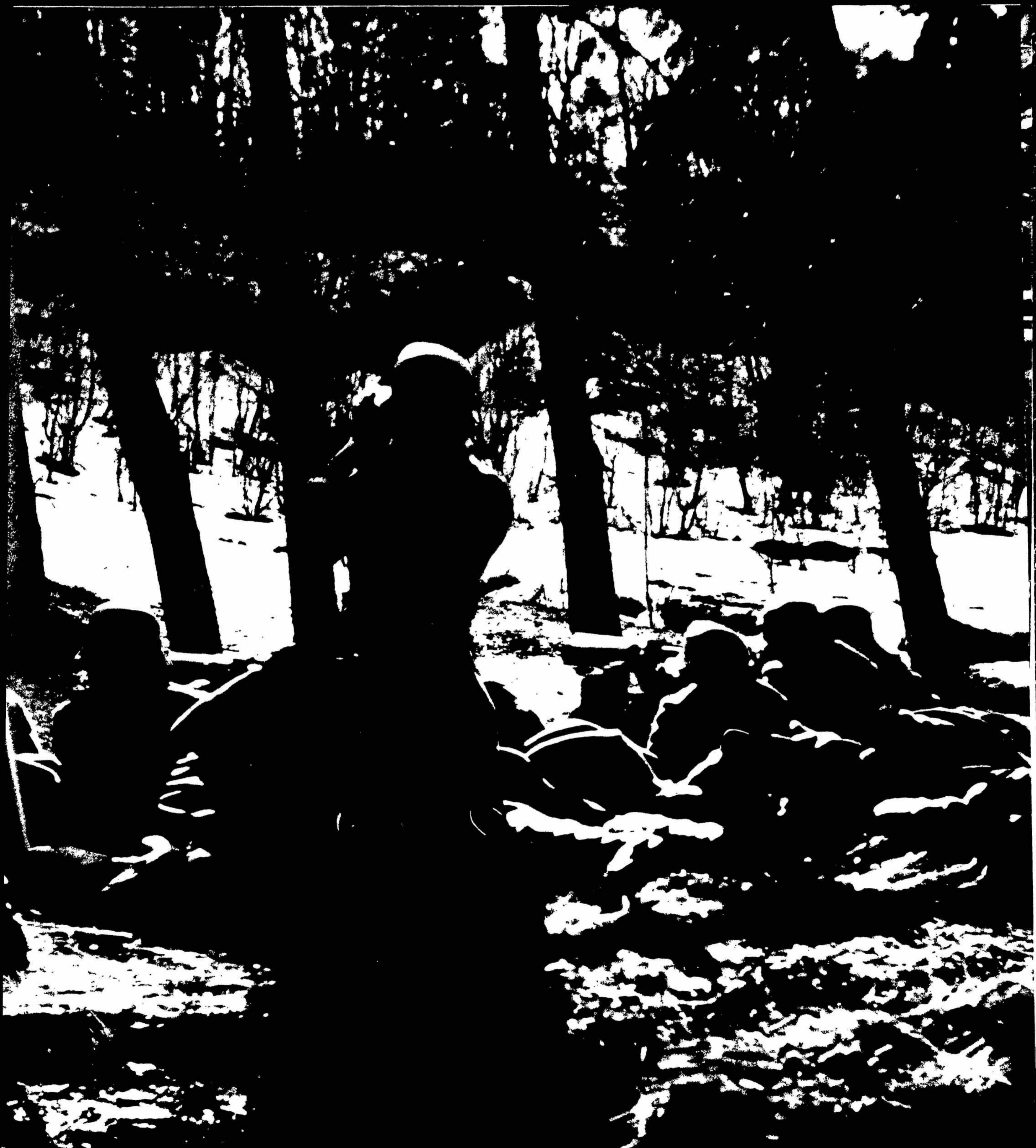

4 KARAYS

1940

Sėlnų apskrities komendantūros būrys 1919 m. balandžio mėn. Dešinėje stovi būriainkas psk. Matas Aguonis

KARINIS AUKLĖJIMAS

Niekas neabejoja, kad šiandien didelės įtakos į tautų santykius turi militarinis pasirengimas. Galinga yra tauta, kuri visa jaučia karinį pulsą, supranta karinio gyvenimo pagrindus, neabejoja savo jėgų tvirtumu, ir visi yra pasiryžę ginti savo krašto egzistenciją karių eilėse arba partizaninėj kovoj. Tos tautos dvasia ginklu nepalaužiama, jei jos vadovybė tinkamai, idealiai tvarko krašto gyvenimą.

Jau senovės Spartos idealas buvo išugdyti tvirtą karį. Jos kariuomenės gretos buvo iškaltos iš plieno, nepalaužiamos. Visą tautą gyveno karių gyvenimu. Romėnų legionai perėjo visą Europą ne savo gausumu, bet geru kariniu auklėjimu ir drąsa. Šveicarų kovos dėl laisvės rodo, kad tautos militarinis nusiteikimas palaužia prieš tvirtumą partizanišku veikimu. Partizano klasinis pavyzdys — Vilius Telius.

Kunigaikščių Lietuvos karys taip pat skynė laimėjimo žiedus savo tauriu kariniu nusiteikimu. Nuo žirgo nenusėdamas, kardo iš rankų neišleisdamas, jis atlaikė priešų spaudimą ir buvo Rytų Europos valdovas. Sąmoningas karinis tautos nusiteikimas ir jos gera organizacija yra tikros laimėjimo garantijos.

Militarinis nusiteikimas yra auklėjimo kūdikis. Kovos pradą žmogus atsineša į pasaulį gimdamas. Maži berniukai žaidžia kovos žaidimus ir atsiklausus, kuo nori būti, dauguma atsako, kad kareiviais. Kiekvienas bręstantis jaunuolis svajoja apie karo žygius ir didvyrio laurų vainiką. Bet augant palengva šis kovos pradas dingsta, jei yra neugdomas, apleidžiamas.

Militarizmas yra 2 rūšių. Jei tauta yra auklėjama šovinistinėj dvasioj ir grobuoniško, puolamo militarizmo dvasioj, jos moralė žema, nesiskaitanti su kitų įsitikinimu ir prigimta laisvės idėja. Tas tautas skaudžiai istorijos įvykių raida plaka. Žlunga didelės valstybės dėl savo per didelio apetito grobti. Grynas patriotizmas ir gynimosi militarinis auklėjimas yra kiekvienos laisvės trokštančios tautos prievole. Šia prievole turėdama prieš akis, lietuvių tauta, kaip ir visos tautos, nei pacifizmo neigiama prasme nei militarizmo.

Mūsų tauta turi kaupti visas jėgas, kad galėtų atlaikyti spaudimą milžinų kaimynų. Jokių „pacifistinių“ idėjų, neabejojimų ir susiskaldymų negali būti. Tautai būtina būti darnus, energingas visos tautos karinis nusiteikimas.

Trakų pilies sienų ir bokšto likučiai. Jul. Miežlajšio nuotr.

„GELEŽINIS VILKAS“

S. GARLIAUSKAS

Pirmyn, Vilkai, jauni dragūnai,
Už brangią žemę mūsų tautos,
Daužykit priešus kaip perkūnas —
Nieks kelio jums nedrįs pastot.

Pirmyn su žirgu mylimuoju,
Su karžygių dvasia širdy,
Mes seksim Vytautu Didžiuoju
Granatų, kulų sūkury.

Pirmyn už vėliava trispalvę,
Te amžius bokšite plazdės
Kovoj prieš slibiną dvigalvį
Dėl mūsų laisvės ir garbės.

aukoti visas savo jėgas ir išteklius gyvybiniams tautos reikalams. Visi žinome, kad karas yra žiaurus, bet tai yra paskutinė priemonė apginti savo teises ir egzistenciją. Mūsų tauta taikos idėjai ką galėjo, tą paaukojo. Visur radom išeitį susitarimu. Daugiau ko aukoti nebeturim, o tik save arba krašto laisvę. Ką krauju pirkom, to be kovos neatiduosim. Todėl mūsų tautos karinio nusiteikimo auklėjimas turi būti tvirtas, planingas ir visuotinis.

Ne viena armija sudaro karinę jėgą, o visa tauta, jos gyvybinės pastangos. Jos turi mus lydėti nuo kūdikystės ligi senatvės.

Militarinio auklėjimo pagrindas yra patriotizmas. Mylėdami savo žemę, dėl jos viską aukosim. Sąmoningas patriotas bus geras karys. Tačiau šia linkme reikia įvairiais būdais auklėtis.

Be patriotizmo, reikalinga ugdyti drąsą, ištvermę, pasitikėjimą, vado gerbimą, drausmę ir kovos dvasią. Jau mokyklos vaikai turi žinoti mūsų tautos gyvybinius taškus, dėl kurių nesigailėtų didžiausios aukos. Tą kelti ir auklėti per mokyklą, organizacijas, spaudą, radiją, minėjimus ir t. t.

GINKLAS KARIO RANKOJ

Braido šaltis pamišusiais žingsniais.
Linksta mėnuo glėbyje naktų.
Tiktai tu — tu, kary, nepaliksi
Nei nuo šalčio, anei nuo audrų.

Nesustings kietos rankos prie ginklo,
Kai širdis — lyg Tėvynės dangus.
Mezga vėtros Europoje tinklą —
Tu ir vėtrose būsi narsus.

Ir šis vėjo įniršęs gaudimas —
Juk tavęs neprivertčia drebėti.
Tau jis primena kulky švilpimą
Ir pasako, kad reikia budėti.

Didžia laisve įpratom kvėpuoti.
Ir vergaut — nė nemanome mes!
Tau, kary, rankon ginklas paduotas,
Kad prabilty už mūsų žemes.

Mezga vėtros Europoje tinklą
Ir rikiuoja patrankas sunkias.
Nepaleisi, kary, plieno ginklo —
Tau jį davė tauta į rankas.

Tau jį davė su didele meile,
Su širdim — laisvės vėjui gyva...
Žengia mūrais karių mūsų eilės: —
Amžiais laisve kvėpuos Lietuva!

J. Palionis

Fragmentas Šv. Petro bažnyčioje Vilniuje, Alg. Šaulio nuotr.

Kariai labai lengvai gali prisidėti prie šio auklėjimo visuotinio. Namiškiams siūsti karinius laikraščius, kurie kelia šią mintį. Atsarginiai taip pat spaudos nepamiršta, o yra didžiausi jos talkininkai. Kario pasirodymas viešose vietose tvarkingoj uniformoj, žvaliai, gražiai ir drausmingai yra didelė propaganda. Mūsų tauta karį myli. Tą rodo reiškiamą pagarba kariui kaime, pav., atostogų metu.

Kariuomenės pasirodymai, radijo pusvalandžiai, karinės knygos ir daugiau žinių ir propagandos mūsų periodinėj spaudoj yra didelis karinis auklėjimo įrankis.

Geras atsarginis, parvykęs į namus, nepamiršta drausmės, tvarkos ir tos dvasios. Paskleiskim kaimo

jaunimo tarpe mūsų gražiausias žygio dainas. Įneškim darnumo, organizuotumo eisenose, vakaruose ir sporto šventėse. Visur ir visi turi justti karinio gyvenimo ritmą.

Kariškai nuteikti yra lengva, tik reikia noro, sąmoningumo ir nuoširdaus darbo — kliūčių nesutiksi, o rasi visų pritarimą.

M. R.

Pašliūžininkų dienos, Iz. Girčio nuotr.

SKYRININKE, PAŽINK VALDINIUS

Kiekvienas žmogus turi savo dvasios pasaulį. Būdas, troškimai, gabumai ir temperamentas pas kiekvieną individą įvairiai pasireiškia. Margas yra pasaulis, bet dar magesni jo viešpačiai žmonės. Vieni siekia aukštų idealų, kiti pasitenkina šios žemės purvu; vieni jautrūs, it magneto plunksna, kiti kieti, šalti, it akmenys. Žodžiu, kiekvieno žmogaus keliai yra skirtingi, kuriais jis siekia įvykdyti jam pavestą šioj žemėj uždavinį ir pareigą.

Laimingas, kas suranda save, kurį visi supranta, tas gyvenime prasimuša, audrų nenublokštas. Jis laimi. Juo darbas labiau atitinka pašaukimą, tuo jis atliekamas geriau, stropiau, arčiau tikslo. Todėl, skirstant darbus, yra reikalinga pažinti individai, kad jie duotą uždavinį tiksliau išspręstų. Dar yra antras svarbus asmens pažinimo reikalingumas, tai asmens auklėjimas. Nesupratęs auklėjamo, neturėsi pasisekimo, nes pastebėtų sugebėjimų neišplėsi, o kartais netinkamomis pastabomis, vertimu, bausme — individo pasireikimą sutriuškinsi, o jis, užsidaręs savo asmenybės kiaute, lieka bejausmiu automatu, žūsta iniciatyva, kūrybingumas, pasiaukojimas, drąsa; toks eina įsakyto stumiamas akiai, be jausmo.

Kariuomenė — didžiulė organizacija, kuri reikalauja įvairių gabumų ir savybių žmonių, kurie, pritaikę savo gabumus, kuria idealią jėgą. Jau įvairios ginklų rūšys iš kovotojo reikalauja įvairių kūno ir būdo savybių. Pėstininkas turi būti ištvermingas, tvirtas; lakūnas — drąsus, akylas, ausylas, tvirtų nervų ir greitos orientacijos; ryšininkas — miklus, savarankiškas, akylas, sumanus ir t. t. Tiesa, šioje srityje skyrininko vaidmuo nesvarbus, nes ginklų rūšimis paskirstymas vyksta už jo veikimo ribų. Bet, pažvelgus giliau, darbo atsiranda ir šiam viršininkui. Kiekviena ginklo rūšis dar reikalauja specialistų. Prisiminkim pėstininkus: eiliniai kovotojai, ryšininkai, žvalgai, pasiuntiniai, kulkosvaidininkai — yra savotiškos specialybės, kurios reikalauja joms tinkamesnių, savo gabumais artimų karių. Pav., geras žvalgas turi būti atsargus, sumanus, drąsus, budrus, akylas, ausylas ir greitos orientacijos. Šias ypatybes ne visi turi, todėl prie geriausių norų jie nepajėgs atlikti gerai žvalgybos uždavinio. Kiekvieno vado didžiausia dorybė yra jo autoritetas. Tik gerai pažindamas savo valdinius, viršininkas sugebės juos prie savęs „pririšti“, nes pastarieji pajus, kad jų vadas juos gerai supranta.

Žmogų pažinti yra sunkus dalykas. Vienas garsus auklėtojas yra pasakęs, kad klaidžiausia giria — yra žmogaus širdis. Kiekvienas nemėgsta įsileisti kito žmogaus į savo dvasios pasaulį. Bet yra priemonių, kurios perskriodžia žmogų. Mes neturime galimumo įsirengti psichotechnikos kabinetų su brangiausiais įrankiais, kurie tiksliau nurodo asmens savybes. Bet yra kitų priemonių, kurios duoda bendrą vaizdą apie asmenį.

Tėvai, turtas ir aplinka turi didelės įtakos į žmogaus savybių formavimą. Jei tėvai yra ligoti, alkoholikai, bevaliai, aišku, kad obuolys nuo obelies arti krenta. Turtas žmogų lepina, suteikia neribotą laisvę ir visų savo troškimų patenkinimo norą. Žinoma, tokie vyrai kariuomenėje, susidūrę su drausme, lieka amžini ligoniai, užsispyrėliai, vengia darbo. Jau senovėje buvo

sakoma, kad parodyk savo draugus, o aš pasakysiu, kas esi. Draugai turi didelės įtakos. Blogi draugai, mėgstą triukšmingą gyvenimą, turį „ilgus pirštus“ — vagiliaują, išveda iš kelio ir geresnių savybių asmenį. Blogumus žmogus lengviau savinasi, negu geras ypatybes. Šiuos visus dalykus labai lengva sužinoti įsikalbant. Tačiau yra lengviau tai stebint, nes yla iš maišo visada išlenda.

Svarbu skyrininkui žinoti kareivių protingumas, orientacija. Čia lengva žmones pažinti per pamokas klausimais ir per gimnastiką. Orientacijos žaidimų yra labai įdomių. Pav.: „Čia mano nosis“, „Bum“, „Aklas kapitonas“. Per juos lengvai paaiškės kareivių orientacija.

Akylumas ir klausia labai lengva pastebėti per užsiėmimus, bet geriausia taip pat per žaidimus. Akylumą lavina žaidimai: „Dėmėtas veidas“, „Priešų žvalgymas“ ir kt., o klausą — „Žvėrynas“, „Laikrodis“, „Lapės uodega“ ir kt. Žaidimų yra daugybė, tik reikia juos sumaniai parinkti. Gimnastikos pamokos bus įdomios, naudingos ir per jas pažinsi kovotojo galias.

Valia yra labai svarbi savybė. Menkos valios žmonės yra blogi, be pasitikėjimo kariai. Žmogaus valia aiškėja per žygius, kada lepūnėlius, be ištvermės ir valios, labai lengva pažinti. Tai amžinai nuvargę, aimnuoją, ištroškę, vos einą tipeliai, kurie jau žygio pradžioj žvilgčioja į sanitarus ir jų vežimus su visiškai nuvargusiu žvilgsniu. Čia priskiriami ir paviršutiniški tipai, kurie viską dirba tik dėl „žmonių akių“. Jie ginklus valydami būtinai kur nors paliks tepalo, šluodami — šiukšlių, uniformoj — bent sagos neužsisėgs arba diržo nesuverš, batų kulnų nenusivalys. Šios kategorijos žmonės turi visada būti vado akyse. Savarankiško uždavinio tokie pilnai neatliks.

Jausmai, draugiškumas, pasiaukojimas yra didelės dorybės. Jausmingi, emocingi tipai žvalgybai netinka, nes su savo karštakošiškumu pralaimi. Šias ypatybes lengva pastebėti per kovos žaidimus, pav. kvadratą, krepšinį, kur karštuoliai amžinai rėkia, lekia, o patys nežino kodėl. Draugiškumas ir pasiaukojimas paaiškėjo žygių metu. Žiūrėk, vienas viską dalina draugams, jiems padeda, o kitas — net prašomas atsisako.

Skyrininkas neturi pamiršti ištvermingumo, dėmesio, atminties, sumanumo, pastabumo ir drausmingumo. Tai yra taip pat didelės kario savybės. Ištvermingumas pastebimas per žygius, poligone. Atmintis — per pamokas ir žaidimus. Atminties žaidimų yra daug, pav. „Kas pasijudino?“, „Kas čia“, „Vietos pažinimas“. Dėmesys paaiškėja per pamokas, užsiėmimus ir žaidimus (žaid.: „Jonas sako ir apako“, „Sėskitstokit“ ir kt.). Sumanumas, pastabumas ir drausmė išsišifruoja per pamokas, užsiėmimus ir taip pat per žaidimus. Kiekvienas pastebi nesumanų, nepastabų, nedrausmingą vyrą, nes ant jo visada tenka „užlipti“, užkliūti. Tai „Molio Motiejai“, kurie amžinai dirba be eilės.

Gerai pažinęs savo kovotojus, skyrininkas susidaro lentelę, iš kurios yra aiškūs kovotojų savumai.

Pastaba: vertinimas 5 sistemoje (5 — labai gerai, 4 gerai...). (Žiūr. lentelę 102 psl.).

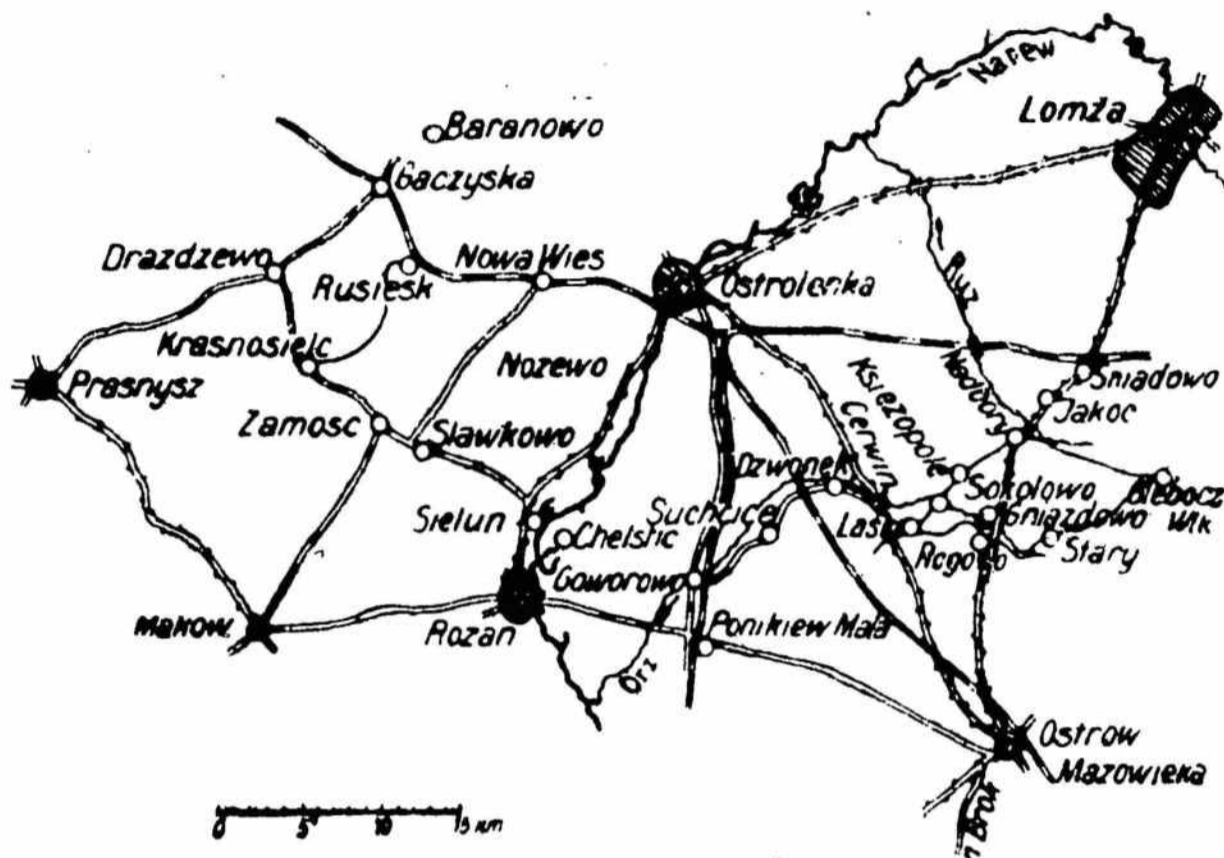
Čia yra tik apytikris kovotojų įvertinimas ir pažinimas, nes skaičiais sunku žmogaus galias vertinti.

Vienos vokiečių motorizuotos žvalgomosios rinktinės veikla žygio į Lenkiją metu

(Žiūr. „Kario“ Nr. 1)

Pralaužus Mława pozicijas, šarvuotoji divizija buvo permeta į rytus, kur drauge su kitomis divizijomis prie Rozan turėjo keltis per Narew.

Iki šiol prie Przasnysz stovėjusios divizijos dalys pradėjo žygi Drazdzewo-Krasnosiele link. Žvalg. rinktinė buvo atšaukta iš Ciechanow, ir Drazdzewo žygiavo pati paskutinė. Pakelyje buvo gautas įsakymas išvalgyti divizijos sparnus. Tam tikslui žvalgų daliniai buvo paskirstyti taip: I žvalg. būrys — nuo Zamosc iki Makow, II žvalg. būrys — nuo Sielun iki Nozewo, III žvalg. būrys — nuo Zamosc iki Nowa Wies, IV žvalg. būrys — nuo Krasnociele iki Rusiesk ir V žvalg. būrys — nuo Gaczyška iki Baranowo.

I žvalg. būrys, nuolat palaikydamas sąlytį su Makow esančiais kaimyniniais daliniais, turėjo pašalinti kelio kliūtis; II ir V žv. būriai, pasiekę savo tikslą, turėjo ten pasilikti iki naujo įsakymo. Tuo tarpu žvalg. rinktinė iš Drazdzewo sugrįžo į Zamosc. 39.IX.5 apie 11 val. buvo pasiekta Krasnosiele, kur divizija taisė susprogdintą tiltą. Pionieriai gana greitai pastatė laikiną tiltą, kurio tačiau įvažiavimas ir nuvažiavimas (dėl šlapčių pievų) buvo labai blogas.

Vos tik pasiekusi Zamosc, divizija gavo įsakymą su žvalg. rinktine keltis per Narew į Sielun, ir iš ten saugoti esantį Rozan Narew tiltą. Vienu laiku taip pat turėjo būti sunaikintos Rozan pasilikusios silpnos priešojos pajėgos (žiūr. nuobraiž.).

Apie 13 val. žvalg. rinktinės priekiniai daliniai pasiekė Sielun, kur šiapus Narew priešojos jau nebebuvo. Rozan apylinkėse anksčiau atvykę daliniai susidūrė su smarkiu pasipriešinimu, dėl kurio miestas buvo paimtas tik po dviejų dienų. 2 motociklistų kuopos buvo pasirengusios vykti į Sielun. Forsavimą parėmė ugnimi šarvuotasis traukinys ir 1 motociklistų kuopa, todėl pionieriai savo pontoninius laivus saugiai galėjo iškelti į krantą. Vienos rinktinės likučiai (rinktinę sudarė 5 žvalg. da-

Bet ir toks pažinimas skyrininkui duos galimumo geriau panaudoti karių gabumus ir juos auklėti. Žinoma, valdiniai neturi teisės žinoti, kad jie yra stebimi, nes tada sunku juos suprasti. Laisvas žmogaus elgesys yra geriausias liudininkas.

Eil. Nr.	Laispnis, pavardė, vardas	Sveikata									Pastaba
		Sveikata	Protas	Valia	Jausmin-gnmas	Dėmesys pastab.	Istvermė	Suman. orient.	Drausmė	Atmintis	
1.	Eil. Žukas, Petras	4	3	4	3	3	3	2	4	3	Gerau pleš.
2.	Eil. Keratis, Kazys	5	4	3	3	5	5	5	4	4	Ger. žvalg.
3.	Eil. Kučas, Julius	4	5	4	3	4	4	5	5	5	"

R. Medelis

liniai) buvo pasiūsti į pagalbą susidūrusiam su priešojos II žvalg. būriui.

Tuo tarpu iš žvalgybos paaikėjo:

I žvalg. būrys kelyje į Makow susitiko savo pėst. divizijos žvalgus; pusiaukelyje į Makow buvo susidūręs su lenkų šarvuotu automobiliu, kurį apšaudė iš kulkosvaidžių.

II žvalg. būrys ties Nozewo iš rytinio Narew kranto buvo apšaudytas iš kulkosvaidžių, granatsvaidžių ir automatinių pabūklų. Vienos kuopos likę laisvi daliniai buvo paskirti saugoti divizijos sparnus iš Ostrolenka pusės. Vėliau minėti daliniai buvo pakeisti apsaugos batalionu.

II žvalg. būrys ties Nowa Wies išardė geležinkelį; nuo Ostrolenka atvykusi šarvuota drezina buvo smarkiai apšaudyta ir todėl turėjo grįžti atgal.

IV žvalg. būrys be susidūrimų su priešojos atėjo iki Rusiesk ir čia taip pat suardė geležinkelio liniją.

V žvalg. būrys pasiekė Baranowo, už kurio buvo priešojos kavalerijos žvalgai. Vakare minėtas žvalg. dalinys tų lenkų žvalgų ir daugelio apginkluotų civilių gyventojų buvo apsuptas ir užpultas. Tuoju poziciją buvo pasiūsti lengvieji grenadieriai, kurie granatomis padarė spragą prasiveržimui. 13 val. 45 min. 2 kuopos ties Rozan perėjo Narew ir sėkmingai žygiavo priekin. Apie 1,5 km prieš Chelstic buvo susidurta su įsitvirtinusių lenkais, kurie smarkiai pasipriešino. Miestas turėjo būti sugedintas. Iš Sielun buvo pastebėta iš šiaurės rytų Chelstic link žygiuojanti lenkų kavalerija. Į vakarus nuo Sielun stovinčioji mūsų artilerija raitelius smarkiai apšaudė. Prieblandoje, divizijos įsakymu, 2 kuopos persikėlė į rytinį upės krantą, nes buvo manoma, jog Rozan dar esančios nežymios priešojos pajėgos. Vienas mūsų lenkų moters iš užpakalio buvo nušautas revolve-rio šūviu.

Į Slawkowo žvalg. rinktinė vyko rezervo sudėtyje. Žygiavimas naktį buvo be galo sunkus ne vien tik dėl užverstų kelių, bet dar ir dėl to, kad buvo duotas dujų aliarmas. Menkas malonumas žygiuoti be šviesos ir dar su dujokauke, tačiau, nežiūrind į tai, neatsitiko nieko pikta.

Slawkowo žvalg. rinktinė stovėjo dvi dieni, tuo būdu turėjo progos pašalinti visas technines ginklų kliūtis ir juosius išvalyti. IX.6 pirmą ir vienintelį kartą lenkų lėktuvas bombardavo žvalg. rinktinę. Tačiau tik kelioms bomboms krito per šimtą metrų.

Užėmus Rozan, divizija buvo padalinta į kelias dalis ir iš pietų pasiūsta prieš įsitvirtinusių lenkus prie Ostrolenka ir Lomza; tuo tarpu kitos pajėgos išsidėstė Bugo linijoje. Rozan greit buvo pastatytas tiltas, tačiau toks siauras, jog nuvažiavimas tebuvo galimas tik viena kryptimi.

Priekiniai daliniai užėmė išeities ribą, iš kur turėjo išžygiuoti šiaurės kryptimi. Tuo laiku žvalg. rinktinė buvo priskirta besikeliančiai per tiltą II divizijos grupei. 15 val. Slawkowo buvo paliktas. Prie Sielun keli motociklistų šaulių grupės daliniai prisijungė prie žvalg. rinktinės.

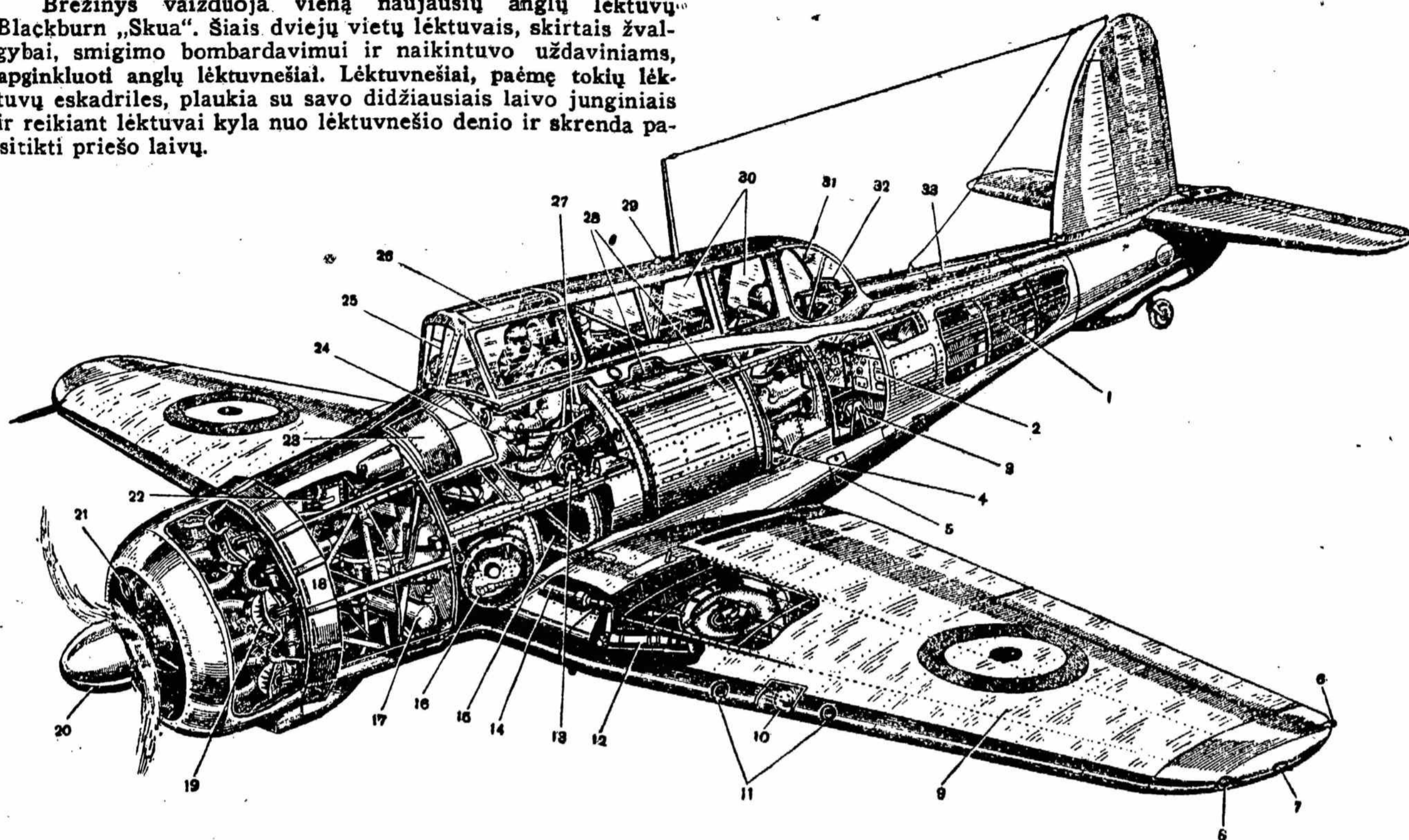
Buvo žygiuojama per Ponikiew Mala į Goworowo. Kelias Rozan-Ponikiew Mala buvo nuklotas vokiečių subombarduotos lenkų voros likučiais. Šalia vieni kitų gulėjo negyvi kareiviai ir arkliai, apversti vežimai, sudegę sunkvežimiai ir kitos karinės reikmenys. Priešaky žygiuojanti I motociklistų kuopa prie Goworowo šiaurės kryptimi išsiuntė saugą, o likusieji daliniai tęsė žygi į Suchcice. Pavakary vok. žvalg. lėktuvas pranešė, kad į šiaurės rytus nuo Rozan esančiuose miškuose yra paslėptos stiprios lenkų jėgos. Tačiau, dėl šalia kelio tekančio Orz upelio, žvalgyba ta kryptimi nebuvo galima, o be to ir pavojinga, nes aplinkui blaškėsi lenkų kariai ir su jais dalyvavę mūsų civilių gyventojai. Tuo tarpu Goworowo ir šalia jo esąs dvaras užsidegė.

Pakely į Suchcice žvalg. rinktinė susitiko su kita rinktine, kuri žygiavo tuo pačiu keliu ir prieš save turėjo silpną priešą. Kelio grioviuose trumpai buvo pamiegota.

Sekančią dieną kita žvalg. rinktinė per Dzwonek žygiavo toliau, mūsų gi rinktinė kelis kilometrus į šiaurę, anapus geležinkelio tilto, sutiko motociklistų žvalgus, kurie tačiau jokio priešojos nebuvo pastebėję. Vidurdienį žvalg. rinktinė pasiekė grupės pozicijas, kurios tęsėsi anapus Lski-Sokolowo, pakely į Lomza. Didysis postovis buvo padarytas prie Sokolowo ties upės brasta. Tiltas lenkų buvo susprogdintas. Tuo tarpu pionieriai

Modernus anglų karo laivyno lėktuvas

Brėžinys vaizduoja vieną naujausių anglų lėktuvų „Blackburn „Skua“. Šiais dviejų vietų lėktuvais, skirtais žvalgybai, smigimo bombardavimui ir naikintuvo uždaviniais, apginkluoti anglų lėktuvnešiai. Lėktuvnešiai, paėmę tokių lėktuvų eskadriles, plaukia su savo didžiausiais laivo junginiais ir reikiant lėktuvai kyla nuo lėktuvnešio denio ir skrenda pasitikti prieš laivų.

Skaičiais pažymėta:

1. Lėktuvo liemuo, kuris padalintas į vandens nepraleidžiančias pertvaras. Tai įgalina įgulą, lėktuvui dėl nelaimės nusileidusiam į vandenį, jame kurį laiką išsilaikyti.

2. Žvalgo-kulkosvaidininko sėdynės radijo stotis.
3. Suvyniota skridinij radijo antena.
4. Deguonio balionas, kvėpuoti skrendant didelėj aukštumoj.
5. Sudedamasis stiebelis.
6. Signalinės šviesos skrendant naktį.
7. Sparno rankena.
8. Navigacinė šviesa.
9. Vandens nepraleidžiantis sparno apsiuvimas.
10. Didelis švyturys tūpimui.
11. Sparnuose esančių dviejų kulkosvaidžių skylės.
12. Sparne paslėpta skridimo metu lėktuvo važiuoklė.
13. Vairams skridimo metu reguliuoti rankena.
14. Važiuoklės hidraulinis spyris.
15. Vandens nepraleidžianti pertvara.
16. Benzino bakas.

17. Oro balionas motoro kompresoriui.
18. Uždangos motoro vėsinimui reguliuoti.
19. Motoras 745 a. jėgų.
20. Besisukantis propeleris.
21. Angos įeiti orui ir vėsinti alyvos aušintuvą.
22. Alyvos aušintuvas.
23. Alyvos bakas.
24. Motorui valdyti gazo rankena.
25. Taikiklis, pro kurį žiūri pilotas ir šauda iš priešakinių sparninių kulkosvaidžių.
26. Atidaromas piloto langas išlipti ir įlipti.
27. Važiuoklę išleisti ir paslėpti svirtis.
28. Didysis benzino bakas.
29. Signalinė šviesa.
30. Atidaromas žvalgo langas.
31. Atidaromas stiklinis matikas.
32. Žvalgo judomasis kulkosvaidis.
33. Oro pripučiamas, sudedamas valtelė.

Blackburn „Skua“ sparnų ilgis — 14 metrų, liemens ilgis — 10,14 m. Lėktuvo svoris — 2470,5 kg. Didž. greitis 362,25 km/val. Gali aukščiausiai pakilti 7000 metrų.

pastatė naują medinį tiltą. Apie 17 val. žvalg. rinktinė pasiekė Nadbory, kur į pietų vakarus esančiam nuo jo miškely il-sėtasi.

Į šiaurę nuo Nadbory grupė susidūrė su įsitvirtinusių lenkų raiteliais, kurie 4-rių art. baterijų ugnimi buvo išvaikyti ir turėjo pasitraukti šiaurės kryptimi. Be jokio pasipriešinimo grupės padedamosios dalys užėmę esančias į šiaurę nuo Ruz upelio aukštumas. Apie visa tai tuojau buvo pranešta divizijai, kuri savo ruožtu įsakė (nakties metu) pasirengti IX.10 išžygiuoti į Ostrow Mazowiecka. Tuo tarpu vienai mūsų pėst. divizijai pasisekė pereiti Bugą ir pasiekti pietines sritis, kur ji iš naujo buvo paskirstyta.

Pagal įsakymą žvalg. rinktinė vakare paskyrė 1 motocikl. kuopą dešinio grupės sparno apsaugai, Ostrow Mazowiecka kryptimi; kitos gi rinktinės I būrys saugojo Ciagaczki. Likusioji rinktinės dalis buvo priskirta rezervui, esančiam į pietų vakarus nuo Nadbory. Kairijį grupės sparną prie Piski saugojo kita motociklistų kuopa. Baterijos stovėjo į pietus ir pietų vakarus nuo Nadbory. Vienas šarv. dalinys (ir keletas municijos vežimų) tuo tarpu stovėjo laisvi grupės pozicijose, esančiose į šiau-

rę nuo Nadbory. Čia grupė ruošėsi gausingomis pajėgomis pulti Lomžą, bet, deja, įvyko kitaip.

Divizijos įsakyme buvo nurodyta iki 5 val. 30 min. pasiruošti žygiui; apie 4 val. saugos daliniai, palikę postus, sugrįžo prie savo dalių; kiek vėliau išvyko ir baterijos. Gangreit visi saugos daliniai per upę grįžo atgal, nes stiprios šarvuotosios lenkų dalys, įsitvirtinusios kelyje Lomža—Ostrow Mazowiecka ir į vakarus nuo to kelio, paleido smarkią ugnį. Vienu beveik metu prabilo ir lenkų artilerija, iš karto apšaudydama tiltą, o vėliau Nadbory apylinkes. Bežygiuojantis žvalg. rinktinės I būrys pamažu turėjo trauktis ir per upę grįžti atgal.

Grupėi priskirta artilerija ir padedamosios pėst. dalys pradėjo žygi į Ostrow Mazowiecka. Likę du daliniai su art. būriu iš naujo stūmėsi į Nadbory. Palyginti, toli nuo priešų esą šarv. daliniai, dėl municijos stokos, turėjo kiek atsilikti. Dvi grupės štabo gurguolės ir radijo stotis paklydo ir atgal negrįžo (po dviejų savaičių abi gurguolės ir radijo stotis rytuose buvo rastos sveikos ir nepalietos).

Lenkams (kalbama apie kavalerijos brigadą) pavyko pereiti upelį, — grupė iš Nadbory turėjo pasitraukti. Tuo metu

RYTINĖ MANKŠTA

Rytinė mankšta, jeigu ji yra netinkamai pravedama, kiek teko pastebėti, karių yra nelabai mėgiama, ypač rudens ir žiemos metu. Dažnai stengiamasi jos vienaip ar kitaip išvengti. Viso to, bene, didžiausia priežastis yra nemokėjimas žmonių reikiamai nuteikti ne tik rytinės mankštos metu, bet ir visam dienos darbui, o žinome, kad visos dienos vienokia ar kitokia savijauta daug priklauso nuo rytmetinio žmogaus nusiteikimo. Norint, kad rytinė mankšta būtų vien tik malonus rytinis atsigaivinimas, reikia tik į rytinę mankštą atkreipti kiek daugiau dėmesio, geriau susipažinti su jos tikslu ir pravedimo būdais ir rytinė mankšta vietoj „monotoniško ir betikslio“ laiko praleidimo, kaip kas mėgina tvirtinti, virst tikrai maloniu ir mėgiamu dalyku.

Šiuo rašinėliu ir mėginsime pateikti instruktoriams keletą nurodymų, praktiškai jau išbandytų, rytinės mankštos pravedimo reikalu, kad rytinė mankšta tikrai būtų malonus rytmetinis žmogaus nuteikimas dienos darbui.

Jau pats faktas, kad rytą vikriai šokus iš lovos, pasiražius, padarius keletą smarkesnių judesių, priešus prie praviro langelio ir įtraukus keletą „skanių“ gryno oro gurkšnių ir tuo būdu visam kažkaip atsipeikėjus iš po mieguistumo, rodo, kad žmogui iš po miego reikalinga tam tikro „išsijudinimo“, kad jis gerai nusi-

teiktų visai dienai. Todėl negali būti jokių kalbų apie rytinės mankštos nereikalingumą. Rytinė mankšta labai reikalingas ir naudingas kariuomenėje dalykas. Rytinės mankštos tikslas yra nuteikti žmogų, parengti jo organizmą sunkiam dienos darbui, jį visą išjudinti: suglebusius raumenis, sustingusius sąnarius, padidinti sumažėjusią kraujo cirkuliaciją ir tuo pačiu palaikyti ar net pagerinti jo sveikatos stovį.

Pradžioje keletą žodžių bendrai apie mankštą. Mankšta gali būti:

1) bendroji, turinti tikslą lavinti ir auklėti žmogų fiziškai. Mes ją dažnai vadiname „gimnastikos“ vardu,

2) karinė pritaikomoji, turinti tikslą pripratinti kari, kaip kovotoją, veikti kautynių aplinkybėmis: mesti granatą, nugalėti įvairias kliūtis, veikti durtuvu, šautuvu ir savo fizine jėga, šliaužti, nešti sužeistą, bėgti ilgas distancijas įvairioj aprangoj ir sąlygose ir, bendrai, mankšta, naudojant įvairius įrankius ir prietaisus ir

3) specialioji, turinti tikslą parengti, ištreniruoti žmogų kuriai nors specialiai šakai: lengvajai ar sunkiajai atletikai, futbolui, krepšiniui, oriniui ir t. t.

Žiūrint, ko bus siekiama, rytinė mankšta gali būti pravedama sutrumpintos pamokos formoj:

1) kaip bendroji mankšta, turinti tikslą paruošti organizmą dienos darbui,

2) kaip karinė pritaikomoji mankšta ir

3) kaip specialioji mankšta.

Kadangi kiekvieno kovotojo vertingumas kautynėse labai daug priklauso nuo jo fizinio pajėgumo bei ištvėringumo, todėl rytinė mankšta geriausia pravedi sutrumpintosios bendros mankštos formoj, retkarčiais įvedant vieną kitą karinės pritaikomosios mankštos pratimėlių.

Rytinės mankštos padalijimas. Nežiūrint kurios mankštos ir kokio ilgio bebūtų pamoka, visuomet ji turi turėti 3 dalis: 1) gaivinančiąją, 2) pagrindinę ir 3) raminančiąją. Rytinė mankšta turi tas pačias dalis. Tų pamokų dalių ilgio proporcija yra maždaug tokia: gaivinančioji ir raminančioji pamokos dalys kartu turi sudaryti $\frac{1}{3}$ visos pamokos, o pagrindinė — $\frac{2}{3}$; arba gaivinančioji ir raminančioji pamokos dalys skyrium — $\frac{1}{6}$ dalį visos pamokos bei $\frac{1}{4}$ dalį pagrindinės pamokos dalies. Tačiau raminančioji pamokos dalis visuomet turi būti glaudžiam santykyje su pagrindinės pamokos dalies įtempimu. Jei, pav., rytinė mankšta 30 min. ilgio, tai jos gaivinančioji ir raminančioji pamokos dalys skyrium bus po 5 min., o pagrindinė pamokos dalis — 20 min. ilgio.

Pora žodžių apie pratimų suskirstymą. Pratimai paprastai skirstomi į:

- 1) lankstumo (raumenims ir sąnariams),
- 2) jėgos (raumenims ir kaulų atsparumui),
- 3) auklėjamieji pratimai (valios ir nervų sistemai) ir
- 4) pratimai geresniam, intensyvesniam funkcijų darbui (širdžiai, plaučiams).

Gaivinančioji rytinės mankštos dalis turi tikslą paruošti organizmą sekančiam, sunkesniam darbui, t. y. sužadinti didesnę širdies, plaučių, o tuo pačiu ir kraujo apytakos veikimą, visoks „apšilimas“ ir bus organizmo atitinkamas paruošimas.

žvalg. rinktinė sudarė arjergardą; likusios jėgos traukėsi į pietų vakarus. Laimei brasta prie Sokolowo buvo plati, todėl be jokio susikimšimo buvo pereita.

Žvalg. rinktinės II būrys užėmė išeities ribą, gi I būrys, stabdydamas priešą, traukėsi. Ilgiau būti Nadbory buvo neįmanoma, nes ten išsidėstę išilgai Ostrow Mazowiecka kelio lenkų eskadronai pradėjo supti dešinį grupės sparną. I būrys, vos tik sugrįžęs II-jo vieton, tuoj gavo įsakymą kuo greičiausiai vykti per Laski į Rogowo ir ten didžiajame kelyje įsitvirtinti. II gi būrys iš rytų smarkia flankuojančia ugnimi buvo apšaudytas; tuo metu lenkai, remiami art. ugnimi, pradėjo pulti frontą. Grupė sąvaranikiškai atsitraukė į Ksiezopole, kur nuo Orz upeilio atvyko jai skirta pagelba. II būrys grįžo į Laski ir čia iš naujo įsitvirtino tarp Gniezdowo ir Sokolowo.

Reikia pažymėti, kad minėto atsitraukimo metu, tarp kitų, labai pasižymėjo tankai ir šarv. žvalgomosios dalys. Tankai, paremdami pasitraukiančius dalinius, granatomis išsklaidė lenkų raitelius ir jų pagelbines grupes, o šarv. žvalg. daliniai nustūmė priešą nuo kelio. Čia rinktinė turėjo vieną nukautą; visi kiti po pietų grįžo į savo dalis. Prie Rogowo pirmas būrys atmušė prieš žvalgus. Anapus Sary rytuose esą šarv. žvalg. daliniai sulaukė stiprias prieš pajėgas, traukiančias iš Nadbory į Gleboszcz. Priešas pasitraukė.

Iki 18 val. žvalg. rinktinė buvo saugoje prie Orz. Kiti daliniai patraukė į pietus. Bežygiuojant į Ostrow Mazowiecka, žvalg. rinktinė smarkiai buvo apšaudyta iš automatinų pabūklų ir granatsvaiddžių. Šiaurėje esą pėst. saugos daliniai pranešė, jog ta kryptim prieš nepastebėta. Tas pranešimas pasitvirtino, nes žygis į Ostrow Mazowiecka buvo tęsiamas be jokių susidūrimų su priešu. Viena pėst. divizija iš pietų vakarų ir pietų per miestą traukė į rytus, o mes ėjome iš šiaurės į pietų vakarus. Vakare tarp bežygiuojančios kariuomenės prisimaišė keli tūkstančiai to miesto žydų, kuriems buvo įsakyta iki sutemų apleisti visas gatves. Po šio įsakymo tūkstantinė žydų minia, pakeltomis į viršų rankomis, ėmė veržtis per kariuomenės eiles į gatvių sankryžiuose esančius stipresnius namus, kur jie įsitvirtino. Visai sutemus buvo pasiektas Brok; ta pat kryptimi traukė pėst. divizijos nepabaigiama vežimų eilė. Laimei priešais nieko nebuvo sutikta. Ties Brok keliai nepaprastai buvo užkimšti, jog toliau nė koja žengti nebuvo galima, todėl likusioji nakties dalis praleista kelio grioviuose.

Wim Brandt'as

Iš vokiečių kalbos vertė ats. j. ltn. Zukauskas

Pratimai:

1) 1—2 min. tvarkos pratimai: duoti sutartinai, tiesiog pagal komandą, veikti — pakelti koją, pasisukt, pasilenkt, pašokt ir t. t.

2) pratimai, sužadinantieji didesnių funkcijų veikimą: kvėpavimo pratimai, lengvi rankų, kojų judesiai ir kt.,

3) pratimai, išmūklinantieji sąnarius ir paruošiantieji raumenis jėgos darbui: galvos ir kaklo, kojų, rankų, liemens, bendro veikimo.

Pagrindinės arba lavinančios rytinės mankštos dalies tikslas — lavinti raumenis, taisyklingą stuburo laikyseną, pusiausvyros pojūtį, pajėgumą, vikrumą, širdies ir plaučių patvarumą, miklinti sąnarius, trumpai tariant, — jėga ir auklėjimas.

Pratimai:

1) sąnarių ir raumenų lankstumo pratimai: galvos — kaklo sąnariams bei raumenims, pečių — rankų, dubens — kojų,

2) jėgos ir vikrumo pratimai: kilnojimas, traukimai bei tempimai, stūmimai, gaudymai, pralindimai, persivertimai, šliaužimai, ropojimai ir t. t.,

3) bendro pobūdžio pratimai:

a) pusiausvyros: rankų ir kojų judesiai, stovint ant vienos kojos, šokinėjimas ant vienos ar abiejų kojų ir t. t.,

b) ėjimo ir bėgimo pratimai; tikslas — išmokti taisyklingai, gražiai eiti ir bėgt („sportiškas ėjimas“, ėjimas dideliu žingsniu, startai iš įvairių kūno padėčių, ilgesnis bėgimas lygiu žingsniu, bėgimas nepatogioje padėtyje ir sąlygose) ir t. t.,

c) šokimai — šuoliai į tolį ir aukštį iš vietos, išibėgėjus, iš nepatogios padėties, peršokimai judesy ir kt.,

d) karinės pritaikomosios mankštos pratimai: kliūčių nugalėjimas, sužeistųjų nešimas, šliaužimas, granatų mėtymas,

e) žaidimai (tik kurių vyksme dalyvauja visi).

Raminančioji rytinės mankštos dalis turi tikslą sugrąžinti padidėjusį širdies, plaučių, kraujo apytakos, o taip pat ir nervų sistemos veikimo stovį į pirmąją padėtį, atpalaiduoti raumenis. Pratimai:

1) pratimai nuraminti kvėpavimui ir kraujo cirkuliacijai sumažinti: lengvi rankų, kojų pratimai, ėjimas ir kt.,

2) raumenų atpalaidavimui pratimai: suglebimai, visiškasis suglebimas ir kt.,

3) nervų sistemai nuraminti lengvo pobūdžio ir trumpas žaidimas,

4) tvarkos pratimai.

Pastaba. 1. Į kiekvieną ryt. mankštos pamoką pravartu įtraukti vieną kitą karinės pritaikomosios mankštos pratimą, o retkarčiais rytinę mankštą praveisti išties karinės pritaikomosios mankštos formoj.

2. Pravartu praveisti pratimai po du žmones kovos žaidimų formoj.

3. Nepervarginti širdies netvarkingais bėgimais. Bėgti neilgiau 5 min., tačiau pradėti sistematingai; pirmą savaitę bėgti 1—2 min., antrą — 3 min. ir t. t.

4. Įnešti netikėtumo, staigumo (stok, sėsk, aplink, atgal, pirmyn, plėsk ir t. t.).

5. Išlaikyti trajektoriją. Jeigu mes visą mankštos laiką stebėsime pulsą, tai pamatysime, kad jo kilimas bei kritimas labai glaudžiai risis su mankštos prave-

dimu. Idealiai praveistos mankštos pulsas turi sudaryti su labai nežymiais pulso svyravimais trajektoriją, lygiai panašaus pavidalo, kaip ir šautuvo kulkos trajektorija. Kiekvienoje mankštoje turi būti išlaikyta trajektorija.

Darbo planas. Kad rytinės mankštos pravedimas vyktų sklandžiai, reikia iš vakaro tam pasiruošti, sudaryti darbo planą. Statant planą, reikia nusistatyti, kurios kategorijos pratimai ir kurios grupės raumenims ir sąnariams jie paskirti (kaklo, krūtinės, pilvo dangos, pečių — rankų, dubens — kojų ir t. t.). Planą statyti atsižvelgiant į priemones, vietą, laiką ir darbo eilę. Norimi rezultatai pasiekiami tik per metodingą, intensyvių pratimų kartojimą, todėl visą planą keisti geriau tik per savaitę. Tačiau, nekeičiant pamokos plano, galima keisti ritmą, išeities padėtį. Planą statant, patartina vartoti visokius sutrumpinimus: rankos — rns, kojos — kjs, liemuo — lm ir t. t. Esant nenormaliai temperatūrai, lyjant, stokojant įrankių bei laiko, rytinės mankštos planelį galima sutrumpinti: sujungti rankų ir kojų pratimus, sutrumpinti ėjimo ir bėgimo laiką, išmesti lygsvaros pratimus ir pan.

Komandavimo reikšmė. Komandavimas įvairina pamoką, palaiko drausmę ir tvarką. Komanduoti garsiai, aiškiai, griežtai, ritmingai. Ruošiamoji komanda yra perspėjamoji, vykdomoji — tariama pagal pratimą, judesį. Pav., judesiui komanduoti galima „daryk laisvai“, sutartinai dirbant — „daryk viens, daryk du...“ Labai patartina laike veiksmo komanduoti ritmo taktu, dažnai net taisyti klaidas nestabdant tuo būdu, pav., „aukščiau, aukščiau, į kairę, į kairę...“ ir t. t.

Žaidimai. Žaidimų nevengti. Kickvienos ryt. mankštos metu žaisti. Žaidimai lavina ne tik fizinį kario pajėgumą, bet jį auklėja, rengia kaip kovotoją, ypač kovos žaidimai.

Priemonės. Su priemonėmis kiek sunkiau. Nedaug turima tų priemonių kuopose. Tiesa, prietaisų, gimnastikai įrankių yra visur. Prietaisų gimnastika lavina jėgą, drąsą, vikrumą. Visokių kitokių įrankių, kaip medicinbolų, muštukų, sviedinių (futbolų), virvūčių, matracų yra labai maža. Galima dar sudaryti „įrankius“ iš 2—3 žmonių ir pan. Bet kadangi ryt. mankšta dažniausiai pravedama lauke, tai pilnai galima apsieiti be jokių pagalbinių priemonių.

Kad ryt. mankšta būtų gyva, įdomi ir naudinga, reikia prisilaikyti kai kurių reikalavimų.

Metodo reikalavimai:

1) Darbą pradėti kuopoje. Rikiuoti, išskaičiuoti ir padalinti į grupes kuopoje. Pamoką pradėti tuojau išvedus iš kuopos.

2) Pamoka neturi būti šabloniška. Ji turi būti nuotaikinga, gyva. Pratimai ir žaidimai neturi būti monotoniški, nuobodūs. Imti dažniausiai abipusius žaidimus, įnešti rungtyniavimo. Instruktoriui pareikšti daugiau savo iniciatyvos, įnešti įdomumo, įvairinant pratimus, komand. ritmą ir toną.

3) Neperkrauti pamokos. Viskas gerai, ko neperdaug. Tačiau tarp pratimų nedaryti ilgų pertraukų bei pasitaisymų, nes, atvirkščiai, nebus išlaikyta pamokos trajektorija.

4) Mankštoje auklėti tvarką ir drausmę. Tvarka ir drausmė — mankštos pravedimo pagrindas. Negali

nuotaika ardyti mankštos tvarkos. Negalima paleisti visur laisvai, bet ir per daug neprivertžti.

5) Nepalikti nieko neveikiančių žmonių. Visą laiką reikia žiūrėti, kad nebūtų nieko nedarbančių, kad nepasireikštų „simuliavimas“. Jei nepilna greta, padaryti su juo pratimą. Tikrai daryti ten, kur nereikia priežiūros. Nedaryti tų pratimų, kur žmonėms daug tenka stovėti be darbo.

6) Esant blogam orui, rytinę mankštą sutrumpinti vyresniojo nurodymais.

7) Geriausia, kad tas pats instruktorius dirbtų ilgesnį laiką su savo žmonėmis ir juos stebėtų.

Higienos reikalavimai:

1) Nepervarginti organizmo. Turėti planą ir saiką. Ryt. mankšta neturi būti perlengva, organizmas turi apšilt, tačiau negalima jo pervarginti. Persidirbimas nebepateisinamas. Atsiradęs nepaklusnumas, uždusimas, išbalimas — jau dažniausiai nuovargio ženklai, todėl mokinius reikia stebėti.

2) Statant ryt. mankštos pamokos planą, žiūrėti savo žmonių fizinio pajėgumo.

3) Žiemą pratinti kvėpuoti pro nosį. Nenuimti kepurų. Neperšaldyti. Kūno apšildymui duoti intensyvesnių pratimų.

4) Žiemą dirbti šilčiau apsirengus (kailinukais), vasarą — lengviau (vienais švarkais ar vienmaršk.).

5) Praustis po rytinės mankštos, o ne atvirkščiai.

6) Save kontroliuoti. Normalus pulsas rytą pailsėjus bus 50—60 kartų per min., aiškus, stiprus, ritmiškas. Tačiau po lengvos mankštos pulsas po 10 min. turėtų grįžti į normalią padėtį.

Saugumo reikalavimai:

1) Žiūrėti visų saugumo taisyklių. Kreipti dėmesį į apsaugą ir saugojimąsi. Žiemą — į slidumą ir kietą žemę. Batai — didžiausi sužeidimų „kaltininkai“. Instruktoriui tenka didžiausia dėl susižeidimų kaltė.

2) Apsaugą statyti, kur ji reikalinga, nes, priešingai, pasitaiko, kad pats apsauginis, bereikalingai pastatytas, sužeidžiamas.

3) Pavojingesnėse vietose pats instruktorius turi būti apsaugoj.

4) Stebėti apsaugos budrumą.

5) Griežtai drausti savavališkai dirbti be apsaugos.

6) Nuolat pabrėžti saugumo taisykles.

Šiuo rašiniu stengiasi pateikti apskiai žinių rytinės mankštos pravedimo reikalu puskarininkams ir, bendrai, instruktoriams, kurių veik vienų rankose yra rytinė mankšta. Tikima, kad pasinaudojus minėtais nurodymais, rytinė mankšta virs tikrai maloniu, gaivinančiu ir naudingu dalyku. Žinių buvo stengiasi pateikti daugiau dar ir tais sumetimais, kad instruktoriai jomis galėtų pasinaudoti ir fizinio lavinimo bei gimnastikos pamokose, o jų daugelis visiškai tiks.

Baigiant duodame rytinės mankštos pamokos pavyzdėlį.

Pamokos ilgis 30—35 min. Pratimai pravedami pagreitintu tempu.

I. 1) Ėjimas — mušimas kas trečias žingsnis pėdos į žemę,

2) Ėjimas pasistiepus,

3) Ėjimas, keliant pagal kairę koją rankas pirmyn, aukštyn, atgal,

4) Ėjimas smulkiu greitu žingsniu arba „sportiškas ėjimas“,

5) Lengvas bėgimas,

6) Išretinimas;

II. 1) a) Padėtis žergtai, rankos į klubus — galvos sukimas į abi puses,

b) Abiem rankom įsiremus į smakrą, — stiprus smakro kėlimas aukštyn (tik su pasipriešinimu),

2) a) Rankos ištiestos į šalis — sukimas rankų iš peties ratukais, pirmiau didesniais, vėliau mažinant,

b) Smarkus rankų sukimas iš peties po vieną;

3) a) Rankos į klubus — dešinės kojos kėlimas į šalį ir atvirkščiai,

b) Rankos į klubus — ratukų bei aštuonetukų ore rašymas koja,

c) Rankos į klubus — pritūpimas, perėjimas nuo vienos kojos ant kitos;

4) a) Atsisėdimas ir atsikėlimas be rankų,

b) Greitas atsigulimas ir atsikėlimas,

c) Rankos į klubus — pritūpimas ir atsikėlimas ant dešinės kojos ir atvirkščiai,

d) Šokinėjimas ant vienos kojos ir abiejų;

5) a) Sužeistųjų — nukautųjų nuo žemės pakėlimas ir nešimas,

b) Persivertimas, šliaužimas, pralindimas (rungtyniavimo formoj),

c) Kliūčių nugalėjimas;

6) Žaidimas (diena — naktis ar pan.);

7) a) Paprastas ėjimas,

b) Ėjimas „milžino žingsniais“,

c) „Sportiškas ėjimas“,

d) Bėgimas pasilenkus,

e) Bėgimas kas kartą greitėjant,

f) Bėgimas lėtinant tempą,

h) Ėjimas;

III. 1) Lėtas ėjimas,

2) Koks kvėpavimo pratimas,

3) Visiškas suglebimas,

4) Lengvas žaidimas,

5) Pora sukinių, tvarkingas grįžimas rikiuotėj ir pan.

Kar. j. psk. Alg. Vingrys

Ryšininkai savo bat. vadui įteikia simbolinį šautuvą

Staurbo žemė

Mėnulis staiga išsoko iš debesio plyšio. Pasvirę medžiai pajudėjo šaltoj švieso. Ilgi, vaiduokliški šešėliai nubėgo per šaknimis išpintą kelią, per griovius, pilnus purvino vandens, per susikūprinčius kadugių krūmus ir pranyko miške, iš kur kilo šaltas, drėgnas raisto garas.

Debesys vėl užtraukė dangaus plyšį, ir naktis pasidarė dar juodesnė.

Ant nuovartos sėdįs, šalia pat kelio, vyras atskreipė į draugą. Šis mažas ir susitraukęs niurksojo pastatytoj apikaklėj.

— Rūkai? — paklausė pirmasis, subarškindamas skardinės dėžutės dangteliu.

— Ne! Dėkui.

Neskubėdamas jis susirado popierį, atplėšė nuo jo kąsnelį ir įpylė tabako žiupsnį.

Vėl švystelėjo mėnuo. Tas pats šešėlių žaismas, lyg miškas vidurnaktyj atgytų ir pasidarytų judrus.

Pirmasis pertraukė daromą cigaretę per lūpas ir pažiūrėjo aukštyn. Nepaprastas dangus atrodė šiandien. Vėjas, kuris šliaužė per medžių viršugalves, padangėj turėjo būti pašėlusiai greitas, nes debesys bėgo, lyg vejami kažko. Sunkiais luitais, tarti išplėsti galinga ranka iš uolos, jie ritosi viens paskui kitą, begarsiai trindamiesi ir maišydami.

Spragtelėjo degtukas. Liepsna nušvietė nakties žmogaus veidą. Iš tarpukakčio vagos išsoko šešėlis ir nuslydo jo kiek nusvirusiais antakiais. Akys buvo primerktos. Lūpos, laikiusios cigaretę, pašaipiai suspaustos, o keturkampis smakras turėjo šiurkščią, trejetą dienų skustuvo nemačiusią barzdą.

— Keistas šiandien dangus, — suniurnėjo, neišleidamas cigaretės iš dantų. — Greit audros nebus, bet apie rytą — medžiai bučiuos žemę.

Jo draugas pažiūrėjo į vieną, paskui į kitą šoną.

— Nevisai atsargu čia jums rūkyti, — pasakė jis pustyliai.

Minutę patylėjo pirmasis. Jis išpūtė dūmą, vėl žiūrėjo aukštyn. Švilptelėjo puse lūpos.

— Kas ir ko iš mūsų gali norėti! — atsakė jis. —

Čia taip patogiu sėdėti, tik šaltis ir tos pelkės baigia lįsti į kaulus.

— Einam, — mažasis pasiūlė.

— Baigsiu rūkyt ir traukiam.

Tuo pačiu metu kažkur toli pokštelėjo. Nors ir menkas garsas, bet kiekvienas žino, kaip jis miške aidi ir dauginasi. Dar ir dar kartą.

Abu juodu pasuko galvas ten.

— Kažkas atvažiuoja, — paaškino mažiukas.

— Ir kas gali tokią naktį keleivius vaikyti?

Važiuojantis pamažu artėjo. Ratų daužymasis į šaknis garsėjo. Kartais atrodydavo, kad jau jis čia pat, kartais kiek nutoldavo.

Vėl pokštelėjo, nutilo... Paskui aiškiai jau buvo galima girdėti ir arklio kanopų taškenimą.

Didysis vyras užspaudė po batu cigaretę. Ligi šiol jis atrodė lėtas ir mažai rūpestingas, bet dabar atgijo.

— Mes sulaikysim vežimą, — pasakė jis.

Mažiukas baimingai į jį pažiūrėjo.

— Ar verta? O gal...

Bet didysis buvo užsispyręs.

— Tu pirmas atsistok prie kelio. Ir pasakyk sustoti. O aš būsiu ten toliau.

Jis pakilo ir nė žodžio neleidęs išsikalbėti, nuėjo pirmyn, važiuojančio vežimo kryptimi. Žingsnis dabar šio buvo ilgas ir greitas. Ir jis atrodė sunkiu, bet vikriu vyru.

Mažasis, vienas paliktas, dar labiau susitraukė. Bet jis pakilo ir priėjo ligi griovio krašto. Po poros minučių vežimas pasirodė kelio užsisukime.

— Ei, kur gi važiuoji? — mažasis ištare.

Arklys išgąstingai prunkštelėjo. Jis staiga timpltelėjo vežimą ir metėsi pirmyn.

Ir dabar priešakyje pasigirdo paprastas švilpavimas. Tuo metu mėnulis vėl dirstelėjo pro debesies properšą. Aukštasis vyras, pirmyn nuėjęs, jau stovėjo kelyj ir ėjo pasitikti atbėgančio vežimo.

Kaip pašėlęs gyvulys, šoktelėjo ir vežimas, ir nė nemanė tų dviejų nakties žmonių klausyti.

Vos spėjo vyras atsitraukti šonan. Daužydami vežimas pralėkė pro šoną ir nupyškėjo toliau. Naktis jį greit prarijo.

Mažiukas tuoj atsirado čia:

— Ko gi mums iš jo reikia. Galim lengvai galvos dėl to netekti.

Tačiau ilgasis vyras žiūrėjo nuvažiavusių pusėn. Paskui jis atsisuko į greta stovintį.

— Tu matei?

— Ką?

— Vežimas tuščias.

— Rodos... Bet nepastebėjau gerai.

— Aš puikiausiai. Visiškai tuščias. Bet tas pašėlęs gyvulys tik ką man veido kanopa nepaglostė. Na, einam...

Jie nuėjo kelio šone esančiu takeliu, ton pačion pusėn, kur išnyko bėgliai ar bėglys.

Mėnulis švystelėdavo ir vėl pasislėpdavo. Nė vienu žodžiu jie neapsimainė. Didysis vedė, o mažasis nėjo, bet greičiau bėgte sekė jį.

Vežimą tačiau jie rado. Arklys išsuko iš kelio, vienas ratas pateko į duobę, o jis pats įsispraudė tarp dviejų medžių ir dabar stovėjo, prunkšdamas ir neri-

maudamas, nė pirmyn, nė atgal negalėdamas važiuoti.

— Jis ten! — pasakė vėl didysis. — Tu matai, kad jis tuščias.

Abu jie peršoko griovį ir prisiartino prie jo.

— Pašėlęs vežimas vidunaktyj. Ir arklys koks nedraugiškas.

Dar trūko dvejų žingsnių ligi kaimiško, paprasto ūkininko vežimėlio. Staiga pasigirdo graudus ir labai liūdnas garsas:

— Ai... Ai...

Jis tarsi iššoko iš po žemių ir abu [jie krūptelėjo ir stabtelėjo.

Tas pats garsas pasikartojo. Jis ėjo iš vežimo. Ilgasis ėleido ranką į kišenę. Ten jis sugriebė elektros lempuotę. Nė iš vietos nepajudėdamas, antrąja ranka užčiuopo pistoletą.

— Kas čia per velnias? — sušniokstė puse lūpų. Jis atsargiai pakėlė lempuotę. Paskui blykstelėjo šviesa. Kas buvo ten?

Šiauduose jie pamatė šiurpų ten gulinčio žmogaus kruviną veidą. Šis vaizdas, taip staigus, kaip buvo greitas kišeninės lempuotės uždegimas, gali minutei apkvaišinti ir drąsiausią.

Ilgasis tuoj užgesino šviesą ir priėjo prie vežimo. Matėsi juodas, neryškus gulinčiojo kontūras. Ir vėl nuskambėjo gailus:

— Ai... Ai...

Švystelėjo jis šviesa dabar visai iš arti. Spindulys nuslydo ištaršytai plaukais, pusiau pravira burna, krauju apkepusiomis lūpomis ir paprasto, juodo milo švarku.

Mažiukas stovėjo ir iš tolo stebėjo visą sceną.

Elektros lempuotė slydinėjo visu vežimu. Vyriškis gulėjo parvirtęs dugne ir jo kojos buvo išlindusios pro vežimo galą, gerokai priešakin. Šalia gulėjo mažiukas, purvino audeklo maišelis. Vežimo vadžios buvo užmestos per abu rungus ir užsuktos. Dėl to arkliai galėjo atrodyti, kad jį visą laiką valdo.

Kruvinas žmogus sušniokstė gargaliuojančiu balsu ir pasirodė vėl puta su krauju.

Ilgasis vyras įsikišo pistoletą į kišenių. Paskui jis pasakė draugui:

— Eikš! Jis, rodos, jau miršta...

Gauja be įstatymo

Troboje buvo linksma kaimo nibrė. Maža žibalinė lempuotė, pastatyta ant lentutės aukščiau, sulinguodavo, kai tik raudonos ir išprakaitavusios poros stuktelėdavo polkos žingsniu. Kampe prie pečiaus mažas, kreivu pečiu smuikininkas krutėjo, rankose drebindamas smičių. Šalia jo su armonika sėdėjo kitas, smaila, blizgančia kakta ir atsegta marškinių apikakle.

Kelios mergaitės kikenos pasienyj ant suolo, o bernai buvo susimetę prie virtuvės durų, kur šeimininkė jiems pylė po kaušiuoką.

— Ką tu čia, dėdiene, lyg ant juoko...

— Negalima, juozai. Čia stiprus. Paskui galva apsisuks.

— Motin, neduok tiems jaunikiams, — platus senis įsimaišė. — Pas mergaites, marš. O mums vyrams paskui neliks...

Anelė, stambi, baltų dantų mergaitė, pasilenkė prie draugės ausies.

— O kur kareiviai? Jie žadėjo šiandien ateiti pasižokt.

— Pranys man sakė, kad gal būt bus, o gal ir nebus. Žinai, kokie dabar laikai. Jiems, vargšeliams, reik dieną naktį saugotis.

— Aa... Baisu. — Anelė pasipurtė. — Kaip gaila, kad čia nėra. Nors smagiai pašoktumėm. O tu matai, va... — ji nepatenkinta parodė į savo kaimo bernus, kurie kaulino iš šeimininkės alų.

Staiga už durų moteriškas, išgąstingas:

— Vai, Jėzau, Marija!...

Su trenksmu atsidaro durys.

Smuikas paskutinį kartą nevykusiai čirkstelėja ir nutyla. Visų žvilgsniai ton pusėn.

Juodas vyriškis peržengė slenkstį ir labai greit apsidairo:

... Jie pamatė šiurpų gulinčio žmogaus veidą...

— Rankas aukštyn! — riktelėja jis.

Visi mato didžiulius parabelius jo rankose. Kambarij taip tylu, kad girdėtum, rodos, ir mintį.

Senis šeimininkas, daug ko matęs savo gyvenime, pats pirmas kelia rankas. Jo pirštai dreba ir keliai patys linksta.

Iš po juodos kepurės aštrios, kaip dvi žarijos, akys apžiūri kiekvieną kampą:

— Kareivių nėra?

Vis ta pati siaubo tylą kambaryj.

Dar du įsiveržia vidun. Taip pat pistoletas rankoj, o vienas laiko nupiautu vamzdžiu karabiną.

— Apžiūrėkit aną kambarį, — trumpai sako pirmasis. Pats jis išeina į trobos vidurį.

Nors menka lempuotės šviesa, tačiau kampe išplėtos akys susminga į jį ir viską mato.

Pasiutusios, pasityčiojimo kupinos akys ir tamsi, juoda barzdelė. Platus vyras stovi plačiai išsiskėtojęs, švarką persijuosęs diržu. Aukšti auliniai batai blizga kaip stiklas, o siauras smakras ir plonos lūpos greitai virpa, kai jis sako:

— Ar yra čia Raudžiukas Jonas?

Ta pati sunki tyla, kuri, tarsi, ir širdis sustabdė. Ir vyrai, ir moterys vienodai ir šiurpiai prislėgti ir sunaikinti netikėtumu.

— Yra ar ne! — riktelėja klausiantis.

Ir dabar reikia pamatyti, kaip blykstelėja jis visas. Tikras, nuostabus juodas šėtonas, nuo kurio vieno žvilgsnio gali kristi.

Jis vikriai įkiša vieną revolverį į makštį, o kitą vis laiko rankoje.

— Andrek! — šūkteli užpakalin.

— Aš čia! — atsišaukia trečias, nevikrus ir storas, kuris tik nesuklumpa ant slenksčio. Margame, languotam drabužy, su susiplojusia kepure ir pirmyn atkišta galva, jis atrodo, kaip persirijusi lapė.

— Pažiūrėk, ar nėra čia Raudžiuko.

Įsakinėjantis prieina ir atsisėda ant suolo. Jo akys visą laiką bėga nuo vieno veido į kitą, nuo vieno žmogaus prie kito.

Mergaitės baukščiai pasislenka tolyn, arčiau kampo, o jis tik paniekinančiai į ten pažiūri.

Dabar dar geriau galima įžiūrėti jo veidą. Tai sauso veido vyras, nuostabiai karštai švitišiom akim. Veido kaulai net kiek atsikišę, tartum toj vietoj būtų ištempta oda.

Andreku vadintas nulipsena į vyrų būrį. Jis greit peržiūri kiekvieną, meta žvilgsnį į virtuvę, paskui į ąsotį, kurį vis dar laiko namų šeimininkė.

— Ar yra kas čia? — šiurkščiai parodo jis į indą.

— Prašau, ponas...

Ąsotį Andrekas paima.

— Nėra Raudžiuko, pone vade. Gal malonėsite gerti?

— Kas čia? — vėl paniekinančiai juodo veido vadas pažiūri į ten.

— Alus, jūsų malonybe... — nuleidžia rankas šeimininkas, kuris tik vienas jas ir buvo pusiau pakėlęs.

— Nereik! — atsakymas kirste pasakytas. — Duok man vandens. Bet, Andrek, žiūrėk, kad jis būtų geras. Šie muzikai iš balų jį geria.

— Duok vandens! Bet gero... Nes aš tave pasmaugsiu, jei tai bus srutos.

Vadas ant suolo perbraukia juodą barzdelę. Jis kažką galvoja, žiūrėdamas į tylinčių vyrų būrį, paskui taria:

— Kareiviai... Jie gauda mane kažkur už penkių kilometrų, o aš atėjau čia jiems padaryti vizitą. Cha, cha, cha...

Šaltas ir keistas juokas nuskambėjo visoje trobelėje. Tai buvo savotiškas juokas, kupinas tokio pikto džiaugsmo, kad, rodos, galėtų ir gyslos užšalti. Tai buvo juokas, kuris gali priminti kapus arba vaiduoklių kvatojimą audros metu kamine.

— Šeimininkas yra? — vėl taria jis rūščiai.

— Aš... — ūkininkas truktelėja juosmenį ir ateina arčiau.

— Pavardė?

— Tamoliūnas, jūsų malonybe.

— Pažįsti Raudžiuką Joną.

— Pažįstu, pone vade.

— Kur jis gyvena?

— Va čia, trečia troba.

— Kur jis dabar yra?

— Nežinau... Išvažiavo, rodos.

— Kur išvažiavo?

— Nežinau... Kaime kalbėjo, kad išvažiavo...

— Ką jis veikia čia?

— Siuvėjas, jūsų malonybe. Kailinius, švarkus siuva.

— Seniai išvažiavo?

— Vakar ryte jį mačiau. Sakė, kad reiks važiuoti adatų pirkti.

— Žinau tas adatas...

Dar vienas įeina į trobą. Siaurų akių ir karine miline, su šautuvu, permestu per petį. Kai jis kalba, matyti burna, kurioj nėra beveik visų viršutinių dantų.

— Apieškojau ir kitas trobas, pone vade. Visi sako, kad išvažiavo.

Dabar vadas pakyla.

— Andrek! Prižiūrėk, kad vyrai gautų pavalgyti ir išgerti. Duodu dešimts minučių laiko. Aš būsiu kieme.

Sunki, bet tvirtybę reiškiančiu žingsniu jis eina. Prie pat durų dar kartą sustoja. Atsisuka.

— Jei dar kartą išgirsiu, kad Raudžiukas čia, šiame kaime prisilaiko, — paleisiu pelenais visus. O bent desėtką pakabinsiu po šulinio svirtimi.

Tamsioje priemenėje jis išnyksta.

Dabar iššoka mergaitė. Tai ji ten už durų klykstelėjo. Tuo tarpu kiti atvykėliai virtuvėje.

— Nešk, sene, kumpį! — rėkia vienas.

— O tu, sukirmijęs vyruk, parodyk, kur markės guli. Bet tik greit. — Ir tuojau vyras su bedante burna stumia šeimininką tolyn. — Greit! Aš pragrėšiu tave, kaip burbulą.

— Va, Jėzau, mergaitės, — aiškina atbėgusi iš kiemo. — Jų pilnas kaimas. Maniau, kad širdis sprogs. Aš su Antanu pro duris pasiobuoliaut sodnan, o nuo lango atšoka su revolveriu tas... Dar du stovėjo tiesiai prieš duris.

Gauja viduj siautė trumpai. Jie žinojo geležinę drausmę, kurioje juos laikė vadas ir per dešimts minučių jie turėjo čia susitvarkyti. Negavę markių, jie paėmė iš šeimininko skustuvą, atėmė armoniką, iš maisto sandėliuko lašinių gabalą ir išgėrė paskutinį alaus ąsotį.

— Mes, jei norėsim, ligi pat Kauno nueisim, — juokėsi margais lopais nuplikusia galva dar vienas iš jų. Jis tuojau pasimatavo ūkininko sūnaus naują, blizgančiu matiku kepurę ir ją užsidėjo. O savo taukuotą ir atplyšusiu snapeliu numetė čia pat žemėn.

Pro duris įkišo galvą kitoje troboje buvojęs:

— Laikas pasibaigė. Einam!

Prieš išeidamas bedantis dar kartą apsidairė. Jo slidus ir godus žvilgsnis apibėgo visus ir sustojo prie mergaičių:

— Kaip gaila, kad turiu išeiti. Mes čia dar pašoktumėm...

Paskutinis išnyko. Tik po nejaukios tylos praūkčiojo kažkas iš moteriškių, o senas ūkininkas timplėtelėjo kelnes:

— Prakeiktos lenkiškos žiurkės... Tai partizanai iš anos pusės (B. d.). J. Dovydaitis

NENUSISEKUSI PIRTIS

Eilinis Povilas Urbonas gimė 1901 m. rugsėjo 9 d. Panevėžio aps., Krekenavos vl., Šišliokų-Rodų km. (dabar Naujarodžiai). Kariuomenėn atvyko savanoriu 1919 m. kovo 18 d. Tarnavo Panevėžio bataliono (dabar 4. pėst. L. K. Mindaugo pulkas) 9. kuopoje.

Tuo metu mūsiškiai kovojo su bolševikais ties Panevėžiu. Urbonas ir dar 11 kareivių buvo išsiųsti į Upytės apylinkę rinkti iš gyventojų aukojamą maistą, kurį pristatydavo į frontą.

— Buvo Didysis Šeštadienis, — pasakoja Urbonas. Sumanėme prieš Velykas išsimaudyti. Išstatėme sargybą, o likusieji suėjome į pirtį (buv. senojoje klebonijoje). Jau buvome beveik išsivanoję, kai staiga sargybiniai šūviais pranešė apie prisiartinantį pavojų. Galvotrūkiškais išbėgome iš pirties ir, nespėję apsiręngti, nuogi puolėme priešus, kurie, sugulę ties Upytės vieškeliu, smarkiai šaudydami slinko Slabadėlės malūno link. Nors priešų buvo daug daugiau, tačiau nemanėme jiems pasiduoti.

Nuogi sugulę šaudėme be paliovos. Mūsų šautuvai taip įkaito, kad, tik įleidus, šovinys pats išsišaudavo. Priešas, pabūgęs mūsų smarkios ugnies, ėmė trauktis. Tuo pasinaudodami, viens po kito apsirėngėm ir šokom vyti priešą. Juos vijomės du km iki Rodų dvaro. Paleidę penkias salves ir juokaudami iš mūsų nenusisekusios pirties, grįžome atgal.

Vėliau bolševikai didelėmis jėgomis puolė Ramygalą net iš trijų pusių: nuo Panevėžio, Raguvos ir Krekenavos. Po smarkių kautynių mūsiškiai pasitraukė į Truskavą.

Savanorių skaičius kasdien didėjo, kaskart tvirtėjo pasiryžimas iš Ramygalos išvyti priešą, kurio ten, žvalgų žiniomis, buvo apie 400—500. Visi nekantriai laukė kautynių valandos.

— Vidunaktį pasirėngėm žygiui, — tęsia Urbonas. — Prisiartinome prie Ramygalos. Visur tylu, nė balso. Tyliai slenkame pirmyn. Jau aušo. Matome, kai vaikščioja priešų sargybiniai. Jie mus pastebėję, pradėjo šaudyti. O mes, šaukdami valio, subėgome į miestelį. Kilo didžiausia panika. Priešai, pažadinti iš miego, išsigandę bėginėjo šen ir ten. Iš klebonijos išbėgo vienas marškinis priešų karininkas, šaukdamas: „Kas ten, kas ten?“. Tuo tarpu paleidome salvę ir ten pat jis sukniubo.

Priešai netvarkingai traukėsi, o mes vijomės. Aš ir dar du kareiviai šaudydami artinamės prie kažkokio sodžiaus. Iš ten mus apšaudė ne tik šautuvų, bet ir kulkosvaidžio ugnimi. Sumanėm jį nutildyti. Mes trise

šliaužėme priešui iš šono. Staiga sodžiuje šaudymas nutilo. Paskubomis suėjome į sodžių, o priešų nė vieno nėra. Nubėgę už sodžiaus, krūmeliuose radom apvirtusią gurguolę su kulkosvaidžiu, bet priešų niekur nematyti.

Pamatėm ateinantį senyvą žmogų. Klausiamo, kur dingo priešas.

— Bolševikai ką tik čia buvo. Gal būt, čia ir tebėra, — atsakė senukas.

Šokome visur ieškoti. Tuoju klotime šiauduose radome tris priešus, kitur tvarte keturis. Kitas ūkininkas pranešė, kad ir pas jį daržinėje yra priešų. Visame sodžiuje surankiojome 15 priešų karių.

Kas dabar daryti? Mūsų kuopa nusivijo priešą, tik mes likome triese su 15 belaisvių. Nutarėm belaisvius varyti Ramygalon. Vienas mūsų sėdo į gurguolę, mes dviese, padedant dar dviem vietiniams gyventojams, belaisvius pristatėme į Ramygalą.

Vėliau Urbonui, dėl blogo apsiavimo ir nuolatinio permirkymo, sutino abi kojos. Todėl buvo nugabentas į Kėdainių ligoninę, kur išgulėjo net du mėnesius.

Pasveikęs, Urbonas tučtuojau grįžo į frontą. Tuo laiku lietuviai kovojo su bolševikais latvių žemėje.

— Bolševikai visą laiką mus apšaudė smarkia šautuvų ir kulkosvaidžių ugnimi, — pasakoja toliau Urbonas. Be to, smarkiai veikė jų artilerija. Vienoje Dauguvos upės pusėje buvo apsikasę lietuviai, o kitoje — bolševikai. Tiltus bolševikai susprogdino. Jų pusėje buvo pastebėtas keltas, kuris mūsiškiams buvo gana pavojingas. Įsakoma keltą pervilkti į savo pusę. Atsiranda du mūsiškiai, moką gerai plaukti, tai Kazys Šniutė ir dar vienas kareivis. Juodu nuplaukė ir prie kelto pririšo vielą. Buvusieji ant kranto mūsiškiai, įsikibę į vielą, traukė keltą prie kranto.

Dieną buvo miglota ir priešas mūsiškių tuojau nepastebėjo, — prisimena Urbonas. — Keltas jau buvo upės vidury, kai pastebėję priešai ėmė šaudyti. Tačiau jau buvo per vėlu: keltas artinosi prie mūsų kranto.

Vėliau Urbonas dalyvavo kautynėse su bermontininkais ir lenkais.

Apie kautynes su lenkais Urbonas šiaip pasakoja:

— 1920 m. žygiuojam pirmyn. . . Nuėję apie 30 km ir lenkų neužtikę, sustojom pailsėti.

Tik staiga rytą, kavą begeriant, prapliupo lenkų kulkosvaidžių ir šautuvų ugnis. Atlėkęs mūsų kuopos vadas įsakė išsiskleisti į grandines ir pulti lenkus. Sudundėjo jų artilerija. Mes turėjome tik du kulkosvaidžius, kurių kulkomis gerai vaišinome lenkus. Puolimas tęsiamas. Lenkai, neatlaikydami mūsų puolimo, traukėsi. Jų artilerija taip nevykusiai šaudė, kad mums jokios žalos nepadarė ir pagaliau visai nutilo. Lenkai pasitraukė.

Kitą dieną mus apie 12 žmonių išsiuntė žvalgybon. Paėję apie porą kilometrų, už miškelio pamatėme priešais tik mėlynuojančias lenkų raitų ir pėsčiųjų virtines. Tuoju apie tai pranešėm kuopos vadui. Buvo įsakyta nešaudyti ir laukti, kol prisiartins. Jiems prisi-

4. pėst. pulko
eil. Povilas Urbonas

Kariuomenės Vadas atostogose

Kariuomenės vadas brig. generolas Stasys RAŠTIKIS, Respublikos Prezidentui sutikus, paleidžiamas tris mėnesius atostogų sveikatai taisyti.

Kariuomenės štabo viršininkui dėl darbo gausumo negalint ilgesnį laiką pavaduoti kariuomenės vada, Respublikos Prezidentui įsakius, I-os pėstininkų divizijos vadas div. generolas Vincas VITKAUSKAS tarnybos reikalais komandiruojamas į Kauną kariuomenės vado pareigoms laikinai eiti.

Respublikos Prezidentui įsakius, brig. generolas Jonas ČERNIUS tarnybos reikalais komandiruojamas I-os pėstininkų divizijos vado pareigoms laikinai eiti.

(Įs. Kar. Nr. 6)

Brigados generolo Raštikio pareiškimas

Kaunas. I. 23. E. Kariuomenės vadas brigados generolas Raštikis „Eltos“ atstovui šiandien pareiškė: „Gavau tris mėnesius atostogų savo sveikatai pataisyti. Šia proga noriu pažymėti, kad jau praėjusių metų spalio mėnesio gale prašiausi paleidžiamas iš pareigų, be kitų, ir sveikatos pataisymo sumetimais. Paskiausiu metu kai kur apie mano asmenį paskleistais gandais, ryšium su vienu karinėje spaudoje paskelbtu mano rašiniu, buvo tendencingai vertinamos mano pažiūros į mūsų valstybės gyvenimą ir jos uždavinius. Pabrėžiu, kad apsirinka ir negerai daro tie, kurie iš mano viena ar kita proga pareikštų minčių mėgina, vienokiais ar kitokiais sumetimais, rasti nusistatymų, kurie nebūtų suderinami su mano, kaip kariuomenės vado, pareigomis. Ir dabartinės mano atostogos sveikatai pataisyti neturi visuomenės klaidinti netiksliais aiškinimais“.

artinus, paleidome taiklį ugnį. Lenkai, išsigandę netikėto mūsų puolimo, metėsi atgal. Tačiau jų buvo be galo daug. Šiek tiek susitvarkę, savosios artilerijos ugnies remiami, lenkai ėmė mus spausti. Mes, pasilaikę apie trejetą valandų, pasitraukėme ir apsikasėme.

Po kiek laiko pasirodė lenkai. Prasižėję šaudymas. Veikė abiejų pusių artilerija. Smarkiausiai buvo apšaudomas mūsų kuopos 1-mo būrio 3-čias skyrius, kuris, negalėdamas atsilaikyti, traukėsi atgal. Būrininkas Antanas Kačinskas, savo vietoj palikęs mane, nuslinko prie 3-čio skyriaus. Tuo tarpu lenkai kaskart labiau mus spaudė ir vieną mūsų būrį nukovė. Tuomet mūsų eilės buvo papildytos naujokais, kurie kautynių metu labai nervinosi. Nesulaukdamas būrininko, pasiunčiau vieną drąsesnį naujoką, kad sužinotų, kur dingo būrininkas. Kareivis, sugrįžęs, pranešė, kad ten nieko nebėra, visi pasitraukė į Musninkų miestelį. Vadinas, mes likome vieni. Mūsų buvo tik du skyriai. Paliečiau trauktis. Šliaužėme, prisispaudę prie žemės, o lenkai beveik ant kulnų lipa. Tuo metu buvo ruduo. Žemė šlapia, grioviai pilni vandens. Mes sušlapę ir purvini traukėmės.

KARO VEIKSMAI

VAKARŲ FRONTE

VOKIEČIŲ PRANEŠIMAI

* Vokiečių kariuomenės vadovybė praneša, kad sausio 17 d. vakare prieš lėktuvai atskrido į šiaurės vakarų Vokietiją. Atskrisdami ir grįždami, jie perskrido per Olandijos teritoriją.

* Pirmose fronto pozicijose silpnai veikė artilerija. Kiek didesnė veikla buvo Vokietijos pasienyje, į pietus nuo Eppenbruno. Čia smogiamoji dalis vokiečių kariuomenės susidūrė su prancūzų fronto pastoviu, kuris smarkiai priešinosi. Iš abiejų pusių nežymiai veikė karo aviacija. Britų admiralitetas uždarė Liverpulio uostą bet kokiam susisiekimui. Tai rodo, kad britų admiralitetas, priešingai jo optimistiškiems pranešimams, yra susirūpinęs dideliais laivyno nuostoliais.

* Sausio 20 d. tarp Mozelio ir Palatino miško įvyko susidūrimas su prancūzų patruliu. Buvo paimti keli belaisviai. Karo lėktuvai skraidė žvalgytis į Angliją ir Prancūziją. Viršum prancūzų fronto buvo susitikę vokiečių ir prancūzų lėktuvai. Vienas vokiečių lėktuvas žuvo. Naktį į sausio 20 d. atskiri prieš lėktuvai buvo atskridę į Vokietijos šiaurės vakarų dalį.

* Sausio 21 d. vokiečių artilerija apšaudžiusi prieš pozicijas prie Apacho. Kai kuriose vietose veikė žvalgų būriai. Vokiečių lėktuvai žvalgė prancūzų pozicijas. Kadangi Vakarų fronte šiuo metu gana dideli šalčiai, nuolat sninga, tai meteorologinės sąlygos smarkiai trukdo karo veiksmus, todėl ten nieko ypatingai atžymėtino neįvyko.

SAJUNGININKŲ PRANEŠIMAI

* Sausio 18 d. vėl pradėjo reikštis vokiečių patrulių veikla. Vokiečiai mėgino pulti vieną nedidelį prancūzų sargybinių būrį, bet tas jų puolimas buvo atmuštas, paimant į nelaisvę tam tikrą skaičių vokiečių karių. Aviacijos veikla fronte buvusi visiškai nežymi. Prancūzų naikintuvai į orą buvo pakilę tik 15 kartų.

* Sausio 19 d. anglų lėktuvai puolė prieš lėktuvus prie jūros ties Aberdenu ir juos nuvijo. Į Prancūziją atvyko ir į frontą pasiūstas vienas būrys graikų kareivių iš Kipro salos, kuri yra valdoma anglų. Anglų lėktuvai atliko tolimus žvalgybos skridimus viršum šiaurės Vokietijos, kur jiems teko sueiti į kautynes su vokiečių naikintuvais. Taip pat teko susikauti ir prancūzų naikintuvams su vokiečių lėktuvais, kurie buvo atskridę į rytinę Prancūziją.

* Anglų laivas „Grenville“ šiaurės jūroje susidūrė su mina ir paskendo. 118 karininkų ir jūrininkų buvo išgelbėta. Aštuoni igulos nariai prigėrė, o 73 likimas nežinomas. Taip pat ant minos užplaukė švedų laivas „Flandria“, kuris bemačiant paskendo.

Jau temo. Pasinaudodami tamsa, laimingai pasprukome į ne taip mums pavojingą vietą, kur lengviau atsikvėpome. Tik žiūrime, mūsų pusėje, visai netoli, išsiskleidęs vilnin, žygiuoja kareivių būrys. Jau buvo tamsoka ir mes jų negalėjome pažinti. Sugulėm ir laukiam. Netoli miškas. Staiga iš miško išlėkė raitininkas ir pasileido kaip tik mūsų kryptimi. Nejudėdami gulime. Raitininkas prajojo pro šalį ir pažinome, kad tai mūsų šalis. Pašaukėm jį. Tada mes sužinojome, kad ir matyti kareiviai yra mūsų šalis.

Išvargę ir purvini pasiekėm Musninkus. Kuopos vadas, pamatęs mus gyvus, labai nudžiugo, nes jam buvo pranešta, kad 1-mas ir 2-tras skyriai visiškai sunaikinti. Rytojaus dieną gavome žinią, kad kovos su lenkais baigtos. Padarytos paliaubos, — haigė pasakoti Urbonas.

Už narsumą ir pasižymėjimus kautynėse eil. Povilas Urbonas apdovanotas Vyčio kryžiumi. Be to, jis yra apdovanotas savanorių kūrėjų ir Nepriklausomybės medaliais. Iš kariuomenės į atsargą išėjo 1921 m. spalio 18 d. Dabar ūkininkauja gimtame Naujarodžių km., Krekenavos vl., Panevėžio aps. Petras Kiškūnas

* Sausio 22 d. nė žemėje, nė ore neįvyko nieko naujo, išskyrus tai, kad vienas vokiečių lėktuvas buvo atskridęs į rytinę Prancūziją. Apskritai, per visą praėjusią savaitę jokių pasikeitimų fronto linijose neįvyko. Daug vokiečių kariuomenės koncentruojama pagal Belgijos ir Olandijos sienas.

ŠIAURĖS FRONTE

SOVIETŲ PRANEŠIMAI

* Sausio 19 d. visomis kryptimis sovietai varė žvalgybos būrių veiklą ir kai kuriose vietose įvyko mažesnių dalinių susikirtimai. Petrozavodsko kryptimi, Kitelos ruože, Sovietų Sąjungos kariuomenė sunaikino visą priešą batalioną, kuris paliko 26 kulkosvaizdžius. Karelijos sąsmaukoje įvyko avanpostų susidūrimų, per kuriuos priešui buvo padaryta didelių nuostolių.

* Sausio 20 d. SSSR aviacija sėkmingai bombardavo daugelį vietų Suomijoje. Oro kautynėse buvo numušta 15 priešų lėktuvų.

* Kitomis dienomis įvyko dalinių žvalgybos ir vietomis artilerijos susišaudymas. SSSR karo aviacija skraidė žvalgytis ir bombarduoti.

SUOMIŲ PRANEŠIMAI

* Rytų pasienyje, į šiaurės vakarus nuo Ladogos ežero, suomiai atsiėmė keletą SSSR kariuomenės užimtų pozicijų. Tose kovose suomiai padarė nuostolių SSSR kariuomenei. Prie Makajaervio kovos tęsėsi visą dieną. SSSR lėktuvai smarkiai bombardavo Suomijos pakraščius įsistiprinimus. Be to, buvo bombarduota Abo pusiasalis, Hangoės sritis ir Kymmenės slėnis, o taip pat Nautsis ir Kajanio sritis. Karo veiksmų zonoje ties Karelijos sąsmauka skraidė apie 250 SSSR lėktuvų, o visoje Suomijoje jų skraidė apie 400. Suomiai numušė tris sovietų lėktuvus.

* Sausio 20 d. Suomijos kariuomenė užėmė kai kuriuos SSSR įsitvirtinimus Karelijos sąsmaukoje. SSSR 450 lėktuvų bombardavo įvairias Suomijos vietas. Oro kovose sėkmingai dalyvavo ir švedų savanorių korpusas.

* Sausio 21 d. suomiai atmušė sovietų puolimus prie Taipalės. Taip pat įvyko kautynės į šiaurės rytus nuo Ladogos ežero, kur suomiai atrėmė sovietus. SSSR aviacija bombardavo apie 20 vietų. Suomių aviacija bombardavo sovietų voras, stovyklas ir gurguoles. Buvo pašauti septyni sovietų lėktuvai.

* Sausio 22 d. ypač gyvai veikusi abiejų pusių artilerija. Suomių aviacija sėkmingai atliko žvalgybinius skraidymus ir apmėtė kai kurias priešų aviacijos bazes bombomis. Suomių lėktuvai numušė vieną priešų balioną ir 11 lėktuvų.

* Sausio 23 d. rytą Suomijos karo komunikate sakoma, kad Karelijos sąsmaukoje smarkiai veikė SSSR aviacija ir artilerija. Rusų patrankos visą rytą šaudė be atvangos, o aviacijos eskadrilės bombardavo suomių pozicijas. Per tuos bombardavimus buvo padaryta daug nuostolių. Suomiai toje srityje yra gerai įsitvirtinę. Po rytinio bombardavimo vienas sovietų batalionas bandė pulti, bet buvo atremtas.

POLITIKOS APŽVALGA

LIETUVOS - SSSR SIENOS NUSTATYMO DARBAI

Nors paskutinėmis dienomis veikė stiprūs šalčiai, tačiau Lietuvos-Sovietų Sąjungos siena vedama ir toliau. Visu spartumu vykdomi geodeziniai ir topografiniai darbai. Jie eina normaliai. Pati Lietuvos-SSSR naujoji siena jau beveik išvesta. Užtruks dar keletas savaitių, kol bus baigti matavimo darbai. Pažymėtina, kad vedant sieną tarp Lietuvos ir SSSR delegacijų neiškilo tokių ginčų, kurių nebūtų galima išspręsti vietoje. Iš abiejų pusių rodomas geras vietos gyventojų interesų supratimas ir tinkamai laikomasi nustatytų sienai praveisti instrukcijų.

BALTIJOS SPAUDOS SANTARVĖS KONFERENCIJA

Pereitą savaitę Rygoje įvyko Baltijos spaudos santarvės septintoji konferencija. Lietuvos spaudą joje atstovavo redaktoriai — V. Alantas ir A. Dėdelė. Konferencijoje buvo išnagrinėti dar glaudesnio Baltijos kraštų spaudos bendradarbiavimo galimūmams ir konstatuota, kad šiuo metu Baltijos valstybės ypač yra priklausomos viena nuo kitos, nes kariniai įvykiai šias valstybes nuo Europos vakarų kaip ir atskyrė. Atskirų valstybių delegatams padarius pranešimus

apie ligšiolinius Baltijos spaudos bendradarbiavimo rezultatus, konferencija priėmė eilę nutarimų, kurių svarbesni yra: prie Baltijos valstybių pasiuntinybių Kaune, Rygoje ir Taline paskirti spaudos atašė, leisti Baltijos kraštams bendrą informacinį žurnalą, pasikeisti filmomis iš Baltijos valstybių gyvenimo, gyviau keistis literatūros veikalais, be to, iškeltas reikalas, kad Baltijos kraštų žurnalistai ir rašytojai sueitų į artimesnį kontaktą. Konferencijos dalyviai buvo priimti Latvijos valstybės prezidento Dr. K. Ulmanio ir užsienių reikalų ministro V. Munterio. Kita Baltijos spaudos santarvės konferencija įvyks Taline 1941 m. vasario 22 ir 23 d.

ANGLIJOS LAIVYNO MINISTRAS V. ČERČILIS APIE KARĄ JŪROSE

Sausio 20 d. Anglijos karo laivyno ministras Vinstonas Čerčilis per radiją pasakė kalbą, kurioje plačiai aptarė sąjungininkų karą su vokiečiais ir nurodė ligšiolinius jūrų karo padarinius. Ministras pirmiausia pažymėjo, kad šiame kare nuo vokiečių minų ir torpedų daugiausia nukentė anglų ir prancūzų, bet neutralių valstybių laivai. Esą, olandai, danai, belgai, švedai ir ypač norvegai mato, kaip naikinami jų laivai visur, kur tik jie užtinkami atviroje jūroje. Saugumą galima rasti tik anglų ir prancūzų saugojamuose konvojuose. Ten dirba kontroliuojančios jėgos, kurios nuolat saugoja jūrų susisiekimo kelių atvirumą ir suteikia judėjimo laisvę tarp anarchijos ir žudymo bangų. Dėl to anglų prekyba auga kas savaitę. Kas mėnuo anglų organizacija pataisoma ir sutvirtinama, kasdien anglai įgyja vis daugiau pasitikėjimo savo sugebėjimu prižiūrėti jūras ir vandenynus. Šiandien beveik tikra, kad pusė tų povandeninių laivų, su kuriais Vokietija pradėjo karą, yra nuskandinta ir kad naujų laivų vokiečiai stato mažiau, negu anglai tikėjosi. Laivyno ministras V. Čerčilis toliau konstatavo, kad vokiečių magnetinės minos anglams nesudaro nenugalimų sunkumų. Jis pasakė: „Mes visados turime laukti, kad vokiečiai vėl išgalvos kokį naują blogą dalyką, bet aš drįstu pasakyti, jog mes vis su didesniu pasitikėjimu laukiame naujų jų puolimo metodų variantų“. Esą, po penkių karo mėnesių povandeninių laivų puolamasis karas yra visiškai palaužtas, minų pavojus gerai kontroliuojamas, laivų susisiekimas praktiškai nesumažėjęs, visi pasaulio vandenynai laisvi nuo jūros užpuolikų. Kalbėdamas apie ateities karo galimūmus ir užsiminęs apie Suomiją, V. Čerčilis tarė: „Ši išdidži šiaurės rasė negali būti sutrempta ir nustumta į verguę, blogesnę už mirtį“. O pereidamas prie neutralių valstybių, ministras pabrėžė: „Bet kas atsitiktų, jei neutraliosios valstybės vieno spontaniško impulso pagautos atliktų savo pareigas taip, kaip numato Tautų Sąjungos paktas ir sto-tų kartu su prancūzų ir anglų imperijomis prieš agresiją? Neutraliosios valstybės tikisi, kad audra praeis anksčiau, negu joms atsirastų mirtinis pavojus. Bet aš bijau, kad audra nepraeis. Ji siaus vis garsiau, vis plačiau, ji išsiplės į pietus ir į šiaurę. Vienintelį greitą pagalbą galimūmą sudarytų jungtinė akcija. O jeigu kuriuo nors metu Didžioji Britanija ir Prancūzija sudarytų gėdingą taiką, tai mažosioms valstybėms būtų tik padalintoms tarp priešingų, tačiau panašių barbarų“. Pagaliau, V. Čerčilis nuneigė nuomonės apie vokiečių karinę galybę, pareikšdamas, jog šį karą išspręs ne karių skaičius ir aviacija, bet laivynas, geresnės geografinės sąlygos ir materialiniai resursai.

V. ČERČILIO KALBOS ATGARSIAI

Anglijos karo laivyno ministro V. Čerčilio kalba rado didelio atgarsio užsieniuose. Vokiečių spauda rašo, kad V. Čerčilio kalba buvusi tai pastanga neutraliesiems kraštams patraukti į Anglijos pusę, ir šias valstybes įvelti į karą. Esą, šita kalba daranti įspūdžio, kad Anglija ir Prancūzija vienos karo su Vokietija laimėti negalinčios. Vokiečių laikraščiai šia proga pareiškia, kad Vokietija nenori jokio atviro ar paslėpto neutralių valstybių įtraukimo į karą. Visi šia-dien turi žinoti, kad anglų politikoje nuo gerų kalbų ligi spaudimo yra netolimas kelias. Tačiau Vokietija kuo rūpestingiausiai seks tą žaidimą įtraukti svetimuosius savo tikslams ir nelaime, jau atsižvelgdama vien į savo saugumo sumetimus. Be to, V. Čerčilio kalbą gyvai komentuoja Berlyno politiniai sluoksniai. Taip pat šita kalba susilaukė atgarsio Skandinavijoje, Suomijoje, Danijoje, Belgijoje, Olandijoje ir Šveicarijoje. Šiltai ji buvo sutikta Skandinavijoje, tačiau ir ten pareiškama, kad, nežiūrint anglų atvirumo, Skandinavijos valstybės norinčios ir toliau išlikti karo nepaliestos. Esą, Švedija ir Norvegija vieningai laikančios neutralumo frontą.

ANGLIJA NEGALI PAKĖSTI VOKIETIJOS DOMINAVIMO

Pereitą šeštadienį Anglijos užsienių reikalų ministras Halifaksas pasakė kalbą, kurioje dar kartą išdėstė anglų ir prancūzų karo tikslus, pabrėždamas, jog sąjungininkai gina viso pasaulio ir visų Europos tautų laisvę ir valstybių nepriklausomybę. Apžvelgęs įvykių eigą po Miuncheno konferencijos, ministras nurodė, jog prie Vokietijos jėga buvo prijungta milijonai kitos rasės žmonių, kas pasauliui atidarė akis apie tai, kad Vokietija siekianti pasidaryti Europos diktatoriumi. Bet Anglija niekam neleis dominuoti Europoje, todėl ji negali pakęsti šito vokiečių siekimo — noro dominuoti Europos tautoms ir valstybėms. Halifakso nuomone, vienintelis būdas pasiekti pergalės Vokietijai buvo greitai laimėti karą, kuriam vokiečiai ilgai rengėsi. Dabar karas jūrose anglams kasdien duoda vis mažiau nuostolių, ypačiai įvedus lydimojus laivus prekybos laivynė. Juos įvedus, Anglija neteko tik 12 prekybos laivų. Vokiečių laivynas, esą, visiškai negalės veikti, nes jis netekęs 140.000 savo tonazo. Užsiminęs apie šio karo taikos sąlygas, Halifaksas pasakė, kad sąjungininkų taikos tikslai reikalauja, jog būtų sugražinta laisvė tomms mažoms tautoms, iš kurių Vokietija ją taip žiauriai atėmė. Anglija darysianti visa, kas tik galima, kad Europa būtų apsaugota nuo panašių pasikėsimų ateityje. Baigdamas, Halifaksas tarė: „Jei mes būtume užtikrinti, kad Vokietija gerbs savo pažadus ir su mumis garbingai bendradarbiaus, norėdama atstatyti, o ne griauti Europos taiką, pagrįsta visoms tautoms bendru obalsiu „gyventi ir leisti gyventi“, tai mes nesiektume tokios taikos, kuri būtų atkeršijimas, taikos, kuri atimtų iš Vokietijos tą vietą, kuri jai turi teisę kitų tautų tarpe“.

SAJUNGININKAI NORI SUPIRKTI EUROPOS ŽALIAVAS IR MAISTO IŠTEKLIUS

Įtakingas Anglijos laikraštis, kuris dažnai reiškia anglų vyriausybės nuomonę, „Times“ idėjo išidėmėtiną straipsnį, kuriame iškeliamas reikalas, kad jei sąjungininkai nori greičiau laimėti šį karą, tai jie turi kuo greičiausiai supirkti Europos valstybių žaliavas ir maisto išteklius, ypačiai brangiai mokėdami už tuos metalus, kurie Vokietijai reikalingi karo pramonei. Trukdant Vokietijos karo pramonei pilnai veikti, reikia sąjungininkams švedijoje pirkti kaskart vis daugiau geležies, Norvegijoje — molybdeno rūdos, Jugoslavijoje — chromo, švino ir vario, o Balkanų kraštuose — naftos, javų ir kitų maisto produktų. Esą, įvykdžius tokią programą, Vokietijai būtų skaudžiai pažeista „Achilo kulnis“ ir ji turėtų artimiausiu metu kapituliuoti. Užjūrio žaliavos ir metalai Vokietijos nepasieksią, nes juos pristatyti sukliudysiančios sąjungininkų blokados priemonės.

PASTANGOS IŠLAIKYTI TAIKĄ PIETRYČIŲ EUROPOJE

Europos pietryčių valstybių sostinėse šiuo metu pastebima labai gyva politinė ir diplomatinė veikla. Tų kraštų spauda nurodo, kad Italija ir Balkanų valstybės, atsižvelgdamos į dabartinę tarptautinę būklę, turi nors laikinai užmiršti visus tarpusavio nesutarimus ir kartu visos turi stengtis išlaikyti taiką šioje Europos dalyje. „Politika“ laikraščio atstovai Budapešte autoritetingi vengrų sluoksniai pareiškė, kad Vengrija, nors savo revizionistinių reikalavimų ir toliau neišsivadės, tačiau ji supranta, kad tie reikalavimai galės būti įvykdyti, tik atėjus taikos metui. Todėl nė Vengrija, nė Italija nenori kelti tokių teritorinių klausimų, kurie šiuo metu galėtų sukomplicuoti ir taip jau sunkią Europos padėtį. Atsiliepdamos į šitas Balkanų valstybių taikos pastangas, Anglija ir Prancūzija pareiškia, kad italų ir sąjungininkų interesai Balkanuose sutampa.

MIRĖ AMERIKOS IZOLIACIONISTŲ VADAS

Sausio 21 d. mirė žinomas Amerikos Jungtinių Valstybių politikos veikėjas senatorius Borahas. Jis buvo Amerikos izoliacionistų vadas. Kaip žinoma, izoliacionistai siekia, kad J. A. Valstybės atsiribotų nuo Europos reikalų ir karo metu niekam neparduotų ginklų ir kitokios karo medžiagos. Pažymėtina, kad senatorius Borahas buvo didelis prezidento F. D. Ruzvelfo asmeninis ir politinis priešininkas.

Nurodymai 1940 m. sportinio šaudymo reikalu

Kariuomenės vadas įsakė šių metų kariuomenės dalių ir divizijų (ginklų rūšių) sportinio šaudymo rungtynes atlikti ligi liepos 1 d. Kariuomenės sportinio šaudymo rungtynės įvyks rugpiūčio mėn. Tiksliai rungtynių vieta, data ir dalyvių skaičius bus pranešta vėliau.

Šių metų visoms sportinio šaudymo rungtynėms nustatomos šios sąlygos:

1) iš karinių šautuvų — Atstumas — 300 m. Taikynys — tarpvalstybinis 10 žiedų. Šūvių: a) dalių ir divizijų (ginklų rūšių) rungtynėms — 15; 3 serijos po 5 šūvius iš padėčių: stačiom, klūpom ir gulom; b) kariuomenės rungtynėms — 30; 3 serijos po 10 šūvių iš tų pačių padėčių; c) bandomieji šūviai — 5. Laikas: 5 šūvių serijai — 5 min.; 10 šūvių serijai — 10 min. Ginklai — Mauzerio sistemos šautuvai arba karabinai.

2) iš pistoleto — Atstumas — 25 m (visiems pistoletams). Taikynys — tarpvalstybinis 10 žiedų. Kiekvienam šauliui 3 serijos po 5 šūvius iš padėties stačiom; viso 15 šūvių. Bandomieji šūviai — 3. Laikas kiekvienai 5 šūvių serijai — 3 min. Ginkla — 9 mm arba 7,65 mm pistoletai (be buožės), kurių vamzdžiai neilgesni kaip 122 mm. Šautuvų ir pistoleto rungtynėse bandomieji šūviai prieš kiekvieną seriją rodomi tik vieną kartą.

Divizijų (ginklų rūšių) ir kariuomenės sportinio šaudymo dalyviams nustatytas šovinių normos gauna ir atsarginiai šauliai. Jų skaičius divizijų (ginklų rūšių) rungtynėms nustato divizijų vadai (ginklų viršininkai), kariuomenės rungtynėms — Pėstininkų inspektorius. Pistoletams šoviniai gali būti reikalaujami 9 mm arba 7,65 mm. Šautuvams S arba Ss šoviniai.

Avansų normos prizams pirkti bus paskelbtos įsakyme kariuomenei. Kariuomenės dalių, štabų ir įstaigų sugrupavimas asmeninių prizų reikalu — 1939 m. Kariuomenės vado įsakyme Nr. 5 Vilniaus komendantūra asmeninių prizų reikalu priskiriama prie Kariuomenės būstinės.

Karo Technikos štabo viršininko plk. Kutkos šaržas

K A R A S

NEPAPRASTI GINKLAI

Apie nepaprastus ir baisius savo veikimu ginklus dabar madinga kalbėti. Apie juos savo skiltyse vietos nepašykšti ir plati užsienių spauda. Apie baisius ginklus savo kalbose užsimena ir valstybės vyrai, pareikšdami apie šio žūtūtinio karo prasmę ir eigą. Apie tokius ginklus gandas mielai leidžia visokie diversantai, kad blogam paveiktų priešo visuomenės nuotaiką.

Dažniausiai kalba apie baisiuosius ginklus ir naikinimo priemones taip ir palieka kalba. Tačiau kiekvieno karo metu tikrai sukuriama naujų kariavimo priemonių, tos priemonės išbandomos ir vėliau jau nuolat ir plačiai naudojamos.

Juk pirmojo pasaulinio karo metu gimė tankas, dujinė grana, liepsnosvaidžiai, minosvaidžiai, lėktuvų bombos ir daugelis kitų priemonių, kurios šiandien naudojamos kiekvienoje modernioje armijoje.

O šiame kare jau spėjo taip pat pasirodyti keli nauji ginklai (magnetinė mina, magnetinė torpeda), o ateityj be abejo jų bus sukurta dar daugiau.

Apie kelis savotiškus, naujus būsimą karo pabūklus neseniai buvo spaudoje rašyta. Kas gali žinoti, ar fantazija greit nevirš tikrenybe, ypač, kad prieš paprastus ginklus tuoj surandama tinkama apsaugojimo priemonė ir dėlto reikia vis galvoti ir vis planuoti nepaprastesnius išradimus.

Štai keletas naujųjų, nepaprastų ginklų projektų.

ŽMOGUS — BOMBA

Geras karo laivas kainoja apie 300.000.000 litų. Ir sunaikinti laivą, reiškia išvesti iš rikiuotės ne tik daug tūkstančių tonų plieno koloną, apginkluotą įvairiarūšia artilerija, bet taip pat ir jo įgulą, kurios 700 — 1000 žmonių paruošimas specialiai jūrų karo tarnybai kainoja taip pat daug milijonų.

Karo laivą nelengva sunaikinti. Povandeninis laivas jį turi pataikinti labai stiprių torpedų šūviu. Bet prieit prie tokio laivo reikia daug rizikuoti, nes aplink siuva laivai — naikintuvai, kurie garsiagaudžiais ir elektros klausytuvais tik ir seka, iš kurios pusės atneria vandenį povandeninis.

Šiame kare dažnai laivus puola bombonešiai. Tačiau ir 500 kg bomba, pataikiusi ant denio, labai sunkiai gali pažeisti didžiulį karo laivą taip, kad jis paskęstų. O be to, pataikinti į judantį laivą iš 3000 metrų (nors vartoti ir tikslesnius smigimo bombonešius) yra vistik nelengva. Per šiuos bombardavimus bombos krinta per 50 metrų nuo laivų, „nupučia“ žmones ir atskirus įrengimus, tačiau laivo nepajėgia suardyti, kad jis eitų į dugną.

Ir štai vėl naujasis ginklas „Žmogus — bomba“.

Tai ne kas kita, kaip galinga bomba (1000 ar 2000 kilogramų), kurią valdo lakūnas.

Ši bomba įrengta, lyg nedidelis lėktuvas. Ji turi sparnus, turi piloto kabiną (lakūnas joje guli kniubščias), turi vairus ir visus valdymo įrengimus.

Lėktuvai, skrisdami taip aukštai, kad jų nepasiektų artilerija iš laivų, atsiranda viršum eskadros. Kiekvienas toks lėktuvas turi po milžinišką sparnuotą bombą, kurioj, pilna to žodžio prasme, pilotas sėdi raitas ant sprogstamos medžiagos.

Dabar staiga „bombą — žmogų“ atkabina. Visa bomba pavirsta nelyginant sklandytuvas ir neria žemyn. Lakūnas kojomis valdo posūkio vairą, o ranka gilumos vairą — taip, kaip tikrame lėktuve. Jis žiūri pro optinį taikiklį, nusitaikydamas į laivą.

Kadangi bombos sparneliai maži, o svoris didelis, tai skridimo greitis labai didelis. Saugodamasis artilerijos ugnies, bombos valdytojas manevruoja ore, lėkdamas vis žemyn. Kai jis atsiranda ligi 1500 — 1000 metrų ir galutinai pro optinį taikiklį nusitaiko į laivą, patraukia atkabimo rankeną ir bomba atsiskiria nuo viso sklandytuvo.

Ji lekia žemyn, į laivą, o pats vairuotojas išneria iš kabinos ir atidaro parašiutą. Su savimi jis turi ir pripučiamąjį diržą, kuris įgalintų išsilaikyti vandenyje, ligi bus suteikta pagelba.

„Žmogus — bomba“, atsikabinusi nuo bombonešio

Esą, toks bombardavimas daug tikslesnis... Ir jei sparnuotos bombos valdytojas ir žūtų jūroj, tai sunaikindamas didžiulį laivą, savo auka daug pikto padarytų priešui.

Mūsų atvaizdai kaip tik ir rodo „žmogaus — bombos“ puolimą prieš laivą. Pirmajame pav. jis taiko į laivą pro optinį taikiklį, kojomis ir ranka valdydamas savo skrendančią žemyn mašiną, kiekvieną minutę pasiruošęs bombą paleisti...

Antrajame vaizde matyti, kad bomba nuėjo kur jai skirta, o drąsūs puolikas jau atidaro parašiutą. Buv. skrendančios mašinos sparnai ir tuščias liemuo po jo kojomis eina savo keliu.

Paleidęs bombą, lakūnas su parašiotu išneria iš kabinos

NEMATOMA BAISENYBĖ ORE

Norint padaryti toli esančiam priešui kaip galima daugiau žalos, reikia ant jo galvos, į jo miestus, pramonės centrus, uostus numesti, kaip galima daugiau sprogstamosios medžiagos. Ji ten turi viską sumaišyti su dulkėmis ir paraližuoti normalų krašto gyvenimą. Kas geriau tai gali šiandien atlikti, kaip lėktuvai?

Tačiau lėktuvai ribotai gali paimti bombų. Bombonešis kečia 1000, 2000 kg bombų, patys didieji dar kiek daugiau. Bet ir tai maža dideliems plotams ir stipriems priešams. Ir čia vėl nauja mintis:

— Cepelinai gali sprogstamąją ir naikinamąją medžiagą gabenti dideliu kiekiu, skaičiuojamą jau tonomis!

Cepelinai ne pirmą kartą jau kare. 1915 m. jie pirmą kartą apsilankė viršum Anglijos. 1916 m. tie puolimai buvo nutraukti.

Anglų gynimas pasidarė per stiprus, ištobulėjo naikintuvas, aukščiau ir tiksliau šaudavo priešlėktuvinė artilerija. Cepelinai buvo numušinėjami, kaip pūslės, ir žiauriai degdami krito žemyn.

Bet dabar jau vėl kalbama apie baisiuosius oro laivus, kurie turėtų atnešti tūkstančius kilogramų sprogstamos medžiagos ir ją numesti.

Tačiau dabar cepelinai veiktų kitaip. Jie skristų labai aukštai, stengdamiesi išnaudoti debesis. Nuo naikintuvų puolimų juos lydėtų žemiau, 6000 — 7000 m aukštyje, skrendant savi naikintuvai.

Kad cepelinas būtų nematomas, o pats matytų, jis iš savo kabinos paleidžia ant trosu mažutę gondolą, kuri primena žuvį ir kurioje telpa tik vienas žmogus. Jis savo gondoloje, nuo cepelino nutolusioje per 800 — 1000 metrų, turi telefoną, įvairius avigacijos instrumentus ir taikomojus prietaisus.

Pati gondola būtų nudažyta tokia šviesia spalva, kad ji pilnai užsimaskuotų debesų fone. Begalinėje aukštumoje ši mažutė, vienišo lakūno, tempiamo ant stipraus plieninio trosu, gondola būtų beveik neįžiūrima. Tuo tarpu už debesų uždangos slinktu didysis oro laivas, nematomas, o pats savo akis turėdamas už tų debesų esančioje ir bėgančioje kartu su cepelinu gondoloje.

Mūsų nuotrauka rodo, kad tokias gondolas turi įsitaise amerikiečių laivyno cepelinai, o 1916 m. mažą, išleidžiamą po cepelinu pintinėle panaudojo ir vokiečiai savo „Z 12“ cepelinui, karo veiksmuos prieš Calais.

Šio projekto siūlytojai sako, kad ir garsiagaudžiai nepadėtų, nes viena — kad garsą duotų ir kartu apačioje debesų skrendant lydintieji lėktuvai, o jei debesų pritrūktų slėptis, juos patys lėktuvai padarytų.

Fantazija, bet, reik pripažinti, įdomi fantazija. O bombų cepelinas gali vienas numesti, kiek visa bombonešių eskadrilė...

Dar daug įvairių naujųjų ginklų ir karo priemonių projektų girdėti ir apie juos rašoma... Kai kurie ir paliks tik popieriuje ar neramaus kūrėjo smegenyse, bet kiti, gal būt, bus įgyvendinti. Penki, dešimtys, trys metai... O gal ir tiek nereiks. Nes juk nėra kliūčių žmogaus nerimstanciai valiai.

LĒKTUVAI — GILTINĖS

„Didžiulė bombonešių eskadrilė traukia į priešų pusę. Jos taikiny — milžiniškas karo pramonės centras, tikra ginklų kalvė. Galingi bombonešiai gerai apsiginklavę. Kiekvienas iš jų turi kulkosvaidininką priekyje, viršuje, apačioje po liemeniu ir šonuose. Naikintuvų puolimas šiems bombonešiams ne taip jau pavojingas. Lėktuvai turi kelis motorus ir jei vienas nustos — gali traukti kiti. Benzino bakai patalpinti kulku ir gaisro nebijančiuose lėktuvo skyriuose. Pati eskadrilė skrenda kuo ne stratosferoje, dėl to zenitinės artilerijos šaudymas nepavojingas. Aukštis per didelis, kad ji būtų tiksli...“

Kažkur tolimoje rūksta milžiniškų įmonių kaminai. Iš aukštųjų liejyklų krosnių spinduliuoja ugnis. Didžiuliai valcai minko patrankų vamzdžių plieną. Šovinių skyriai dirba dieną naktį...

Ir kaip pavojingas yra šiai vietai bombonešių puolimas. Didžiosios bombos gali išardyti skysto metalo krosnis, uždegtosios — uždegti pastatus, vienu žodžiu — per trumpą akimirka čia užvirtų pragaras.

Tačiau didžioji ginklų kalvė pasmerkta. Nes kas gali sulaukyti tų didžiųjų bombonešių puolimą?

Ir štai, keliolika kilometrų nuo taikinio pasirodo priešų lėktuvai. Tai mažučiai viensparniai lėktuvėliai, kurie kaip granatos puola iš apačios į viršų. Pas bombonešius...

Kulkosvaidininkai atsuka savo dvigubus vamzdžius. Jie pasitinka puolėjus ilgomis, tankiomis serijomis.

Tačiau maži lėktuvai, tokie maži, kad atrodo lyg iš kišenius išimtį — nieko neboja. Jie gręžiasi viršum, atsiranda pačioje bombonešio uodegoje.

Už debesų skrendančio cepelino nuleistoji gondola

Ir dabar staiga mažųjų lėktuvų nosis pakyla dar stačiau. Dabar jų greitis beveik lygus bombonešių greičiui ir atrodo, kad jie slenka labai pamažu.

Vienas mažasis lėktuvas paliečia bombonešio uodegą. Tuo metu išlekia lauk jo vairuotojas. Parašiuotas skleidžiasi ir jis jau išsigelbėjęs.

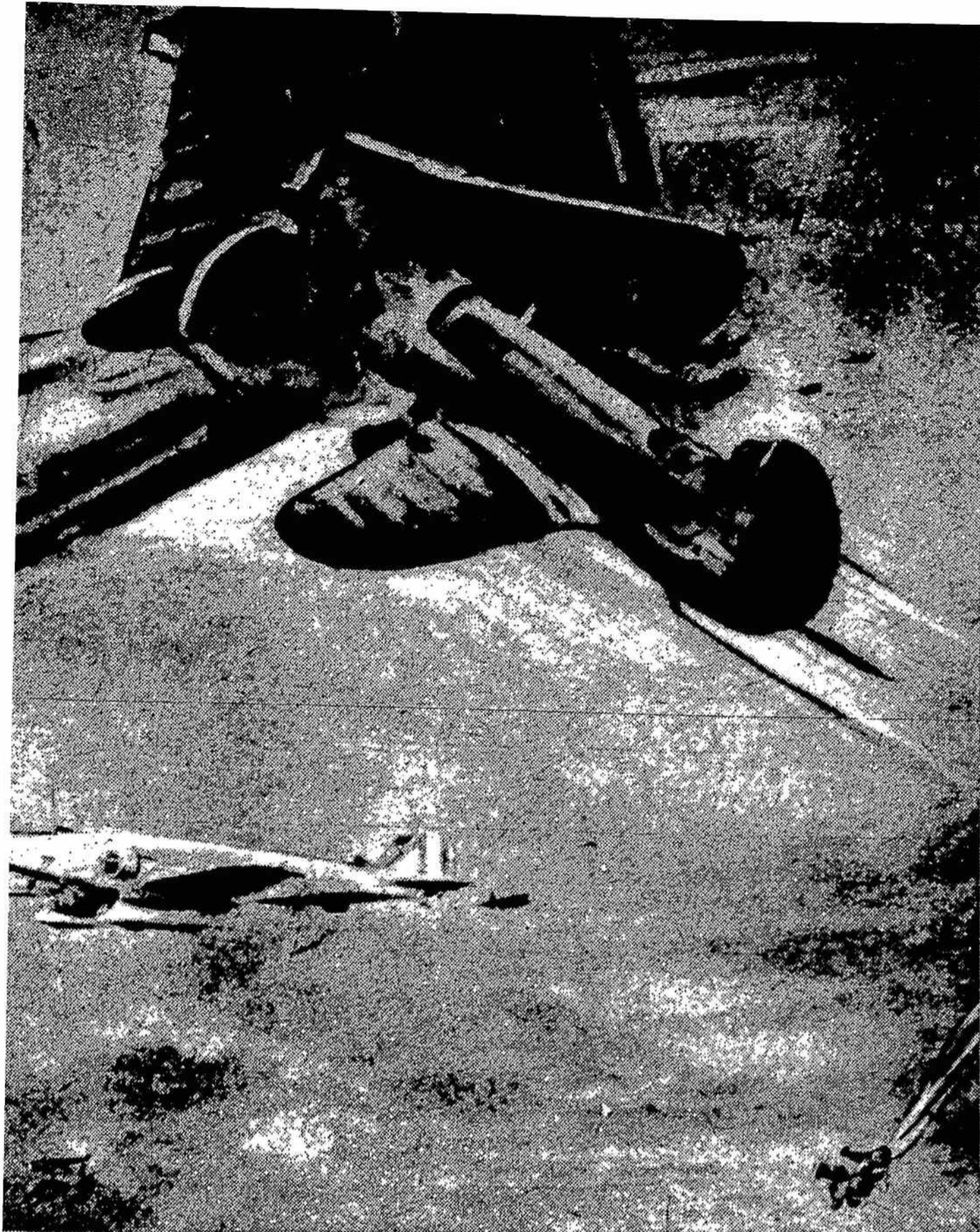
Tuo metu mažasis lėktuvas, griūvęs visu savo svoriu ir dar mažute, likusio greičio atsarga, sugrūdžia vairs. Pasipila metaliniai gabalai. Milžiniška, sunki bombonešio masė smunka ant nosies ir pasileidžia žemyn. Be vairų joks lėktuvas negali skristi.

Bombonešis krinta, paskui jį mažasis lėktuvas, pražudęs savo priešą, o po baltu parašiotu siubuoja laimėtojas — lakūnas, kuris liko be lėktuvo, bet savo priešą nugalėjo“.

Šis epizodas — pavyzdys, kaip pritaikomi vadinamieji „Lėktuvai—giltinės“. Tai amerikiečių išradimas. Principas šio išradimo toks. Pastatomi labai maži ir paprasti lėktuvėliai, kurių sėdynė toli uodegoje ir ši sėdynė įrengta taip, kad iš jos pilotas gali iškristi labai lengvai, pro atsidarančią angą dugne.

Lėktuvų paskirtis — prisivyti priešą ir smogti su visa masina į kitą lėktuvą. Greitis, skrendant lėktuvui paskui lėktuvą — nedidelis, dėl to, lakūnui mažojo lėktuvo nepavojingas, o be to, yra progos išsokti su parašiotu.

Žinoma, mažasis lėktuvas pasmerkta sunaikinimui, bet ar tai svarbu, jei bombonešis kainuoja 1.000.000 litų (tokios kai

„Lėktuvas-giltinė“ kerta į priešų bombonešį

kurių dabartinių bombonešių kainos!), o mažasis lėktuvas daugiausia 40 — 50.000 litų!

Be to, mažasis lėktuvas turi specialią pertvarą, kad neperšautų lakūno, o laikini kliudymai į motorą ar propelerį, jam puolant, nesvarbu. Nes ir gavęs kelis kliudymus į motorą ir šiam sustojus, mažasis lėktuvėlis dar turi iš inercijos savo eigą ore ir suduoti į bombonešio jautrias dalis.

Aišku, kad tokiems „Giltinės lėktuvams“ valdyti reikia didžios drąsos ir atsidasusių lakūnų, kurie turi eiti pirmyn ir smogti nieko nebijodami, net ir savo pražūties.

LINKSMAS VAKARAS KAREIVINĖSE

Jei dar iš ryto būtų kas manęs paklausęs: „Kas naujo pas jus?“ — būčiau atsakęs, kad nauja tikrai nieko pas mus nėra. Kas gi bus nauja, jei naujas „Karys“ dar neparėjo, alga seniai išmokėta ir biudžetui tvarkyti išleista, o apie miestą viršila tyli, kaip žemė; atrodo, kad to miesto visai ir nėra...

Bet jei dabar (dabar vakaras) kas manęs paklaustų: „Kas girdėti jūsų kuopoje?“ — tai tuojau išduočiau karinę paslaptį: „Armonika kuopoje atsirado!“ — sušukčiau kiekvienam į ausį. Nesvarbu, kad jūsų ši žinia nežavi ir jūs liekate jai abejingi, bet aš tikiu ir visa mūsų kuopa tiki, kad tai didelė naujiena.

Neseniai, rodos, visai neseniai mes atėjom į savo sostinę gėlėmis grįstu keliu. Neseniai drebėjo kietas Vilniaus gatvių grindinys po mūsų kojomis ir užė minios, mus pliekdamos žiedais... Bet jau spėjo nublukti tie nemirštamieji išpūdžiai. Dar išsiima, sekmadienio sulaukęs, vienas kitas iš savo spintelės sudžiūvusią baltą ar raudoną gėlę, ir slapta ilgai ir susimąstęs žiūri į ją. Gal jis ilgisi tų rankų, kurios tą gėlę skynė, tų akių, kurios į ją kartu su gėle mėtė žvilgsnį.

Neramumas ir nuobodulys jau buvo įsibujojęs mūsų kuopoje. Šį vakarą ta blogybė išnyko iš kuopos. Taip ir buvo jaučiama, kaip liūdesys, susilenkęs, lipo žemyn laiptais ir įsmuko į katilinę.

Buvo toks metas, kuriuo kareiviai daugiausia mėgsta būti koridoriuje. Tai tarpas tarp vakarienės ir patikrinimo. Tada

čia gauna pasireikšti visokie išdaigininkai ir įvairių rūšių tabakas. Rodos, taip malonu leisti pro nosis šiltą dūmą, matyti kitus taip darant ir nieko neveikti.

Šįvakar jau visai maža buvo dūmų koridoriuje. Reiškia, kas nors įvyko! Nieko nepaprasta, o vis dėlto daug geros nuotaikos ir lengvumo sieloje. Ant laiptų, kurie vedė ant aukšto, ant vienos pakopos sėdėjo du kareiviai. Kareiviai, aišku, šiaip būdavo neįdomūs ir net kai kas jų nekentė, bet šįvakar jie visiems buvo mieli ir geri. Vienas griežė armonika, kitas smuiku. Aplinkui žiopsojo minia kareivių. Ak, saldu, malonu klausytis tos muzikos. Nesupras kiti, kas ta armonika. Žinau aš armoniką, kuri net biauriai spiegia girto muzikanto tampoma, bet čia visai ne ta. Gal būt, ir ji buvo vakaruškų pamatas, bet šįvakar armonika mums buvo maloni.

Ir muzikantai nepaprasti. Taip jie nemokėjo griežti kaimo vakaruškose, kaip čia kareivinėse. Manot, juokas! Tuojau pat pradėjo laiptais lipti iš apačios puskarininkiai ir grandiniai. Stebuklingi akordai gal būtų ir kuopos vadą privilioję, bet jis toliau gyveno. Štai jau vienas trepsena polkos taktą. Tai mažytis kareivėlis, bet, matyt, geras šokėjas. „Ak, kad čia būtų mergaičių...“ — atsidusta kuopos siuvėjas. Gal jam jau vaidenasi linksmos vakaruškoš ir pasiutpolkė.

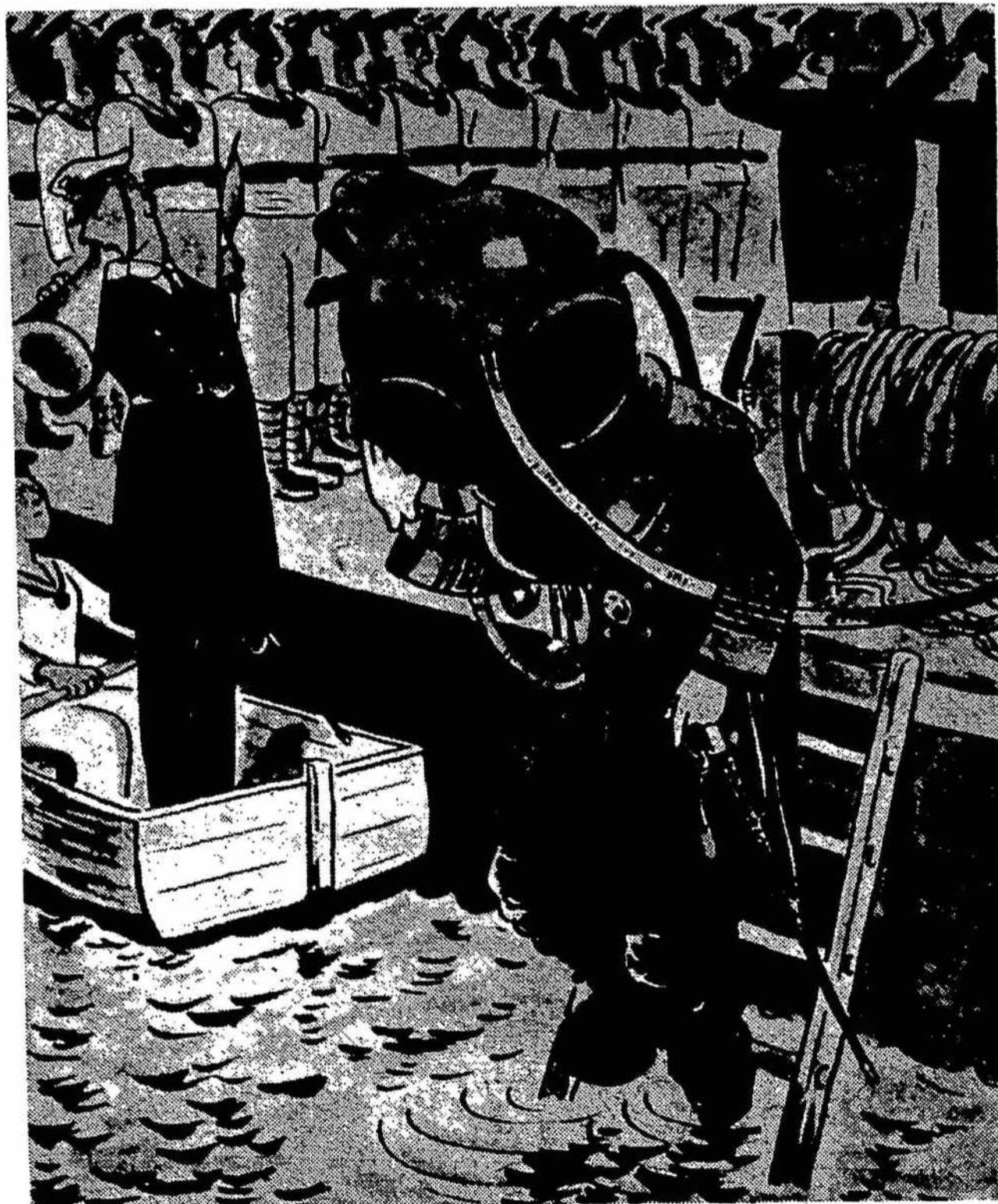
„Valsą, valsą pagriežkit!..“ — prašo raštininkas. Jo klausyti reikia, nes kas gi leidžiamus į miestą be jo parašytų. Švelniai ir žaviai dainavo valsą armonika, o smuikas savo verksmu taip tirpdė didžiųjų vyrų, Vilniaus žygio dalyvių, širdis. Atsiminė visi gegužines, mergeles ir slaptus širdies troškimus...

„Fokstrotą ar mokate?“ — paklausė su laipsniu ūkvedys. Taip ir ėjo nauji ir vėl tie patys šokiai, kurių niekas nešoko. Švilpukas: „Stot patikrinimui!“ — baigė tą linksmavakarį.

Nežinia, ar ilgai kuopoje bus taip linksma, bet armonika, sako, ilgai būsianti. Gal nusibos ir ji, bet tada sulauksim naujų „Kario“ numerių. Paskui mokės algą. O gal kuopininkas pasiūlys kada nors išeiti apžiūrėti Vilniaus mūrų ir mūs išsiilgusių mergaičių.

Gr. Ant. Gruodis

Niekuomet nevēlu išsirašyti įdomų, iliustruotą savaitraštį „KARI“

Laivyno admirolas „vyksta“ priimti povandeninių laivų parada...

MOKYKLAI IR KARIUOMENĖ

SNIEGO KARAS

K. DONIS

Atidrėko sniego pusnys,
mokiniai nerimsta:
bėga, lipa, kur giliausia,
virš galvos nugrimsta.

Palei tvorą trečiaskyriai
išprausė antroka.
Antraskyriai jiems už draugą
padarys, ką moka.

Vos tik pertraukai skambutis —
jie visi — iš klasės
ir pusny, prieš sodo tvorą,
apkasus jau kasė.

— Vienas šaudo, kitas gniūžtes,
kiek įveikia, daro, —
rėkia trečiaskyrių praustas: —
duosim vyram garo!

Kol pajuto trečiaskyriai,
kol sniegan supuolė,
jau antrokai pasirengę
sulaikyt jų šuolį.

Kam per galvą, kam per kuprą,
o kitam per nosį.
Kam tu, vargše trečiaskyri,
kam gi tu suduosi?

Iš pusnies kepurės kyšo —
tai numuš, kad geras.
Sniegas tyška, sniegas dūžta —
eina sniego karas.

Kas drąsesnis — bando veržtis,
apkasan įgriuva,
antraskyriai to išprausti
puola visa krūva.

Ten, žiūrėk, jau ir trečiokai
į belaisvę varos.
Švilpia, skrenda, daužo, dūžta —
eina sniego karas.

MOKSLEIVIO ATBĖGĖLIO ĮSPŪDŽIAI

Per Kalėdų atostogas Kaune
viešėjo vilniečiai moksleiviai. Jų
tarpe buvo ir atbėgėlių iš SSSR
valdomųjų sričių. Moksleivius
globojo lietuvių šeimos. Čia deda-
me moksl. K. Valentukevičiaus,
buvusio pas mjr. S. Narušį, laišką.
Red.

Gerbiamieji Tamstos,

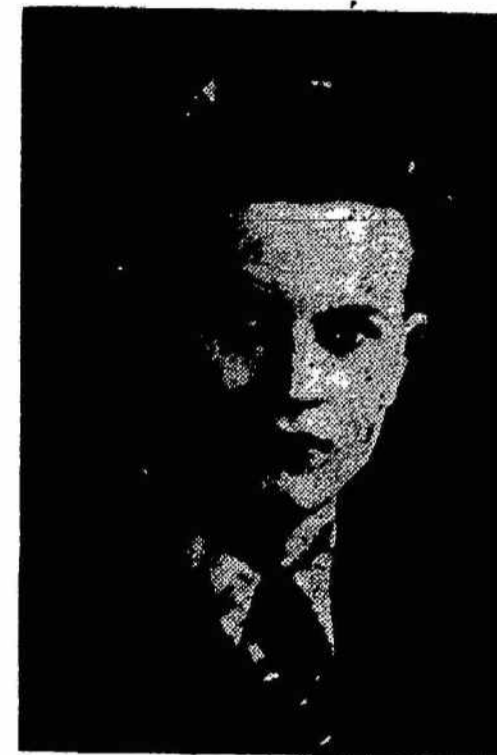
Visų pirma noriu pareikšti Po-
niai ir Jums, Pone Majore, savo
padėką už didelį malonumą, kurį
man suteikėt Kalėdų atostogų me-
tu. Esu ir pasiliksiu visuomet
Jums dėkingas už tą pobūvį Kau-
ne, nes per tą laiką Jūs apsupėt
mane rūpestingumo ir geraširdys-
tės skraiste; aš, Kaune įgavau
daug dvasios peno ir gražių, ne-
išdildomų įspūdžių. Juo labiau esu
laimingas, kad pagalios pamačiau tą išsvajotą, buvusią lai-
kinąją sostinę, Kauną, kuriam dar mažas būdamas pyniau gra-
žiausias svajones, kurį aš, kaip ir visi vilniečiai, tiesiog die-
vindavau. Ir turiu pareikšti, kad aš Kaunu neapsivyliau: visi
tie matyti kultūros ir civilizacijos židiniai mane įtikino, kad
lietuviai per tą 20-ties metų laisvojo gyvenimo laikotarpį dir-
bo milžiniškai, su nepaprastu ištvermingumu ir energija, nes
kitaip nebūtų tokių gražių darbo vaisių sulaukę. Visa tai
mes, vilniečiai, matydami, parsivežėm į Vilnių daug kilnių
jausmų, pasiryžimų žengti tvirtu žingsniu į naują ateitį.

Smagiai, šauniai bėgo laikas Kaune, bet ir prabėgo greit,
lyg akimirka... Mes vėl Vilniuje, kuris dar žengia vos pir-
muosius žingsnius lietuviybės keliu. Niūrus dar tebėra Vil-
nius, nes čia vyrauja švykščianti lenkų kalba; niūrus yra ir
mūsų bendrabutis, kadangi čia viešpatauja šaltis ir alkis. Ir
tikrai mūs, bendrabutiečių, gyvenimo sąlygos toli gražu nėra
viliojančios. Kada kambary negalima išbūti iš šalčio apsiaus-
tu apsivilkusiam ir dažnai alkanam esant, grįžta ta nenu-
malšinama melancholija, kuri kaskart labiau žmogų kankina.
Ne vienas, tokioj padėtyj būdamas, prisiminęs savąją prarastą
tėviškę, tėvelius, kur nors kamputy pasislėpęs apsiašarodavo,
kad jaunas, vienišas pakliuvo į gyvenimo sūkurius. Tačiau
mes žinom, kad tik vargai užgrūdina žmogų į tolimesnius žy-
gius ir tai mums pakelia ūpą. Mes nenuleisim rankų, o dirb-
sim ištvermingai toliau, kol visiems lietuviams nušvis laimės
saulutė, kaip kad sako dainelė:

„... Praeis skausmų laikai kraujuoti;
gyvensim mes dienas dailias...“

Vilnius, 1940. I. 16 d.

Kęstutis Valentukevičius

K. Valentukevičius

RAUDONOJO KRYŽIAUS DOVANOS

Prieš Kalėdas visiems Jaunimo Raudonojo Kryžiaus bū-
reliams buvo išsiuntinėtos iš Amerikos atsiųstos dovanėlės.
Jos vaikams labai patikusios, ir dabar Raudonojo Kryžiaus
valdyba gauna daug padėkos laiškų, kuriuos prašo persiųsti
draugams iš Amerikos.

SKAUTŲ DARBAS ŽIEMA

Šiuo metu apie 10.000 skautų ir skaučių įvairiose Lietu-
vos vietose rūpinasi paukščių globa ir šalčio iškankintiems
parūpina lesalo. Yra įrengta net specialių lesyklų. Jų bus
apie 700. Šias lesyklas tvarko atskiros skiltys bei draugovės.
100.000 LITŲ AUKŲ

Šiais metais Lietuvos skautai-ės išlaisvinto Vilniaus
krašto gyventojams yra pasiryžę paaukoti įvairiausių kasdie-
niniam gyvenimui reikalingų reikmenų už 100.000 litų. Iki
šiol tokių reikmenų, daugiausia mokymo priemonių, paaukota
už 35.000 litų.

(Čia minimi žmonės ir faktai tikri)

Šilta sekmadienio popietė. Jau visa valanda, kaip einu plentu Perlojos link. Apylinkės gražios, miškin-gos, miškai sausi ir kvepia sakais. Netoli nuo Varėnos tyvuliuoja gražus Glėbaus ežeras. Plentas iš abiejų pusių apsodytas beržais ir gluosniais. Keliauju lyg koku tuneliu. Oras — puikus.

Anapus Merkio pasirodė kariškiai. Lenkai, pa-maniau, nes jų kepurų matikai apkalti geležimi ir blizga saulėje, o baltas aras išsiskleidęs per visą kaktą.

Pasižiūriu į lenkus. Mus skiria kokia 40 metrų upė. Jie stebi mane. Greit aš grįžtu į plentą, nes reik skubėt pasiekt Perloją. Priešakyje, kokio 100 metrų atstume, ant plento matau einantį žmogų. Paspartinę žingsnį, aš jį paveju.

— Labą dieną, — prakalbinu.

— Labas, labas! — atsako šypsodamasis ir žiūri į mano kuprinę, didžiulius batus, kurie pasidarė balti nuo dulkių. Jis gal turi apie šešias dešimtis. Jo plaukai jau truputį apšarmoję, veidas papuoštas keletu raukšlių, kurios jam labai tinka ir priduoja rimtumo.

— Ar iš tolo einat? — užklausia jis mane.

— Iš Varėnos.

Jis vadinasi Jonytis, nuo Perlojos.

— O į Okupuotą Lietuvą ar nuvažiuojat?

— Aš tai ne! — veik piktai jis atsišauna. — Aš senas partizanas negaliu pakęst priešų. Mano sūnus kartais nuvažiuoja, nes mūsų ten yra žemės ir miško.

Paspartinę žingsnį, aš jį paveju...

— Jūs — partizanas?! — nustembu aš. — Tai daug kovojot su lenkais?

— Kovojau ir dar kovosiu! Gi, taikos šuns su kate negali būti, — įterpia jis ramiai.

— Skaičiau laikraštyje, kad Perlojos partizanus apdovanojo?

— Apdovanojo, tai apdovanojo! Mes kovėmės ne už dovanas, bet už Tėvynę. Davė — ačiū, neduotų — tai tas pats. — Pasijuntu, kad nepataikiau su klausimu, bet reik gelbėtis ir greit vėl užklausu:

— Ar daug iš jūsų žuvo partizanų?

— Žuvo keletas, bet vienas išgelbėjo mus visus ir jis žuvo čia pat, Perlojoj.

— Kur jis palaidotas? — pasiūdomauju.

— Miestelio kapuose...

Prieiname jo sodybą ir užsukame.

...lenkai jį užmušė šautuvais...

Ant sienos daug šventųjų ir fotografija: partizanų grupė su kunigu.

— Kas per vienas šis kunigas? — rodydamas fotografiją, užklausu.

— O tai vienas iš pirmųjų mūsų vadų, a. a. kun. Petkelis.

— Kaip tai, kunigas jūsų vadas?

— Jis kaudavosi drauge su visais, — ramiai atsako Jonytis, — ir net į apkasus su šautuvu eidavo.

Senis Jonytis man papasakojo, kaip jie baidė lenkus pririšę skardą prie tilto, kuri nuo vėjo judinimo barškėjusi, kaip lenkai iš baimės vienmarškiniai nubėgo net į Mergažerį (kaimas, esantis už 6 kilometrų nuo Perlojos).

Iškeliu Perlojon. Priešais pasirodo didinga ir graži Perlojos bažnyčia. Gražu, kad perlojiečiai, būdami ne iš turtingųjų, galėjo pasistatyti tokią gražią ir didelę bažnyčią, kuri dabar jų pasididžiavimas. Netoli bažnyčios yra „Vytauto Didžiojo“ paminklas.

Čia man parodo du kapus — kun. Petkelio paminklas granitinis, o Vinco Kaminsko marmurinis. Man papasakoja, kaip lenkai iš pasalų, šaltą žiemos naktį, norėjo užpult ir išžudyt šiapus Merkio įsitvirtinusių partizanus, bet Vincas perplaukė per Merkį ir norėjo išpėti draugus. Lenkai tiltu perėjo Merkį ir slinko tolyn. Jie bėgantį Vincą pastebėjo ir nušovė. Tai buvo išpėjimas partizanams ir jie užgirdę šūvį spėjo pasitraukti. Vėliau grįžę sužinojo, kad Vincą kulka ne mirtinai pervėrė ir, kad lenkai jį užmušė šautuvais. Vincas dar prieš mirdamas sušuko:

— Lietuva čia buvo ir lietuviai čia grįš.

Aš žiūriu į paminklą ir galvoju apie Vincą. Toks jaunas, vos dvidešimt vasarų matęs, parodė tiek pasiaukojimo. Jo žodžiai — Lietuva čia buvo ir lietuviai čia grįš, — skambėjo ausyse. A. Milinavičius

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

VILNIAUS RINKTINĖS BŪSTINĖ. Ryšių kuopa. Netaip seniai ryšių kuopos kariai dainavo, kad į Vilnių ryšį nuties, tad dabar, kai jau ryšis nutiestas, sostinė laisva, mūsų ryšininkai leidžia ramų gyvenimą Gedimino kalno papėdėje.

Būdami šioje vietoje, kur anksčiau buvo šventragio slėnis, ryšininkai negali užmiršti, kas jie yra ir kur yra.

Kuopos vado rūpesčiu aikštėje prie kareivinių yra įrengta čiuožykla, kur kasdien čiuožia beveik visi kareiviai, su naudodami atliekamą laiką. Kad visi galėtų įsigyti pačiūžas, buvo padaryta lengvatų.

Kuopoje veikia j. psk. Žiedavičiaus vedamas choras, kuris gieda per karių pamaldas sekmadieniais šv. Petro ir Povilo bažnyčioje. Yra sudarytas artistų mėgėjų būrelis, kuriam vadovauja psk. Guoba. Artistai šiuo laiku įtemptai ruošiasi rengiamam kuopoje vakarui. Tame pasilinksminime dalyvaus choras ir stygų orkestrėlis, kuriam vadovauja psk. Einikas.

Per šiuos metus psk. Guobos pastangomis karius kuopoje ir jų šeimas namuose lankys gražus-skaičius „Kario“ egzempliorių.

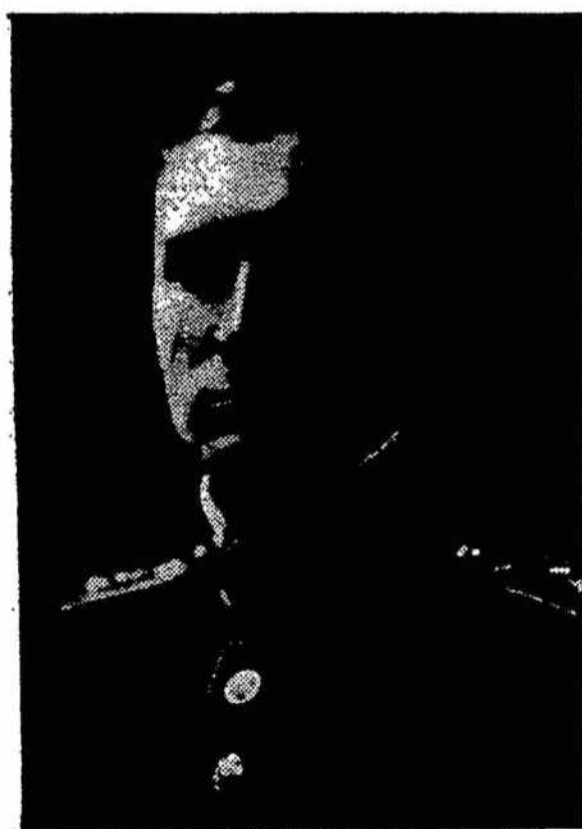
Šie ryšininkai ne tik mokėjo į Vilnių ryšį nutiesti, bet moka ir čia savo sostinėje pasilikti tikraisiais Lietuvos kariais.

Gr. Ant. Gruodis

2. ULONŲ L. D. K. BIRUTĖS PULKAS. Sausio 14 d. pulko karių salėje švietimo vado kun. Tarvydžio iniciatyva vietinis Darbo Rūmų teatras vaidino karius 3-jų veiksmų komediją „Mirta Činčibiraitė“. Prieš vaidinimą Darbo Rūmų teatro režisierius trumpai paaiškino karius komedijos turinį.

J. Figūrinas

APDOVANOTI „ŽŪSTANČIŲ GELBĖJIMO“ KRYŽIUMI. Tauragėje, ties N pulko rajonu esančios upės „Jūrtis“ paplūdimyje, maudėsi būrys piliečių ir karių. Ten pat maudėsi

Ltn. Vl. Smielauskas

Psk. St. Garliauskas

ir ponias Ambrozaitienė su panele Burneckaitė. Kadangi p. Ambrozaitienė visiškai nemokėjo plaukti, tai p. Burneckaitė, paėmus ją per liemenį, plukdė ant vandens, mokydama ją plaukti. Pasirodo, kad bloga plaukikė buvo ir p. Burneckaitė. Paėjusi giliau į upę ir pajutusi, kad kojomis nesiekia žemės, paleido iš rankų p. Ambrozaitienę ir pati buvo begrįžianti į krantą, bet p. Ambrozaitienė sugriebė ją rankomis už liemens ir abidvi pradėjo skęsti. Nors tai matė daugelis piliečių, bet nieks neišdrįso skęstančiųjų gelbėti.

Toliau maudėsi 3. dragūnų G. V. pulko ltn. Smielauskas ir likt. psk. Garliauskas, išgirdę triukšmą, nubėgo įvykio vietoje ir pamatę skęstančias moteris. Nežiūrėdami pavojaus savo gyvybei, šoko į vandenį ir vargais negalais nelaimingąs ištraukė krantan.

P-lė Burneckaitė po to atsigavo greit, o ponias Ambrozaitienę, buvusią visiškai be sąmonės, pasisėkė atgaivinti kiek vėliau.

Už šį narsų žygį, gelbstant žūstančiuosius, neatsižvelgiant į pavojų savo gyvybei, neseniai ltn. Smielauskas ir psk. Garliauskas apdovanoti „žūstančiųjų gelbėjimo“ kryžiais.

Psk. Kiseliauskas

NEPAŽĪSTAMO KUNIGO DOVANA. Atsargos kareiviams vykstant traukiniu į Vilniaus kraštą, iš gretimo vagono išlipęs nepažįstamas kunigas Panevėžio geležinkelio stoty 4. PP 1. kuopos ats. j. psk. Bulovui įteikė 50 litų, tardamas: „Šiuos pinigus skiriu Tėvynės gynėjams“.

Ats. kareiviai prie šios gražios dovanos pridėjo dar dalį iš savo algos ir išsirašė „Kari“ visiems 1940 metams.

V. D. U.

P. L. P. KARO MOKYKLA. Sausio 20 d. P. L. P. Karo Mokykloje „Kariūnė“ žurnalas surengė pasilinksminimą-vakarą. Programa buvo įvairi: padainuota, padeklamuota ir pagriežta. Į vakarą atsilankė mokyklos v-kas b. gen. Juodišius, daug kareivinių ir svečių.

J. N.

P. L. P. KARIŪNO CHORAS RADIOFONE. Sausio 21 d. P. L. P. Karo Mokyklos kariūnų choras, diriguojamas Kl. Griauzdės, koncertavo valstybės radijofone. Choras padainavo devynias įvairių autorių žygio dainas.

J. N.

KONCERTAS KARIAMS - LIGONIAMS. Sausio 21 d. Liet. Raud. Kryž. sanatorijos ligoniams Kunig. Birutės K. Š. M. D-ja suruošė koncertą. Programą atliko Valstybės Teatro operos solistai ir „Linksmieji broliai“.

Koncertą pajavairino Valst. Teatro artistas Siparis, paskaitydamas iš Marcinkevičiaus romano „Kražių skerdynės“ ir dramos art. Gustaitis — „Kosmetikos galybė“.

Į koncertą teikėsi atsilankyti karo kapelionas kan. Sabaliauskas, Apaštališko Sosto Protonotaras kun. Grigaitis, karo ligoninės v-kas plk. Janušionis su ponias ir daug kitų svečių. Ligonijų vardu birutininkams padėkojo dr. Jacevičiūtė.

Psk. Čibinskas

II PĖST. DIVIZIJOS ŠTABAS KARIUOMENĖS PUSVALANDYJE. Sausio 14 d. divizijos štabo ryšių kuopos kareiviai Valstybės Radijofone užpildė kariuomenės pusvalandį. Radijo vaizdelį paruošė patys kariai. Sausio 17 d. kuopos vadas gavo pil. Pampalo iš Kvietišio, Marijampolės apskr. tokį laišką: „Prašau, Pone Vade, priimti mano širdingiausių padėką ir perduoti taip pat Jūsų kuopos karius, dalyvavusiems š. m. sausio mėn. 14 d. Valst. Radijofone, atliekant kariuomenės pusvalandį. Nežinau nuo ko tai priklauso, bet aš pas mane susirinkusių prie radijo imtuvo klausytojų vardu prašyčiau, kad artimiausiu laiku vėl Jūsų kuopos kariai atliktų Valst. Radijofone panašų kariuomenės pusvalandį. Širdingiausių linkėjimų“.

J. psk. Polekuskas

8. PĖST. K. K. VAIDOTO PULKAS. Mokomosios kuopos mokiniai jau baigė kuopos kursą. Pirmuoju baigė Kleinas Osvaldas, antruoju — Žilonecas Vacys. Pirmieji gavo dovanų laikrodėlius. Po egzaminų, sausio 20 d., buvo suruošti bendri pietūs - išleistuvės, kuriuose dalyvavo pulko vadas ir dalinių vadai. Pulko vadas pasveikino baigusiuosius ir palinkėjo sėkmingai vadovautis įgytomis žiniomis ir jas tobulinti.

Psk. J. Kasmauskas

MARGENŲ MOKOMOSIOS KUOPOS IŠLEISTUVĖS. Sausio 13 d. buvo 6. p. P. K. Margio pulko mokomosios kuopos išleistuvės. Nežiūrint šiai laidai trukdančių aplinkybių, egzaminus išlaikė 95%. Pirmuoju baigė mokin. Galkantas Aleksas, antruoju — mokin. Černauskas Povilas ir trečiuoju — mokin. Biliauskas Kazys. Pirmieji šeši, kaip baigę labai gerai, pakelti į grandinio laipsnį.

Mokomiečiai savo iškilmes pradėjo bažnyčioje. Iškilmingas pamaldas atliko ir pasakė pamokslą pulko kapelionas kun. Jurkus. 12 val. kareivių klube pulko vadas įteikė baigusiesiems pažymėjimus ir pasakė kalbą, pabrėždamas da-

bartinę padėtį ir skatino baigusiuosius būti narsiais, drąsiais ir pasitikėjimo vertais viršininkais. Po pulko vado kalbos, mokomiečiai kartu su orkestru sugiedojo Tautos himną. Nuaidėjus garsiam „valio“ vyriausybei, prasidėjo bendri pietūs, kuriuose dalyvavo ir pulko vyriausybė. Pietų metu mokiniai atliko savo jėgomis paruoštą programėlę. Psk. Šukys

3. DRAGŪNŲ GELEŽINIO VILKO PULKAS. Ši mėnesį iš 3. dragūnų Geležinio Vilko pulko, ištarnavęs pensiją, išėjo atsargon likt. vet. viršila Adolfas Preibys. Tai buvo malonus ir visų mylimas pulko liktinių šeimos narys.

Vet. viršila Adolfas Preibys įstojo kariuomenėn 1919 m. vasario 16 d. savanoriu. Vėliau baigęs veterinarijos puskarininkių mokyklą, tarnavo įvairiose kariuomenės dalyse, o nuo 1935 m. rugsėjo 21 d. 3. ne tik senas karys, bet ir Nedragūnų G. V. pulke. Jis buvo priklausomybės kovų dalyvis, išbuvęs lenkų fronte nuo 1920 m. liepos 15 d. iki tų pat metų spalio 16 d. Už nuopelnus Lietuvai vet. viršila A. Preibys apdovanotas D. L. K. Gedimino II ir III laipsnio ir Nepriklausomybės medaliais.

Vet. viršila A. Preibys, mūsų kariuomenės istorinio žygio į Vilnių metu, dalyvavo Vilniaus rinktinės karių eilėse. Jis šiuo žygio metu jau antrą kartą įžengė į Vilnių. Pirmą kartą Nepriklausomybės kovų metu. Psk. A. Kiseliauskas

RADVILIŠKIO ĮGULOS liktiniai puskarininkiai ir civiliniai tarnautojai sausio 14 d. ramovėję surengė savo vaikų eglutę. Nors eglutė buvo dirbtinė, bet vaikams suteikė didelį džiaugsmą. Griežė įgulos dūdų orkestras. Vakare, „Iš Vilniaus važiuodamas“, užsuko Kalėdų senelis ir gausiai visiems padalijo dovanų. Eil. J. Prakapas

ATSISVEIKINOME SU ILGAMEČIU PULKO LIKTI- NIU PUSKARININKIU. Sausio 15 d. išėjo į atsargą 8. PP likt. psk. Ksaveras Germanavičius. Jis gimęs 1905 m. Šiaulių aps., Radviliškio mieste. 1926 m. rudenį pašauktas į kariuomenę atlikti karinę prievolę. Pulke nuo pat pirmos dienos skiriamas į pulko štabo ūkio dalį raštininku. 1927 m. gegužės 4 d. prie I karo apygardos štabo išlaiko nerikiuotės puskarininkio laipsniui įgyti egzaminus. Tų metų spalio 15 d. pakeliamas į puskarininkio laipsnį ir 17 d. palieka pulke liktiniu.

Likęs liktiniu, nepasitenkina turimu cenzu — siekia aukščiau. Tuoju įstoja į tuo laiku veikusią suaugusiųjų gimnaziją. 1929 m. baigia 4 klases. Toliau mokytis neįmanoma: gimnazija dėl mažo mokinių skaičiaus uždaroma, o privčiai — nėra sąlygų.

Jis visą savo tarnybos laiką (13 metų) dirbo pulko štabo ūkio dalyje raštininku, veddamas piniginių stalą ir atlikdamas mašininko pareigas. Savo darbštumu, sumanumu ir džentelmeniškumu įgyja viršininkų simpatiją ir pasitikėjimą. Savo sugyvenamu būdu įgyja simpatijų ir liktinių tarpe. Nė viena puskarininkių valdyba arba komisija be Germanavičiaus neapseina. Jis išrenkamas į taup.-skolin. kasas, puskarininkių ramovės valdybon ir kt.

Į atsargą išėjo pačiam prašant. Dabar gavo tarnybą Šviet. Min. ir dirbs Šiaulių Vid. Amatų Mokykloje raštvedžiu-buhalteriu.

Jis už nuopelnus Lietuvai apdovanotas Nepriklausomybės ir D. L. K. Gedimino ordino III laipsnio medaliais.

8. PĖST. K. K. VAIDOTO PULKAS. Paskiausiai daugiau pasnigus ir pastovesnei žiemai esant, pulke suorganizuotas pašliužininkų būrys. Į šį naudingą sportą įtraukti liktiniai puskarininkiai, tikrosios tarnybos kadras ir kareiviai, jau su šiuo sportu susipažinę. Mokymas bus praeitas (prie palankių oro sąlygų) per 2—3 savaites. Programa numatyta tokia: elementarinės žinios apie slidinėjimą, slidinėjimas lygioje ir raižytoje vietovėje, vėliau 10—15 km žygis ir galiausiai veiksmai su taktiniu uždaviniu.

Šią programą išėjus, kiekvienas dalyvis galės šias įgytas apie slidinėjimo sportą žinias gilinti ir tobulinti.

Vrš. Griškevičius

ZOKNIŲ ĮGULA Metus žvilgsnį į 1939 m. darbą, pirmiausia tenka priminti švietimą. Įgula turi per 1500 tomų biblioteką. Yra gaunama ir naujų knygų, kurios tuoj yra įrašomos. Į karių skaityklą pareina dienraščių, savaitinių laikraščių bei žurnalų. Spauda kariai labai domisi. Retas kuris neišrašo per platintojus sau ar namiškiams po laikraštį. Iš platintojų tenka paminėti šiuos: psk. Vacbergas platina „Ūkininko Patarėją“, psk. Beresnevičius ir j. psk. Eiva „Kari“, j. psk. Bronius „Kari“ ir „Lietuvos Sparnus“. Visi minėti platintojai yra išplatinę per 500 prenumeratų.

Toliau tenka priminti ir šaudybą. Praėjusiais metais divizijos šaudymo rungtynėse buvo laimėta iš karinių šautuvų pirmoji vieta. Likt. puskarininkių ekipa taip pat iškovojo pirmąją vietą. Be gautų dviejų perėinamų dovanų, buvo gautos dvi asmeninės dovanos: psk. Skrinis ir psk. Bendžiūnas.

Sausio 14 d. Zoknių įgulos likt. puskarininkiai šachmatininkai pakvietė draugiškoms šachmatų rungtynėms Gubernijos įgulos puskarininkius. Kadangi zokniečiai žinomi jau iš praėjusių metų pasirodymo, tai šiemet norima sudaryti vieną rinktinę iš visų Šiaulių įgulų ir tuomet, turint tvirtą komandą, sužaisti su kitomis įgulomis. Kadangi praveisti individualų turnyrą tarp įgulų yra sunku ir ne taip greit galima padaryti, tai zokniečiai nori sužaisti, darant rungtynes su vietos įgulomis, ir iš jų sudaryti rinktinę.

Pirmos rungtynės įvyko Zoknių įgulos puskarininkių ramovėje. Zoknius atstovavo šie puskarininkiai: j. psk. Žukaitis, psk. Lapinskas, psk. Juozėnas, psk. Paltarokas, j. psk. Vinc. Stankevičius. Guberniją šie: j. psk. Kasperavičius, psk. Rindenis, psk. Povilionis, psk. Samulevičius, j. psk. Rasikas. Buvo žaista po dvi partijas. Bendras rezultatas 6:4 (3½:1½) Zoknių naudai. Antrosios rungtynės numatomos Gubernijos įgulos puskarininkių ramovėje. A. P.

SEREDŽIAUS ĮGULA. Sausio 14 d. įvyko Kun. Birutės K. M. S. D-jos Seredžiaus skyriaus vardu įsteigto vaikų darželio atidarymas.

Atidarymo proga birutininkių vardu kalbėjo P. Jurkšienė. Kun. Šovys, kuris birutininkių iniciatyvą sveikino, linkėdamas darželiui gerai gyvuoti, paaukojo 20 litų. Aukojo ir kiti.

Darželio vedėja savo kalboje apibūdino darželio reikšmę. 1940 metais „Kariu“ susidomėjimas didelis. Kai kuriuose daliniuose išsirašo visas 100% karių.

I. 13 d. įgulos psk. valgyklos-skaityklos salėje įvyko susirinkimas. Nutarta persikelti į naujas būstines ir įsivesti elektros šviesą. San. psk. Grigoras

1. INŽINERIJOS BATALIONAS. Sausio 20 d. nauja pionierių mokomosios kuopos laida baigė nustatytą kursą.

Po egzaminų kuopa su savo viršininkais aplankė V. D. Karo Muziejų. Bataliono vadas baigusiems išdalijo atestatus ir pasveikino, trumpai primindamas jų, kaip būsimųjų žemesniųjų viršininkų, sunkias pareigas, kartu palinkėdamas jas kuo geriausiai atlikti. Pirmaisiais baigė: 1. inž. b-no eil. Liorensas Leonas—1-uoju ir 2. PP eil. Noreika Stasys — 2-ruoju Pirmieji apdovanoti laikrodžiais.

Atidarius kuopos tradicinę Ginklų Fondo dėželę, rasta 10 litų 33 centai.

Sausio 20 d. įvyko b-no likt. puskarininkių ramovės narių susirinkimas. Dienotvarkėje: naujos ramovės v-bos rinkimai 1940-tiems metams. Balsų dauguma valdybon išrinkti: psk. Jon. Budrys, psk. Just. Miekėnas ir psk. Jon. Jegėla.

Psk. Žemaitis

Pirmaisiais baigė pionierių mokomosios kuopos laidą: eil. Liorensas (kairėje) — pirmuoju ir eil. Noreika — antruoju

NE TUO KELIU. Sausio 21 d. kariuomenės radijo pusvalandžio metu buvo suvaizdinta radijo vaizdelis „Ne tuo keliu“. Vaizdelį parašė 4. AP civ. tarn. Bronius Karpavičius. Vaizdelį surežisavo dramos artistas Stasys Čaikauskas. Vaidino: Valst. Teatro artistai: Dauguvietytė, Petraitis ir Zulononas ir Spaudos ir šviet. Skyriaus bendradarbiai: Vl. Norkus, K. Zupka, V. Grizickas ir J. Broga.

Šiame vaizdely atvaizduota, kaip žlugusios Lenkijos agentai, remiami iš kitur, Lietuvoje slaptai dirba Lenkijos atstatymo darbą, verbuodami žmones dideliu atlyginimu. Bet ir patys agentai jaučia ir supranta, kad lietuvius papirkti savo Tėvynės išdavikiškam darbui yra labai sunku, tiesiog neįmanoma. Bet ryžtasi ir čia moteris, pažadėdama savo meilę vienam jau iš seniau pažįstamam vienos kariuomenės dalies štabo raštininkui ir tikisi įtraukti jį į šnipų tinklą. Nors šiame vaizdely minimas štabo raštininkas ir mėgo prabangiškai gyventi, bet jo nesugundė siūlomos jam stambios pinigų sumos. Jis tuos agentus išdavė, kurie buvo suimti, o kartu išaiškinta ir visa stambi šnipų gauja.

ŠAULIŲ GYVENIMAS

VILNIUS. Sausio 16 d. Vilniuje buvo susirinkusi į pirmąjį posėdį Vilniaus šaulių rinktinės taryba, kurią sudaro: pirmininkas plk. Kaunas, vicepirmininkas burm. Stašys, nariai: plk. Šlepetys, kun. Čibiras, viceburmistras Pempė, mok. Krutulys, kpt. Alksninis ir redaktorius Rapolas Mackevičius. Jau pradėjo darbą ir vyrų šaulių choras, kuris pirmą kartą viešai žada pasirodyti vasario 16 d.

PRALEISTOS EILUTĖS. Praėjusiame „Kario“ Nr. 3, „šaulių gyvenimo“ skyriuje, 88 pusl., laužant, per klaidą buvo išmestos 5 eilutės. Po žinutės „Mirė savanoris kūrėjas šaulys j. psk. P. Navagruckis“, turėjo eiti antra žinutė iš Vilniaus šaulių gyvenimo, bet šios žinutės pirmosios 5 eilutės iškritė, būtent, šios:

„VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖJE ĮSISTEIGĖ ŠAULIŲ BŪRYS. Sausio 8 d. savivaldybės posėdžių salėje įvyko steigiamasis Vilniaus miesto savivaldybės šaulių būrio susirinkimas. Įžangos žodį tarė Vilniaus burmistras K. Stašys. Šaulių vardu kalbėjo ats. plk. ltn. Gražulis“.

DIDŽIAUSIAS VILNIAUS ŠAULIŲ BŪRYS. Didžiausiu ir gausiausiu Vilniuje šaulių būriu reikia laikyti Vilniaus miesto šaulių būrį, į kurį iki šiol jau įstojo apie 200 narių. Būriui vadovauja ats. mjr. Gudelis.

ZARASAI. Šiomis dienomis šaulių rinktinė atliko prizinį šaudymą. Daugiausia taškų surinko: šaul. ats. j. psk. St. Ivanauskas, ats. j. psk. Leonavičius, ats. j. psk. Pr. Kunca, Ant. Bertulis, ats. ltn. Blažys Vaickus ir St. Martinkus.

Ant. Pakalnis

GRAŽI DOVANA SINTAUTŲ ŠAULIAMS. Kar. št. Spaudos ir švietimo skyr. plk. ltn. V. Steponaitis, kilęs iš Sintautų (Šakių apskr.) apylinkės, savo gimtojo krašto šaulių būrio bibliotekai padovanojo 400 įvairių knygų. Šia kultūrine dovana šauliai džiaugiasi, nes negausi biblioteka žymiai praturtėjo vertingomis knygomis.

KRAKIŲ ŠAULIŲ KLUBAS — APYLINKĖS KULTŪROS ŽIDINYS. Prenumeruojama keliolika laikraščių bei žurnalų. Klube renkasi apylinkės jaunimas ir kultūringai praleidžia ilgus žiemos vakarus. Apskritai, Krakių šaulių būriui persiorganizavus į kuopą, šaulinis veikimas žymiai pagyvėjo.

ŠAULIAI PADĖJO POLICIJAI. Varnių valsčiuje susekė besislapstančius plėšikus Remėzą ir Grakulskį, apiplėšusius Pavandenio pirklių Kacą.

APIE KOVĄ SU ŠARVUOČIAIS. Žilinių (Trakų v.) šaulių būrio susirinkime sausio 14 d. skaitė paskaitą rinktinės atstovas kpt. Ciunis. Vakare vaidinta „Laisvės kovotojai“.

KOVAI SU GAISRAIS prie Šilų (Panevėžio v.) šaulių būrio įsisteigė ugniagesių komanda. Kun. kleb. Mikonio sušaukta pasitarime parapijonys nutarė paremti ugniagesius, apsidėdami mokesčiu — po 2 lt. nuo dūmtraukio. Būrio vadas dim. plk. ltn. Kulvietis pažadėjo savo lėšomis įrengti stoginę.

IŠ 590 LT PELNO, gauto per Joniškio (Šl.) moterų šaulių būrio surengtą Naujų Metų sutikimą, 50 lt. pasiūsta Vilniaus rinktinės moterų šaulių reikalams, kita dalis paskirta šaulių namų statybai ir kultūros bei savišalpos reikalams.

PER 700 KNYGŲ IR ĮVAIRIOS RAŠOMOSIOS MEDŽIAGOS VILNIEČIAMS surinko ir pasiuntė Tauragės mokytojų seminarijos šauliai moksleiviai.

LIETUVIŠKĄ EVANGELIJOS KNYGĄ Nemenčinės (Vilniaus r.) parapijos bažnyčia sausio 14 d. nupirko šaulių būrio steigiamojo susirinkimo dalyviai.

MIŠRI ŠAULINĖ UNIFORMA DĖVĖTI DRAUDŽIAMA. Šaulių S-gos vadas plk. Saladžius išleido įsakymą, kuriuo draudžiama dėvėti mišri šaulinė uniforma. Šaulys mišria uniforma gali dėvėti tik savo būrio ribose šaulinės tarnybos metu. Prie šaulinės uniformos turi būti dėvimas didysis šaulio ženklas. Prie civilinių drabužių šaulys visada turi prisiegti mažąjį šaulio ženklą.

PRIE ŠAULINĖS UNIFORMOS ANT ANTPEČIŲ kai kurie šauliai turi būrių ir rinktinių numeraciją. Šaulių S-gos vado išleistame įsakyme pažymima, kad visi rikiuotės šauliai ant antpečių turi nešioti tik rinktinės numeraciją (arabišką).

SPORTAS

DAILIOJO ČIUOŽIMO PIRMENYBĖS. Sausio 28 d. Kaune bus prarastos dailiojo čiuožimo pirmenybės. Programą sudarys privalomas laisvas ir porinis čiuožimas. Norintieji dalyvauti registruojasi VJS-goje.

BUS TARPMIESTINĖS BOKSO RUNGTYNĖS. Vasario 10 d. numatyta Kaune prarasti tarpmiestinės rungtynės Kaunas-Vilnius ir vasario 11 d. Šiauliuose taip pat tarpmiestinės rungtynės Vilnius-Šiauliai. Rungtynių tikslas išaiškinti geriausias bokso pajėgas, kad būtų galima sudaryti stipriausią bokso rinktinę.

NAUJAS SNIEGO SPORTO KOMITETAS. Šiomis dienomis buvo sudarytas naujas sniego sporto komitetas, kurio pirmininku paskirtas H. Balta. Nariais į komitetą įėjo Klimas (LGSF), Švelnys (Grandis) ir Martišius (ŠKJK). Pagal paruoštą planą vasario 4 d. Kaune bus Kauno apygardos slidžių pirmenybės, vasario 17—18 d. Vilniuje Lietuvos slidžių pirmenybės, o kovo 3—4 d. Vilniuje bus tarptautinės slidžių rungtynės, kuriose dalyvaus keletas užsienio slidininkų. Taip pat numatyta suruošti pirmas tarpmiestines slidžių rungtynes Vilnius-Kaunas. Kauno slidininkams pasimokyti teisingai slidinėti bus pasamdyti instruktoriai. Instruktoriams prižiūrėti, slidinėjimui bus antradieniais, ketvirtadieniais ir sekmdieniais.

IŠ L KLASĖS KREPŠINIO PIRMENYBIŲ. Sausio 16 d. moterų grupės rungtynėmis buvo pradėtas antrasis L klasės krepšinio pirmenybių ratas. Pirmose tos dienos rungtynėse Grandis įveikė Taurą 39:0 (17:0). Šios rungtynės buvo labai vienašališkos, nes Grandis per visą rungtynių laiką rungtynėms diktavo ir Taurui neleido visai pasireikšti. Antrosios rungtynės tarp LGSF ir Aušros buvo žymiai įdomesnės. Nors LGSF persvarą ir turėjo, bet ir Aušra sugebėjo pasipriešinti. Rungtynės baigėsi pelnyta LGSF pergale 17:6 (5:0).

Sausio 21 d. buvusiose moterų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynėse LFLS nugalėjo CJSO 17:4 (5:0). Čia LFLS-tes buvo žymiai geresnės ir rungtynės laimėjo. Ir antrosiose tos dienos moterų L klasės krepšinio pirmenybių rungtynėse Grandis įveikė Aušrą 11:10.

IŠ KAUNO L KLASĖS LEDO RITULIO PIRMENYBIŲ. Sausio 21 d. buvusiose L klasės ledo ritulio pirmenybių rungtynėse LFLS nugalėjo JSO 3:0 (2:0, 1:0, 0:0). Šiomis rungtynėmis ir buvo baigtas pirmasis ledo ritulio pirmenybių ratas. Dabar ekipos rikiuojasi:

1. Tauras	4 rungt., 8 tšk., 14: 3 įvarčių
2. Š. KJK	4 „ 4 „ 9: 6 „
3. LGSF	4 „ 4 „ 5:10 „
4. LFLS	4 „ 4 „ 6:14 „
5. JSO	4 „ 0 „ 4:15 „

KAS NAUJA LIETUVOJE

VERTINA LIETUVIŲ VALDŽIOS PASTANGAS. Likvidavus keletą gerai organizuotų plėšikų gaujų ir slaptą lenkų karišką sąjungą, lietuvių administracijos pastangos net ne lietuvių gyventojų akyse vis kyla.

UNIVERSITETAS REMIA STUDENTUS. Vytauto D. Universitetas nuo mokesčio už mokslą atleidžia 370 studentų.

VYTAUTO D. UNIVERSITETAS, išsikėlus eilei fakultetų į Vilnių, naujo semestro darbus pradeda erdviau, nes visos ištuštintos patalpos atliko universiteto valdžioje ir jokioms kitoms įstaigoms nebus perduotos. Bus išplėstas ir gamtos muziejus, kuris gauna dalį humanitarinių mokslų fakulteto patalpų.

VISUOTINAS GYVENTOJŲ IR ŪKIO SURAŠYMAS įvyks šiais metais, pavasarį ar vasarą. Parengiamieji darbai jau pradėti: išsiuntinėtoms anketoms parapijonams, policijos įstaigoms, savivaldybėms ir kt. Surašinėjimams apims visą Lietuvą, taigi ir Vilniaus sritį.

ATSTATOMI SUGRIAUTI TILTAI. Vilniaus srityje yra daug per karą sugriautų ar apgriautų tiltų. Dabar jie atstatomi. Be to, bus perdirbami ir kiti, nes daugelis jų labai prasti ir apleisti.

VILNIAUS UNIVERSITETAS PRADĖJO DARBĄ. Vilniaus universiteto rektorium išrinktas didelis šio krašto išlaisvinimo darbininkas prof. M. Biržiška. Prorektorium — prof. Šalčius. Mokslo darbas prasidėjo sausio 16 d.

DAR PLEČIAMA JAUNŪJŲ ŪKININKŲ VEIKLA. Šiais metais jaunųjų ūkininkų ratelių vadovybė numačiusi įsteigti apie 100 naujų ratelių. Jų apie 30 — Vilniaus srityje.

BEDARBIŲ KLAUSIMAS VILNIUJE BAIGIAMAS IŠSPREŠTI. Savivaldybė daro davė 6.720 bedarbių. Pasitaiko tokių iš Lenkijos gilumos buvusių atgabentų darbininkų, kurie jokio darbo dirbti nemori, tik laukia pašalpų ir aprūpinimo.

NORIMA NUSIKRATYTI PRABANGOS PREKĖMIS. Prabangos dalykams, be kurių lengvai galima išsiversti, kasmet į užsienį išvežama daug pinigų. Šiuo metu Prekybos, Pramonės ir Amatų Rūmai daro pastangų šį įvežimą sustabdyti.

SUPAŽINDINTI SU PAVOJAIS IŠ ORO nutarta rengti specialias kilnojamas parodas, kurios pavaizduotų slėptuves, saugias patalpas ir p.

VILNIJOS ŪKININKŲ PRAŠYMAI. Žemės ūkio Ministerijon atsiunčiama daug Vilniaus srities ūkininkų prašymų, kuriais pageidaujama, kad jų ūkiai ateinantį pavasarį būtų skirstomi vienkiemiais.

VILNIAUS SRITIES DARBININKAI PO VISĄ KRAŠTĄ. Kadangi Vilniaus krašte darbininkų yra perteklius, o kitose Lietuvos vietose jų stinga, tai pradėta darbininkus pergabenti. Keli šimtai jau apsigyveno šiaulių ir Vilkaviškio apskrityje. Gabenimas vyks ir toliau.

GELEŽINKELIŲ DARBAI. Numatoma geležinkelių ruožus Joniškis-Žeimelis per Vaškus įjungti į Šiaulių-Biržų ruožą.

100 METŲ LIETUVIŠKAI MOKYKLAI. Šiais metais sueina 100 metų, kaip iš Seinų į Marijampolę buvo atkelta keturklasė mokykla, iš kurios vėliau išaugo gimnazija. Čia mokėsi daug žymių vyrų, kaip Kudirka, Basanavičius, Jablonskis ir k.

SAVAS ELEKTROS LEMPUČIŲ FABRIKAS. Pramonės ir Prekybos Departamentas jau davė leidimą Vilniuje įsteigti elektros lempučių fabriką.

DU DVIRAČIŲ FABRIKAI taip pat leisti įsteigti. Vienas jų bus Vilniuje, kitas — Kaune. Abu fabrikai bus svetimtaučių rankose. Be to, akc. Amerikos lietuvių bendrovė nori įrengti dviračių montavimo fabriką.

VALSTYBĖS DRAMA SUSKIRSTYTA į dvi atskiras sudėtis su savais režisieriais. Viena sudėtis — senųjų, kita — jaunųjų.

NAUJIEJI LEIDINIAI

PAVASARIS. 1940 m. Nr. 1. Naujoko dėžė. Kiekvienas naujokas, vykdamas atlikti karinės prievolės, turi turėti dėžę, į kurią galėtų sudėti smulkius daiktus. Pagal K. A. M-jos nurodymus dėžės didumas: aukštis 28 cm, plotis 37 cm, ilgis 55 cm. Žurnalas teikia smulkių nurodymų, kaip reikia padaryti tokią dėžę. Straipsnis pailiustruotas brėžiniais. Tokio turinio straipsneliai jaunimo spaudoje labai sveikintini.

Juozas Kėkštas. TOKS GYVENIMAS. Lirika. Jono Karoso leidinys. Vilnius. 1938 m. 62 psl. Kaina nepažymėta.

Juozas Adamavičius pasirodė Juozo Kėkšto slapyvardžiu ir pirmu eilėraščių rinkiniu „Toks gyvenimas“, bet stipriai ir užsirekomendavo kaip inteligentiško radikalizmo poetas. Tiesa, jis ne tuščias, o turiningas ir pati tematika įvairi. Bet jis lyrikas ir skirtingas forma ir turiniu, net vietomis ryškiai persisunkęs individualizmu. Rinkinys padalintas į du skyrius: „Mėlynas gaisras“ ir „Toks gyvenimas“, kuriuose jaučiami poeto asmeniniai išgyvenimai, net pats lenkų kalėjimas, kuriame, kaip lietuvis, turėjo sėdėti. Šie, taip vadinami nelaisvės motyvai, kalėjimo scenos jau gana ryškios ir šurprios. Kad ir eilėraštyje „Motinai“, jis sako:

Žinau, kad naktimis nemiegi,

kad skausmas ašarom akis tau čiulpia;

Žinau, kad paukščiai soduos tau, taip kaip ir man,
linksmų dainų jau nebečiulba.

Žinau, kad motinišką tavo jausmą peiliai raižo, —
juk paėmė nevalion sūnų, —

Atsimenu — kai ėmė — ašaras stengeis paslėpt
nuo to, kurį širdy pavadinai tu palaidūnu...

Mačiau... Ir tu tai pastebėjai.

Atsisukai. Paskui nusišypsojai.

Kai išvedė — ilgai prie lango dar stovėjai...

Atsigrižau — dar skarele šlapia pamojai...

O motin, motin mano!

Tavo sūnus taip sunkiai serga...

Širdy jo meilė dega didelė, kaip saulė!

Taip noris jai išsprukt, nuvyt šešėlių sargo,
priglaust prie tavęs išniekintą pasaulį!

...Neverki, motin, ir nekeik tu jo;

jis griš... jis mama griš...

jei tik rūsyse nesupus, jei nepamiš...

Tikrai lietuviai kryžiaus kelius ėjo ir gyveno. Ir poetas mokėjo savo kūryboje įamžinti. Kai kuriuose eilėraščiuose jaučiamas paties poeto palaužtas gyvenimas, erotika, bet ne sentimentalė. O šiaip jis originalus, net savarankiškas, ypač ten, kur pasireiškia kaip lyrikas, kaip lyrikas individualistas. Bet kaip minėta, tematika surišta tik su Vilniaus krašto buitimi ir išgyvenimais ir mums jis tuo ir brangus. Įdėtas ir autoriaus atvaizdas. Gana gražus ir būdingas vilniečio dail. Vlado Drėmos raizytas viršelis. Eilėraščiai gražiai išleisti.

Jn. Vaidelys

A. Bytautas. PRIE SENO MALŪNO. Romanas. „Šviesos“ knygyno leidinys. Kaunas. 1939 m. 212 psl. Kaina 3 lt.

A. Bytautas yra Didžiojo karo veteranas. Prieš dvejus metus davė romaną iš Didžiojo karo laikų „Senos pilies paslaptis“, o neseniai išleido naują romaną iš prieškarinių laikų „Prie seno malūno“. Šiame romane autorius gyvai ir vaizdžiai piešia Žemaičių kraštą, jos gyventojus, duoda ir papročių, ypač plačiau apsisotoja prie savo tėviškės — Varduvos. Romane iškeliami du svarbiausi asmenys: Regina ir karininkas Zemitis, kurie po ilgų bastymų ir kelionių po Rusiją, sugrįžo į Žemaičius, į malonias Varduvos pakrantes, kur tebestovys senas malūnas priminė jaunystės dienas, kada Regina buvo jaunutė, graži, kada tėveliai buvo gyvi. Dabar viskas kitaip ir pažinti sunku. Karininkui Zemičiui atostogos Žemaičiuose baigėsi, abu su Regina sugrįžo į Petrapilį ir sukūrė šeimos židinį. Romane personažai parinkti ir būdingi anų laikų dvasiai.

Jn. Vdls

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

F. Žebeliui. Korespondenciją dedam. Kitko negalėjom įdėti dėl turinio menkumo. Eiluoji gerai. Mėgink trumpesnių.

Rugiui, Banevičiui ir K. Mozelnikui. Tamstų eilėraščiuose labai daug prozos — paprastos kasdieninės kalbos.

J. Bakšiui. Tamstos sieloj, matyti, yra įgimto skambėjimo, bet apie jo išreiškimą reikėtų pasiskaityti, pažiūrėti, kaip kiti rašo. Argi kiti taip eiluoja?

Gr. Gareckiui. N. Metams tiek daug gavome raštų, kad „Kuprinėms pabiroms“ esant nepilnom, negalėjome sutalpinti.

V. Ž. Kad Tamstos feljetone ne juokai, o kvailo kareivio apsirikimas vaizduojamas.

VI. Railai. Džiaugiamės pastangomis. Tik „Savanoris paskoja“ jau labai sena tema. O „Gimtoji žemė šaukia“ ne karinio turinio. Mėgink tokių kaip „Kary“ esti. Rašyti tik vienoj lapo pusėj.

Amerikonui Nr. 1. Kad Tamsta labai negyvenimišką kvailą tipą davei vietoj juokingo.

Vacl. Seiliui. Už honorarą Tamstai išrašytas „Karys“ iki liepos 1 d.

Č. Kriaučiūnui. Už Tamstos honorarą išrašėme „Kari“ R. Markevičiui iki liepos 1 d.

Psk. VI. Viržintui. Už honorarą Tamstai išrašytas „Karys“ visiems metams. Be to, dar ir kam nors kitam galite išrašyti 6 mėnesiams, tik nurodykite adresą.

Jon. Jurkonui. Už honorarą ir šiemet Tamstai bus siuntinėjamas „Karys“ visus metus. „Karys“ siuntinėjamas ir mažiau kaip 6 mėnesiams, bet jau Tamstai išsirašyti nebereikės — gausi net visus metus.

Gr. A. Gruodžiui. Dabar atsiųstąjį rašinėlį dedame. Bandykite rašyti ir toliau. Kas tiks — įdėsime. Jeigu kuris nors ir nebūtų įdėtas, nereikia nusiminti. Darbu viskas pasiekama. Jeigu norite gauti atsakymą slapyvardžiu, tai pasirinkite geresnį. Neaiškių raidžių bei nelietuviškų slapyvardžių nemėgstame.

J. Prėskieniui. Tuo tarpu dedame aprašymus tik apie apdovanojimus Vyčio kryžiumi. Ateityje, šių pritrūkę, gal pradėsime dėti ir kitokius. Bet tai žymiai vėliau, nes dar ilgai užteks Vyčio kryžiaus kavalierių. Paskiausiai atsiųstąjį galėsite atsiūti.

KARY, KURIS SURINKAI PRIE AUTOBUSO MANO IŠKRITUSIUS IŠ RIDIKIULIO SMULKIUS DAIKTUS IR DOKUMENTUS, PRAŠAU MAN JUOS GRAŽINTI.

Redakcijos prierašas: Jeigu radėjas iš rastųjų dokumentų negalėtų susekti jos adreso, tai galėtų sužinoti laišku užklauses „Kario“ redakcijos.

Petras Cvirka. BUVO SENELIS IR SENUTĖ. Pasakos liaudies pasakų motyvais. Turiny: Kvailutė ir laumė, Žemaitis ir vokietis, Apie darbymetį, Linksmieji vagys, Senis su geležiniu nykščiu, Ežys jaunikis. Spalvotos ir nespalvotos iliustracijos ir viršelis dail. V. S. Stančikaitės. Spaudos Fondo leidinys 100 psl. Lt 2.

GALVOSŪKIS

GALVOSŪKIO NR. 39 SPRENDIMAS

Jurgis paaukėjo 1,5 lt., Vytautas — 3 lt., Petras — 4,5 lt., Juozas — 9 lt. ir Antanas — 18 lt.

Išsprendė: 1) J. Laužonis (K.), 2) V. Gerulaitis (Erž.), 3) j. psk. A. Radžiūnas (II PD), 4) psk. Kelmelis (2. AP), 5) j. psk. Pr. Juzuitis (PAR), 6) ats. psk. J. Zapkus (Pl.), 7) psk. M. Antaniškis (4. PP), 8) psk. Skuodis (L III 9), 9) J. S. (KTšt.), 10) S. Daukantas (Šrv.), 11) ats. j. psk. V. Dalangauskas (Grn.), 12) j. psk. Adukevičius (4. PP), 13) A. Pakėnas (P.), 14) F. Gužas (K.), 15) Z. Gobis (P.), 16) V. Bendinskas (Šsn.), 17) psk. Kriščiūnas (2. AP), 18) J. Liutkus (Šnč.), 19) Alf. Jusevičius (KAv.), 20) J. Astrauskas (Nsd.).

Šis ratas jau baigtas. Pirmąją vietą laimėjo ats. j. psk. V. Dalangauskas ir A. Pakėnas, antrąją — ats. psk. J. Zapkus, trečiąją — j. psk. P. Juzuitis ir Z. Gobis.

Nuo Nr. 1 prasidėjo naujas ratas.

GALVOSŪKIO NR. 1 SPRENDIMAS

Sveiki, sulaukę Naujųjų Metų!

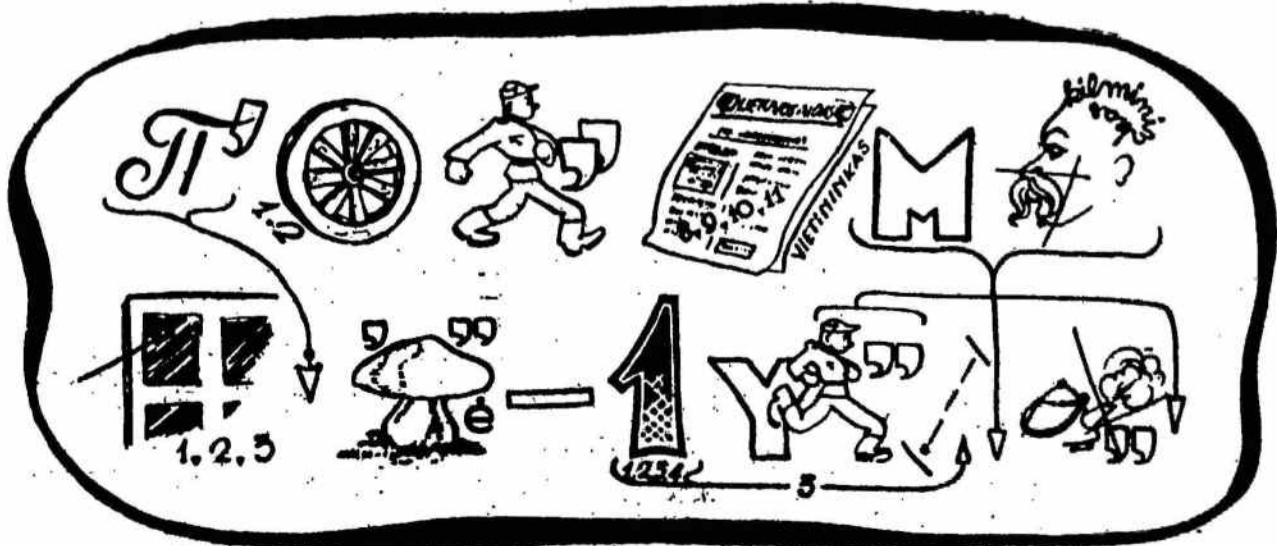
— O skambink per amžius vaikams Lietuvos — tas laisvės nevertas, kas negina jos. Dr. V. Kudirka.

Raktas (3 didvyrio ypatybės): Drąsa, Pasiryžimas, Ištvėrmė.

Išsprendė: 1) J. Liutkus (Šnč.), 2) Z. Gobis (P.), 3) A. Pakėnas (P.), 4) J. Vacanavičius (Srbk.), 5) J. Laužonis (K.), 6) j. psk. Pr. Juzuitis (PAR), 7) psk. Skuodis (III gr.), 8) psk. M. Antaniškis (4. PP), 9) J. Parodnavičius (P.), 10) V. Baltušis (P.), 11) psk. Dičiūnas (1. KP), 12) j. psk. Adukevičius (4. PP), 13) psk. Kriščiūnas (2. AP), 14) ats. psk. J. Zapkus (Pl.), 15) j. psk. Aganauskas (1. PP), 16) O. Grigaliūnas (1. PP), 17) Vyt. Einoris (B.), 18) psk. Kvaščevičius (1. AP), 19) psk. Kelmelis (2. AP), 20) eil. T. Bendinskas (1. InžBn), 21) A. Žilinskas (B.), 22) L. Grigiškis (Šl.), 23) J. Lukštaraupis (Rk.), 24) P. Pupienis (Sd.), 25) H. Kontrimavičius (1. PP), 26) psk. Prielaidas (III gr.), 27) psk. Gelžinis (4. PP), 28) J. S. (KTšt.), 29) psk. V. Šaučiūnas (Pnd.), 30) A. Grucė (Krk.), 31) Alt. Jurevičius (KAv.), 32) Ged. Šukys (B), 33) J. Greičius (Žg.), 34) J. Astrauskas (Nsd.), 35) R. Kryžiauskas (K.), 36) J. Lisauskas (Sgn.). Šie visi, gerai išsprendę, gauna po 2 taškus.

Patenkinamai išsprendė: 1) eil. Pr. Barštys (2. InžBn), 2) gr. J. Stasiulaitis (2. AP), 3) M. Žulys (Rdv.), 4) psk. L. Niūniava (KAv.), 5) s. j. psk. St. Vaitkus (7. PP), 6) F. Gužas (K.), 7) Č. Ašbergas (Šl.), 8) gr. Pr. Masilionis (2. AP), 9) j. psk. Br. Klimavičius (2. AP), 10) eil. St. Kmita (Klg.), 11) eil. B. Mickevičius (RšBn). Šiems visiems įskaitoma po 1 tašką.

GALVOSŪKIS NR. 4 (Vert. 1 tšk.)

ŠACHMATAI

Kaip klysta didmeisteriai

Nesamone! — tūlas pasakys, — didmeisteriai klysta, bet klaidos yra tokios nežymios, kad joms išnaudoti reikia didelio meno. Figūrų pastatymas ar netikėti matan patekimai randami tik eilinio mėgėjo partijose.

Anaiptol! Klysta ir didmeisteriai, kartais neblogiau už mėgėjus. Nesunku nuvokti dėlko taip yra. Šachmatų partija, kaip ir kiekvienas kūrybinis procesas, negali ir neturi praeiti be nesklandumų. Renkantis ėjimą ir analizuojant kelis variantus, dažnai nesvarbios aplinkybės nukreipia mintis klaidingam kelian ir išvada gaunama kartais net juokinga.

Štai keli pavyzdžiai:

Spielmannas — Stolzas. Veldesas, 1931.

Balti: *Kg1, Ve2, Ba1, Bf1, Rb2, Rc4, Žc3*, pėst. *a3, b4, e3, f4, g2, h2* (13).

Juodi: *Ke8, Vc7, Ba8, Bh8, Rc8, Re5, Žf6*, pėst. *a6, b7, e6, f7, g7, h7*. (13).

Stolzas, patekęs blogesnėn padėtin, sugalvojo gauti priešingų spalvų rikius, kas sumažintų baltųjų pozicinį pranašumą. Tuo tikslu jis pasiryžo aukoti net pėstininką. Tačiau galėjo būti visai nelauktos pasekmės! Stolzas ėjo 14... *Re5:c3* 15. *Rb2:c3 b7—b5* 16. *Rc3:f6 Vc7:c4* 17. *Ve2—f3 Vc4—d5?* Tarp kitko, Stolzas nori pereiti galūnėn. 18. *e3—e4??* Po 18. *Ba1—d1* juodiem nebūtų nieko kito likę, kaip tik pasiduoti. Įdomiausia tai, kad Spielmannas to ėjimo nematė ir komentuodamas žurnale „Denken und Raten“.

Floras — Fainas. Hastingsas, 1935.

Balti: *Kg1, Vc3, Bd4, Be5, Rc4, Že6*, pėst. *b4, e3, f3, g2, h2* (11).

Juodi: *Kg8, Vc6, Ba8, Bc8, Ra6, Žf6*, pėst. *a7, b6, f7, g7, h7* (11). Abipus aštrioj, bet visiškai baltųjų išloštoj, padėtyj Floras neišlaikė įtempos, ir, laiko trūkume, sulošė 24. *Že6—d8??* Po ko juodieji su 24... *Vc6—c7!* išlošė figūrą ir partiją. Išlošti baltieji galėjo elegantišku 24. *Be5—g5!*, pavyzdžiui: I 24... *Ra6:c4* 25. *Bg5:g7+ Kg8—h8* 26. *Bg7:h7+!! Kh8:h7* 27. *Bd4—h4+!* II. 24... *f7:e6* 25. *Bd4—g4!* III. 24... *Vc6:e6* 25. *Bd4—d8+!* IV. 24... *g7—g6* 25. *Bd4—d8+ Bc8:d8* 26. *Vc3:f6*.

Verlinskis — Bogatirčukas. SSSR pirmenybės 1938.

Balti: *Kh2, Vd1, Ba1, Be1, Rc1, Rc2, Žf1, Žf3*, pėst. *a2, b2, c3, d4, e4, f2, g3, h3* (16).

Juodi: *Kg8, Ve7, Ba8, Bf8, Rd7, Rg7, Že6, Žh5*, pėst. *a6, b7, c7, d6, e5, f7, g6, h7* (16).

Sulošę vieną iš solidžiausių ispaniškosios partijos variantų, juodieji tęsė 16... *Ba8—d8??*, kuris turėjo priversti prie neišvengiamo pralošimo, nes su 17. *d4—d5* *Že6—c5* 18. *b2—b4* ir *Ž žūva*. Baltieji gi paėjo 17. *Žf1—e3?* ir partija dar ilgai tęsėsi.

Kapablanka — Tomas. Hastingsas, 1919.

Balti: *Kg1, Va6, Bb1, Bb8*, pėst. *a2, e4, g2, g6, h2* (9).

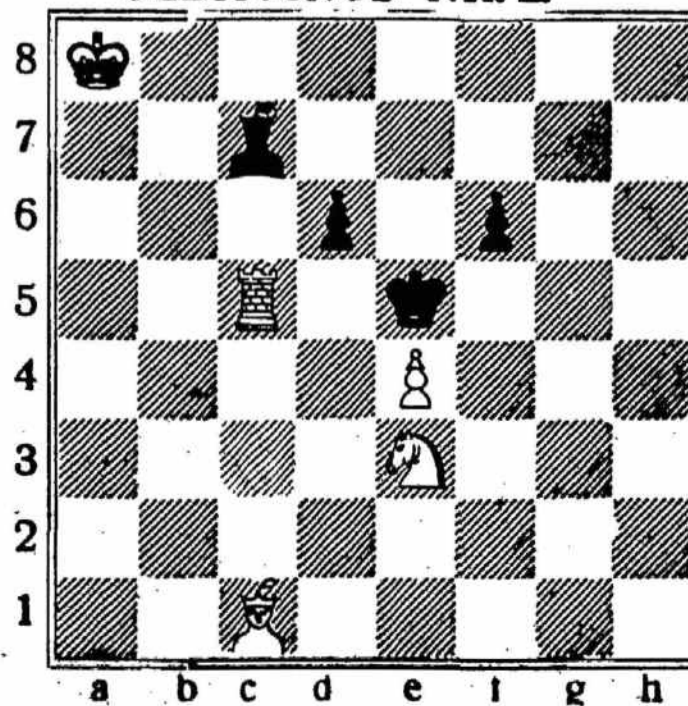
Juodi: *Kh8, Vf8, Be8, Bc2*, pėst. *c7, d6, f6, g7, h6* (9).

Baltieji tęsė 29. *Va6—a8?* ir Tomas pasidavė! Tačiau jeigu jis būtų mažiau pasitikėjęs Kapablankos apskaičiavimu, ir atidžiau išgilinęs padėtin, tai būtų suradęs ėjimą 29... *Bc2:a2!* net su persvara juodiemis!

Aukščiau minėtoj padėty baltieji vis dėlto išlošia, tik ne su *Va8?*, bet 29. *Bb8:e8 Vf8:e8* 30. *Va6—a4!* ir *Bc2 žūva*.

Tokių pavyzdžių galima būtų priskaičiuoti šimtais, net dar ryškesnių. Tačiau ir iš jau paduotų galima prieiti išvados, kad „klysti yra žmoniška!“

UŽDAVINYS NR. 2

Baltieji pradeda ir išlošia

Uždavinių sprendimai

Užd. Nr. 1. 1. *Rh7—b1!* *Ra1:b2* 2. *Žg3—e4+* *Kd2—e3* 3. *Bc5—c3+* *Rb2:c3* 4. *Bc1—e1+* *Rc3:e1* 5. *Ve5—g3+* *Re1:g3* 6. *h2:g3 h3—h2×!* Forsiruotas, tačiau labai efektiškas sprendimas. Juodųjų karalius gražiai užpatuojamas ir tuo būdu priverčiamas rikis atsidurti ant g3 lauko. Tikslus ir gražus savižudžio mato pavyzdys.

Dantys

Dantis mes atsimenam tik tada, kada jie skauda, arba kada jų netenkame. Žmogaus organizme jie pildo malūno pareigas. Labai retai, ir tai dažniausiai moterys, dantis panaudoja kaip ginklą, arba grožio iškabą. O šiaip jie tūno lūpomis užmaskuoti. Bet atsitiko taip, kad dantys buvo panaudoti ir maskavimosi priemone. Taip buvo net du kartus iš eilės. Išradėjų garbė tenka grandiniui Voverei ir jo gerai pažįstamai Marytei.

Grandinis Voverė puikiai mokėjo savo specialybę. Kai tik kas praneša, kad neveikia ten ir ten telefonas, jis tuoj paima aparatą su įrankių rinkiniu ir eina „ligonio“ negalvimus pašalinti. Jis mokėjo ne tik mažus machanizmo sutrikimus taisyti, bet sugebėjo ir kai kurias „chirurgines“ operacijas atlikti: pakeisti bateriją, mikrofoną, net induktorių ir skambalėlį. Ne be reikalo pulke jis buvo pramintas telefonų daktaru.

Grandinis Voverė prie „ligonio“ mokėjo puikiai prieiti. Jis visu gydytojo orumu patikrindavo telefono aparato „širdį“, „plaučius“, „gerklę“ ir, pagaliau, čia pat esantiems pranešdavo: „Pirminė grandinė trumpas sujungimas“, „Atsišuntavus šunto plunksna“ ir t. t. Ypatingai orus jis buvo moterų, ypač tarnaičių, tarpe. Jų akyse Voverė buvo ne mažiau kaip inžinierius. Turint galvoj, kad Voverė buvo ne tik sumanus, bet ir gražus vyras, visos pulko tarnaitės dėl jo iš proto kraustėsi. O jis užvertęs galvą sau vaikščiojo, net „labas“ ne visoms ir ne visuomet pasakydavo.

Kapitono X bute sugedo telefonas. Kaip visuomet, taip ir dabar, grandinis Voverė nuėjo ir paspaudė elektros skambalėlio mygtuką. Kaip ir visuomet, jis išgirdo už durų žingsnius, o duryse —

...Prašau, — tarė lakštingalos balsas...

rakto brakštelėjimą. Prasivėrus durims, jis apstulbo: prieš jį stovėjo graži šešiolikė. Apskritame, kaip mėnulis, veide-

lyje žybčiojo du dar apskritesni šviesosvaidžiai.

— Prašau, — tarė lakštingalos balsas, išsiveržęs pro dvi, kaip uogas lūpytes.

Voverė „labą dieną“ pasakė tik įžengęs į kambarį, o kepurę nusiėmė tik prie telefono aparato, jau būdamas kitame kambaryje. Paskui susigriebęs prisiminė reikalą ir tarė:

— Panele, aš atėjau telefono aparato pataisyti...

— Prašau, čia... Jau antrą dieną neveikia...

Darbas Voverei nesisekė. Jis nesąmoningai sukinėjo įvairius varžtus, gniaužė rankeną ir vis galvojo: „Šimtas pypkių! Iš kur tu tokia išdygai, paukštyte: kol gyvas esu, dar tokio padaro nemačiau.“

Pro praviras virtuvės duris švystelėdavo tai smaili akis, tai ausies kraščiukas, tai nuoga iki alkūnės rankutė. Marytė tvarkėsi virtuvėje ir niūniavo kažkokią dainelę.

— Gal, panele, turit vandens atsigerti? Šiandien pas jus labai šilta, — tarė Voverė, prislinkęs prie virtuvės durų.

— Prašau, tuoj... Ponia šiandien liepė krosnis daugiau pakūrenti: sakė svečių bus, — tarė Marytė, grakščiai paduodama Voverei stiklinę vandens.

„Na, ir dantukai kaip voveraitės — balti kaip sniegas“, pagalvojo Voverė, per prievartą gurkšnodamas paduotą vandenį.

— Ačiū, panele!.. Tur būt, mudu esame iš vieno krašto. Iš tarmės jaučiu, kad...

— Gal būt. Aš nuo Serežiaus, o jūs iš kur? — paklausė Marytė.

— Aš nuo Vilkijos. Keista, kad kaimynai ir nepažįstami. Petras Voverė, — tarė susipažindamas grandinis.

— Marytė Kadugytė, — tarė mergina, ištiesdama rankutę.

Ilgai dar krapštėsi Voverė. Po geros valandos jis Marytei pareiškė:

— Induktoriaus magnetai išsimagnetinę, reikės pakeisti...

Voverei išėjus, Marytė pažiūrėjo pro lango užuolaidos plyšį: „Gražus ir mandagus, velniukas... Ir dar koks specialistas... Chi!.. chi!... chi!...“

Nuo to laiko kapitono X bute telefono aparatas gesdavo ir gesdavo, o Voverė jį vis taisydavo ir taisydavo. Dažniausiai jis pataikydavo tada, kada kapitonas X būdavo tarnyboje, o ponias — šiaip kur nors išėjusi. Marytė iš karto nedrąsiai žiūrėdavo, kaip Voverė taiso telefono aparatą; vėliau prieidavo arčiau, klausinėjo kaip ta ar kita dalis vadinasi; pagaliau išmoko sraigtus išbarstyti ar kokią kitokią išdaigą iškrėsti, kad tik ilgiau taisymas užtruktų.

Marytė, keletą dienų nesulaukdama Voverės, taip „pataisydavo“ aparatą, kad tas neveikdavo. Atėjęs Voverė rasdavo trumpą baterijos sujungimą, ar ką kita.

Maryte telefoną sugadinti ne visuomet pataikydavo. Pasitaikė keletą kartų taip, kad tuoj po sugadinimo pareidavo kapl-

tonas X, ar ponias ir tuoj skambindavo, bet, žinoma, nesusikalbėdavo. Čia, žinoma, daug rūščių žodžių tekdavo ryšių kuopos vadui, kuris mažai telefonais rūpinasi.

Vieną kartą kapitonas X turėjo net rimtesnę pasikalbėjimą su ryšių kuopos vadu.

... Telefono aparatas gesdavo ir gesdavo...

— Tamsta man vis pastatai ne telefono aparatus, o kažkokias dėzes. Man pagražinimo bute nereik; man reikalingas telefono aparatas, kuriuo aš galėčiau susikalbėti. Jau visa savaitė, kaip aš negaliu susikalbėti: aš girdžiu puikiausiai, o manęs negirdi. Jei taip toliau bus, tai nepyk, kad aš...

— Matai, jei tamsta negirdi, tai kliūtis turi būti tamstos aparate. Čia daug pareina ir nuo pačio kalbėtojo: vienas mėgsta atsigulęs, laikydamas gulsčių ragelį, kalbėti, kitas pirštais su šakute žaidžia, trečias...

— Et, ką čia, tamsta! — tarė pyktelėjęs kapitonas X.

Ryšių kuopos vadas pasišaukė grandinį Voverę pas save į raštinę:

— Tamsta tuojau sutvarkyk kapitono X bute telefono aparatą. Jei tas aparatas blogas, gali sukeisti su mano buto aparatu. Aš susikalbėsiu. Žiūrėk, kad dėl tamstos man nebūtų nemalonumų...

Nuliūdo Voverė. „Gera vadas sakė, kad telefonas labai gera ryšių priemonė, bet juo nevisuomet galima pasinaudoti“ — galvojo eidamas į savo vado butą. „Nu-eisiu, pastatysiu naują aparatą, daugiau gedimų neturės būti ir — sudie, gėlele man brangiausia!“

Laimei kapitono X bute rado Marytė vieną.

— Maryte, šiandien dėl telefono gedimų gavau barti. Daugiau aparato negadink.

— Tai kaip bus? Kur ir kaip pasimatysim? ...

— Pasimatyti tai pasimatysime, bet tik du kartu per mėnesį, kada aš ateisiu bateriją patikrinti.

... Gr. Voverė traukė cigaro dūmą.

— Oi, taip retai, aš nenoriu...

— Vaizdinėmis priemonėmis galima pasinaudoti. Kai tik ponai ilgesniam laikui išeis, tu tuoj imk ir ties šituo langu pakabink kokį raudoną daiktą. Tai bus ženklas, kad tu manęs lauki.

— Puikus sumanymas! Gerai, aš taip ir padarysiu.

Voverė piovė ilgesys. Jau beveik dvi savaitės praėjo, o raudono daikto ties langu kaip nėra, tai nėra. Iš to ilgesio jis net pradėjo eiles rašyti.

Pagaliam antrąją Kalėdų dieną, vakare, švystelėjo ties Marytės langu raudona skarelė; švystelėjo antrą, trečią kartą ir pakibo.

— Tai ji, tai ji, laukia, vargšele, — sutvaskėjo Voverės širdis ir nunešė jį į kapitono X butą.

— Su šventėmis, Maryte, seniai matyta...

— Šiandien aš viena, ponai grįš tik rytoj. Eik šen į salionėlį, pažiūrėk eglutės, jauskis kaip namie. Aš tave galiu pavaišinti cigarais: juos toks ponas aną dieną paliko.

Voverė atsilošė fotelyje, atsisegė apykaklę ir traukė cigaro dūmą.

Staiga — kaip perkūnas, suskambėjo elektros skambutis, o virtuvės duryse pasigirdo žingsniai. Kur dingt? Voverė nieko nelaukęs nėrė už eglutės ir užsimaskavo dirbtiniu sniegu, prisitaisydamas sau didžiulę baltą barzdą. Marytė rūpestingai jį uždangstė ir pašalinė cigarą. Už durų triukšmas vis didėjo.

— Maryte, kas tau, ar užmigai? Jau mes kelios minutės beldžiame!

— Buvau užsnūdus valgomajame...

Į butą draugė su šeiminkais įėjo ponios sesuo, brolis studentas ir dar vienas nepažįstamas karininkas. Moterys nuėjo į miegamąjį, o vyrai — į salionėlį.

— Žinai, pons kapitone, pirkau naują pistoletą ir dar niekad nešoviau. Tiesą pasakius, ir apsieiti su juo kaip reik, nemoku, — tarė studentas, ištraukdamas iš kišenius naujutėlį ginklą.

— Palauk, palauk, nekreipk vamzdžio į mane, — tarė kapitonas X, paimdamas pistoletą ir nukreipdamas vamzdį į grindis. — Ach šitas! Na, čia paprasčiausias, koks tik gali būti. Pirmiausia pradėsime nuo apkabos užtaisymo. Ar turi šovinių?

— Turiu, štai.

— Tik dar kartą žačiau, kad ginklą į žmogų negalima kreipti. Žinai, kad tik iš tuščio ir nušauna. Geriausiai nukreipk štai į šitą kampą, kur eglutė.

Kapitonas iš lėto parodė visus veiksmus ir davė studentui pakartoti. Studentas bekrapštinėdamas netyčia vieną kartą iššovė. Laike šūvio kilstelėjo net visa eglutė...

— Matai, ar aš nesakiau. Dabar tik eglutės šaka kilstelėjo, matyt, ją pašovei. Su ginklu reikia atsargiau...

— Dieve, Dieve, ko aš susilaukiau! Štai tau ir meilė! Per plauką bučiau gyvybę padėjęs: kulka prasvilino smilkinio plaukus. Taip, bučiau žuvęs kaip musė ir dar kur: kampe už eglutės susirietęs ir su prisiūta Kalėdų senio barzda. Geriau apkasuose su šimtu priešų kovoti, negu čia kampe bailiu drebėti. Kad nors langas būtų atidarytas! Šokčiau.

— Vaikučiai, eikit ten į salionėlį, pažaiskit prie eglutės, — išgirdo Voverė balsą.

„Dabar jau žuvau! ...“

Atbėgo du berniukai, abu kokių 4—5 metų ir pradėjo žaisti. Užsižibinę ilgą knatą, tokį kaip zakristijonas turi, jie degė eglutės žvakeles ir nusvilino „Kalėdų senio“ barzdą. Kai pradėjo panosę spirginti, Voverė neiškentė ir pašokdamas parvertė eglutę.

— Mamyte, mamyte! Ten už eglutės Kalėdų senis tupi! Eik šen, parodysim, — rėkė nesavu balsu vyresnysis vaikas.

— Eikit, vaikučiai, eikit. Kalėdų senis dovanėlės išdalino ir išėjo, — ramino motina.

... Kas tamstai yra? — klausia vadas...

Delsti nebuvo laiko. Kol moterys atėjo į salionėlį, jo lange kyšojo didelė skylė, ant grindų gulėjo grandinio kepurė...

— Ach, tai šitoks Kalėdų senis, — tarė kapitonas X, žvilgtelėdamas į Marytę, kuri stovėjo kai stabo ištikta.

Kitą dieną grandinis Voverė vaikščiojo apraišiota galva.

— Kas tamstai yra, — paklausė jo vadas.

— Dantį skauda, žandas sutino, — tarė žiūrėdamas į kampą grandinis Voverė.

Viskas paaiškėjo. Kareiviai grandinį Voverę praminė Kalėdų seniu, o Marytei teko visa prisipažinti.

Po savaitės vadas pasišaukė grandinį Voverę.

— Na, kaip, ar jau dantys išgijo? Bet kas čia pas tamstą per šašai veiduose? Argi per veidus dantis traukia. O kas panosę nusvilino?

— Atsiprašau, tamsta kapitone, aš truputį pamelavau...

— Žinau, žinau! Eik pas kapitoną X, atsiimk kepurę ir atsiprašyk. Ir langus sudėk...

— Jau sudėti, tamsta kapitone...

Grandinis Voverė šį kartą be įrankių krepšelio nuėjo pas kapitoną X. Atsiprašė. Išleidusiai jį pro duris Marytei, jis pasakė: „Daugiau tu manęs nematysi, man dabar vistiek galas, sudie! ...“

Marytė tuoj nubėgo į lovą, užsikniaubė ir pradėjo graudžiai verkti.

— Kas yra, Maryte, ko verki? — klausė ponias.

— Dantį skauda, dantį! — verkšleno Marytė.

— Palauk, tuoj. Aš turiu gerų vaistų. Uždėk ir pamatysi — kaip ranka atims. Štai!

Niekas nepadėjo: nei vaistai, nei spirytas, nei karšti kompresai. Marytė rėkė visą vakarą ir visą naktį.

Ryte išbalusią ir įdubusiom akim Marytę ponias per prievartą nusitempė pas dantų gydytoją. Kapitonas X. žmonai įtartinau šyptelėjo.

— Oi dantukai, dantukai, kaip pelės, — kalbėjo gydytojas, kalendamas iš eilės dantis: — katrą skauda, gal šitą?

— Šitą, taip šitą, oi, oi, ne, ne — aną: — kukčiojo Marytė.

Gydytojas užkabino ir išrovė vieną šiek tiek įtartina dantį. Marytė aiktelėjo ir nutilo.

— Na ką, ar geriau? — paklausė gydytojas.

— Geriau, geriau, ačiū...

Marytė daugiau nerėkė, nes bijojo visų dantų netekti. Tik retkarčiais išblausiusiu žvilgsniu pažiūrėdavo į kareivinių pusę ir atsidusdavo. O telefonas vis negedo. O kad ir sugestų, tai kas iš to naudos? ...

Vieną kartą kapitonas X. pasikvietė grandinį Voverę, būk tai skambalėlį pataisyti. Grandinis Voverė, kaip nusikaltęs vilkas, nuėjo. Kaip jam buvo keista, kad jį pakvietė ne ten, kur skambalėlis, bet į salionėlį, kur dar tebedžiūvo istorinė eglutė. Čia jis rado kapitoną.

— Grandini Voverė, ir aš buvau jaunas, dėl to puikiai suprantu tavo ir Marytės danties skausmą. Netrukus išeisi atsargon. Abudu esat geri vaikai ir, kaip aš mačiau, vienas kitam tiktumėt. O dabar aš nenoriu, kad Marytei dantis traukėtų, o pats — tik pro langus vaikščiotum, ar apie galą galvotum. Tamstą prieš kuopos vadą aš užtariau ir pažadėjau reikalą užbaigti. Ką tamsta į tai pasakysi?

— Ačiū, tamsta kapitone, bet aš... kad man dabar gėda, visi iš manęs juokiasi, Kalėdų Seniu vadina...

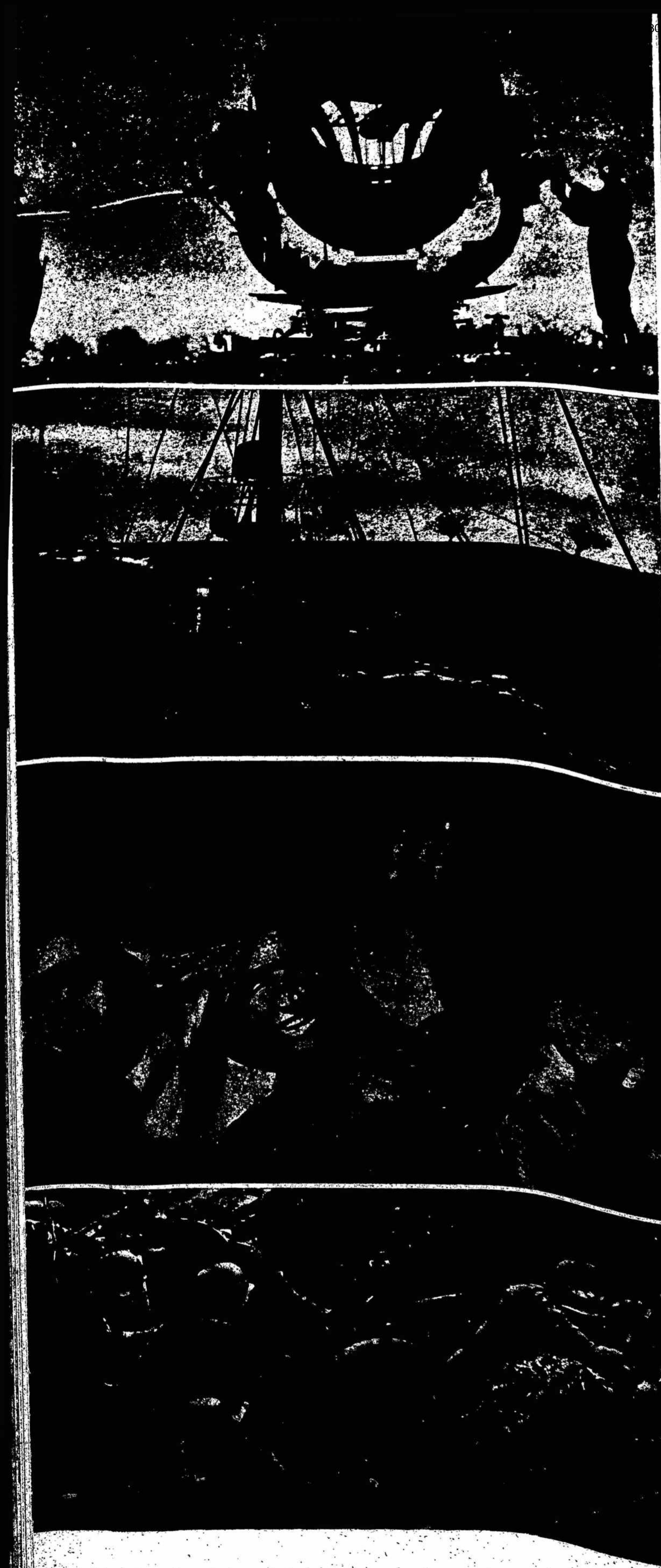
— Nieko! Tas juokiasi, kuris juokiasi paskutinis. Aš piršlys, o mano žmona svočia. Sutinki? Arba...

— Ačiū, tamsta kapitone, sutinku.

Šeiminkė pasikvietė Marytę, įpylė visiems po vyno stiklėlį ir išgėrė į dantų sveikatą... Justas Tyla

... Į dantų sveikatą...

• Anglijos kariuomenės dalinių paradas Prancūzijoje

KARINĖS ŽINIOS

KONSTRUOJAMI NAUJI PABŪKLAI PARYŽIUI APŠAUDYTI.

Anglų laikraščių korespondentai iš Amsterdamo praneša, kad Vokietijoje daromi toli šaudančių pabūklų bandymai. Šie pabūklai bus pranašesni už garsiąją „didžiąją Bertą“, kuria vokiečiai apšaudė Paryžių. „Daily Telegraph“ rašo, kad vokiečių karo technikai stengiasi padidinti šių pabūklų tolumą ir amžių. Praėjusį rudenį Krupo fabriku bandymų laukuose, netoli Olandijos sienos, jau atlikti šaudymo bandymai iki 80—95 mylių nuotolio. „News Chronicle“ praneša, kad naujųjų pabūklų tolumas bus 160 mylių.

ANGLIJOS AVIACIJOS PERSONALO PARUOŠIMO PLANAS.

Kanados vyriausybės paruoštas Anglų imperijos aviacijos personalo paruošimo planas numato 30.000 karo lakūnų, 2.680 viršininkų, 50.000 civilinių lakūnų ir 1.000 štabo tarnautojų. Aviacijos personalo mokymui įrengs 70 mokyklų. Plano realizavimui reikės 120 mil. svarų sterlingų.

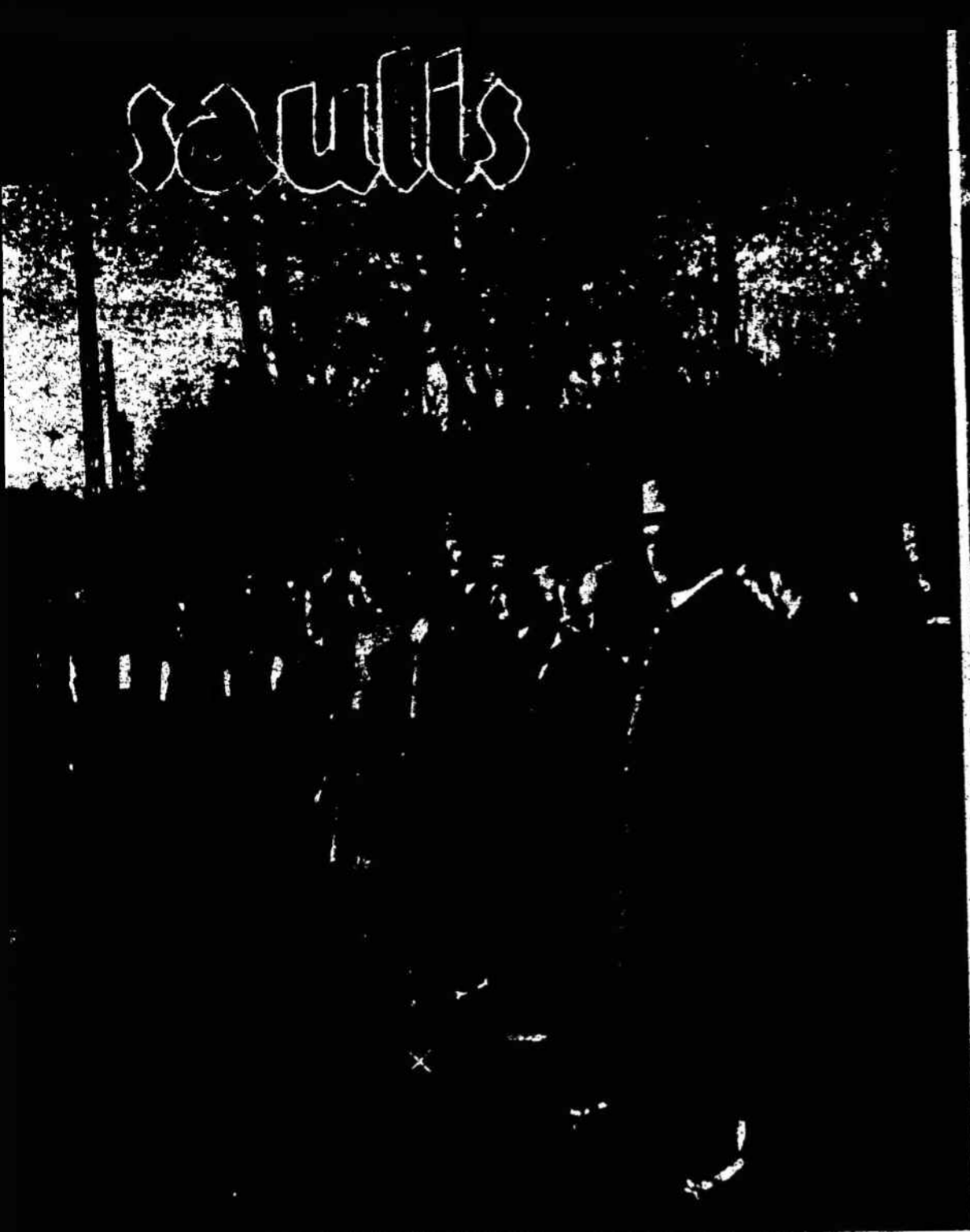
TURKIJA SUSIRŪPINUSI TAUTOS ORGANIZAVIMU KARO ATVEJU.

Turkijos parlamentas netrukus svarstys įstatymo projektą apie tautos organizavimą karo atveju. Įstatymo projektas, tarp kita ko, numato, kad ministrų kabinetas turės teisę pritaikyti šį įstatymą tokiais atvejais: kai valstybėje paskelbta visuotinė ar dalinė mobilizacija, kai Turkijai gresia karo pavojus, kai valstybė, su kuria Turkiją riša artimi saitai, randasi karo būvyje. Šiais atvejais vyriausybė turi teisę perimti savo priežiūrą pramonės įmones ir kasyklas ir nustatyti jų gamybos tvarką, svarbesnių gaminių kainas, importo ir eksporto dydį.

NAUJAS STRATEGINĖS REIKŠMĖS AUTOKELIAS TARP ADISABEBOS IR ASABOS.

Italai neseniai atidarė naują, strategiškai labai svarbų, autokelį tarp dviejų Etiopijos miestų: Adisabebos ir Asabos. Šis kelias, sprendžiant iš užsienių spaudos pranešimų, yra italų inžinierių stebukladarbis. Jis pastatytas nepaprastai varginančiose klimatinėse ir dėl vietinių gyventojų nepalankumo sunkiose sąlygose per 2½ metų. Kelias turi 861 km ilgumo. Jis jungia Etiopijos sostinę su Raudonosios jūros pietine dalimi, Babel — Mandebo sąsiauriu. Šis kelias 300 km trumpesnis už Adisabebos — Masavos magistralę.

Prieššarvinio pabūklo tarnyba fronte

a priima Prancūzijoje lankęsis Anglijos karalius (X)

Kelio plotumas 9 m, iš jų 7 m kloti bituku. Tinka moderniškiausių motorizuotų priemonių susisiekimui. Prie šio kelio numatyta prijungti kitus šalutinius kelius.

VOKIETIJA MOKĖS PENSIJAS LENKŲ KARIAMS.

DNB praneša, kad dėl Lenkijos - Vokietijos karo metu atsidūrę dideliuose sunkumuose daugelis senesnių lenkų kariuomenės pensininkų. Okupuotos Lenkijos generalinio gubernatoriaus valdyba atkreipė dėmesį į jų sunkią padėtį ir jiems pranešė, kad tie lenkų kariai, kurie gavo pensiją prieš karo pradžią, ir toliau gaus pensiją iš vokiečių įstajų. Pensijų mokėjimas jau pradėtas.

ISTEIGTA ŽIEMINĖS ŠVEDIJOS DALIES KARINIŲ PAJĖGŲ VADO VIETA.

Vokiečių spauda praneša, kad įsteigta žieminės Švedijos dalies karinių pajėgų vado vieta, į kurią paskirtas gen. Nigrenas. Jis 1935 m. pasitraukė iš švedų kariuomenės štabo viršininko pareigų.

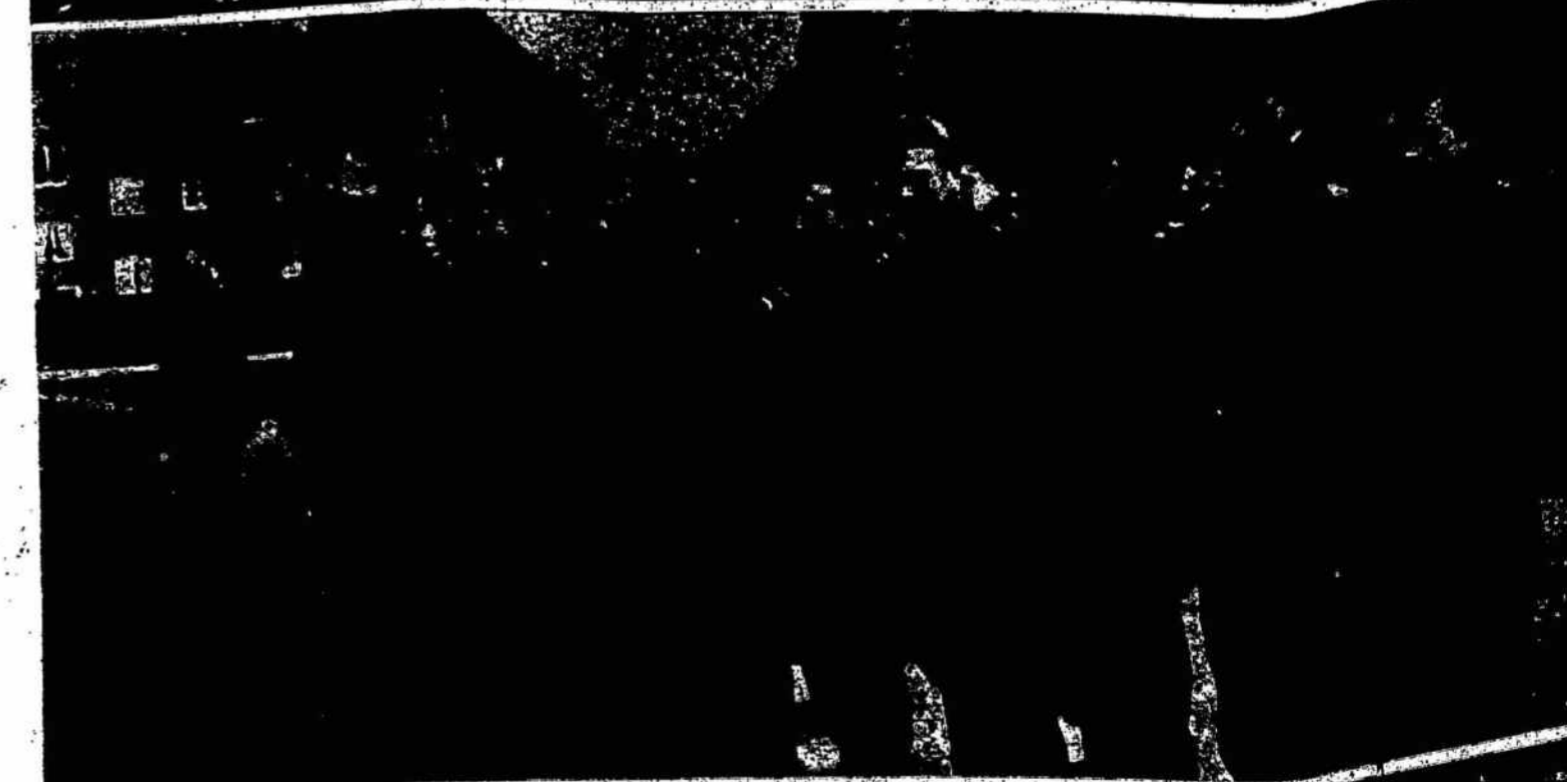
OLANDIJOS MOBILIZACIJOS IŠLAIDOS.

Karinė vokiečių spauda rašo, kad Olandijos vyriausybė mobilizuotų karinių jėgų laikymui per metus numato išleisti 400.000.000 guldenų. Šias išlaidas dengs paskolomis. Paskutinių metų įvestas karo pelno mokestis.

JAPONŲ KAREIVIAI BUS MOKOMI NAUDOTIS SLIDĖMIS.

Karinės vokiečių spaudos žiniomis, ateityje japonų kariuomenės daliniai bus mokomi slidinėti slidėmis. Numatyta surengti specialius manevrus žiemos sąlygose. Japonų karo ministerija išleisianti slidininkų statutą ir dar šią žiemą suorganizuosianti slidininkų kursus.

KIEK KAINOJA KARAS? Belgų laikraštis paskelbė Prancūzijos ginklavimo ministro pareiškimą. Pagal jo žodžius, vieną karo dieną reikalauja iš Prancūzijos apie milijardą frankų išlaidų, arba viena minutė kainoja net 750.000 frankų. Ypač brangūs ginklai. 75 mm patrankai tenka išleisti 300.000 frankų, tuo tarpu tas pabūklas jau nepakankamai stiprus pėstininkams palaikyti. Didesnio kalibro patrankos yra brangesnės, net iki milijono frankų vertės. Artilerijos pulko ginklai yra verti 50 milijonų frankų, o tankų bataliono — 120 milijonų frankų. Tačiau brangiausieji pabūklai — tai priešlėktuvinės artilerijos patrankos. Po 12 min. greitojo šaudymo jau jos reikia keisti. Viena zenitinės artilerijos baterijos salvė kainoja 5.000 frankų. Pėstininkų divizija išleidžia kautynėse per 1 val. sviedinių, kulku ir kt. beveik už 5 milijonus frankų.

dos Lenkijos atmljos ginklų ir šarvuotės liėkanos

(Ovale) Alg. Šaulio nuotr.
Šokiai sovietų karo laive.
Prancūzų karo laivai jūroje

Nr. 4 (1084). 1940 I. 25.

**Lietuvos kariuomenės
savaitinis laikraštis**

Kaunas, Miškų g-vė 18, „KARYS“
Telef. per Kar. Št. 56

Leidžia
Kar. Št. Spaudos ir Šviet. Skyr.

Redaktorius
kpt. Simas Urbonas

Prenumerata: puskarininkiams,
kareiviams ir moksleiviams metams -
5 lt., 6 mėn. - 3 lt., 3 mėn. - 2 lt.
Visiems kitiems metams - 6 lt., 6 mėn.
- 4 lt., 3 mėn. - 2 lt., Užsienyje, be
Latvijos ir Estijos, dvigubai

Spaudžia „Spindulio“ B-vės sp. Kaune

Viršelyje: 1 psl. - Jodelės nuotr.

Kaina 30 ct.

KARYS

89 39 297

„SPINDULIO“ GILIASPAUDĖ